

Vox Libri

An II Nr. 2 (5-6), Toamna-Iarna 2006

Biblioteca Județeană "Ovid Densusianu" Deva

VOX LIBRI, An II, Nr. 2 (5-6), Toamna - Iarna, 2006
Revista Bibliotecii Județene
„Ovid Densusianu” Hunedoara - Deva

Editată cu sprijinul Consiliului Județean Hunedoara

Redactare: Denisa TOMA
Rodica LAZĂR
Erica VUVREA
Luminița VULCAN
Ramona TOMA
Ciprian DRĂGAN

Tehnoredactare: Mihai STOICOVICI

Coperta: Simona LÖCSEI

Adresa: 330025 - Deva, str. 1 Decembrie,
nr. 26, jud. Hunedoara

Telefon: 0254 219440

Fax: 0254 216457

E-mail: bibliotecadeva@deva.astral.ro

ISSN: 1841 - 7736

Tiparul executat la **GRAPHO TIPEX** Deva

Vox Libri nr. 2 (5-6) 2006

Toamna - Iarna

Politeța - editorial	2	<i>Aniversări-Cemorări-Evenimente</i>	
<i>Dialogul ideilor</i>		Kosztolányi Desző	57
Să formăm telespectatorul	3	Centenar Corneliu Baba	59
<i>Profesiune și vocație</i>		Centenar L.S. Senghor	61
Marketingul în bibliotecă	5	Anul Mozart	66
Vedeta de subiect	8	<i>Expoziții</i>	
Jet de vitriol	11	M. Butor - scriitura nomadă	69
Filocart...	13	<i>Tradiții</i>	
Sala de lectură...	15	Obiceiuri de peste an (III)	71
Palia de la Orăștie	19	<i>Pagina bibliofilului</i>	
Onomastica românească dintr-un sat		Cărțile și viața	78
din Țara Hațegului	22	O carte de leac	81
Legislația matrimonială din		O carte, o simfonie...	82
Transilvania în sec. XIX	25	Miniatura occidentală...	85
Tendințe noi în managementul...	28	Călătorie lingvistică...	89
Carte veche în Biblioteca Județeană		Codul etic	91
„O. Densusianu” - Deva	30	<i>Atelier de creație</i>	
Informarea comunitară...	35	Jocul pietricelelor	92
Societatea de lectură...	37	Poezie Eugen Evu	95
<i>Prin marile biblioteci ale lumii</i>		Corală „Sargeția”	97
Preambul	40	<i>Divertisment</i>	
Biblioteca lui Assurbanipal	41	Divertisment	99
Biblioteca Mazarine - Paris	43	Corală <i>Sagetia</i> - Colinzi CD	100
Medicea Laurenyiana - Florența	45		
Biblioteca Centrală - Viena	48		
<i>Note de drum</i>			
Hundertwasser - Viena	52		

Editorial

Cuvântul politețe semnifică „ansamblul de reguli de comportament în spiritul bunei-cuviințe, al amabilității și al respectului reciproc“. De ce m-am oprit asupra semnificației acestui cuvânt? Pentru că, din păcate, astăzi, mai mult ca oricând, în realitatea zilnică, el a devenit un cuvânt lipsit de consistență.

Georges Duhamel, cunoscutul scriitor francez, în *Cronica anotimpurilor amare* (1940-1943) susține că progresul material incită la neglijarea politeții și, cel mai adesea, pune în pericol virtuțile morale tradiționale. Scriitorul se referă la progresul civilizației mecanice în secolul al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.

„Politețea este caracteristică omului puternic, înțelept, sigur de valoarea lui și se știe foarte bine că acesta nu o va demonstra trecând cu obstință primul peste tot.

Adevăratul orgoliu nu se potrivește cu satisfacțiile grosolane. Un om de mare merit nu simte nici o rușine în a lăsa pe cineva să intre în fața lui pe ușă sau în a-l ajuta chiar să-și dezbrace pardesiul. Acest act de politețe este doar un act de modestie și nu unul de umilire; adevăratul orgoliu, este să fii mereu deasupra lucrurilor mărunte, deoarece acestea nu te vor împiedica să fii ceea ce ești ci, dimpotrivă, te ajută să te eliberezi de orice josnicie.

Așa gândește un om rezonabil, sau așa gândea înaintea domniei mașinilor”.

Climatul mecanicii nu este cel al politeții. Dimpotrivă, acest climat readuce în viața noastră, tot mai mult, legile junglei. Cel care altădată se dădea cu plăcere deoparte din fața ușii pentru a-și lăsa să treacă vecinul, astăzi, același om, dacă s-ar afla la volanul unei mașini luxoase e de la sine înțeles că l-ar depăși pe modestul posesor al unei mașini vechi. Mașina îi forțează mâna. Apasă pe claxon ca și când ar spune: „Hai, fă-mi loc mai repede, doar sunt mai puternic decât tine! Am o mașină mai teribilă decât a ta, mai scumpă și care apare în toate spoturile publicitare. Fă-mi loc, dacă nu vrei să te înghesuie puțin. Hai, că îmi pierd răbdarea... Și, trebuie să fii fericit să scapi doar cu atât, pentru că, de obicei, urmează și o înșiruire de cuvinte ce nu pot fi reproduse aici...”

Mă întreb: Georges Duhamel are dreptate? Oare civilizația mecanicii să fie cea care ne-a făcut să uităm ce înseamnă politețea?

Gabriela MARCU

Să formăm telespectatorul

Former le jugement de l'âme
pour préparer a la vie.

Revista *Amicalei membrilor ordinului Palmelor academice* a publicat recent un articol al lui Jean Cluzel – fost senator specialist al audiovizualului, membru al Institutului și ardent apărător al gândirii franceze – intitulat *Tele-realitatea, punct de vedere moral sau punct de vedere politic?* Acest articol coroborează atât de bine ideile pe care noi le prezentăm de mulți ani în revista noastră *Le Dèvorant*, încât m-am gândit să mă servesc de ele pentru prezentul editorial.

Progresul televiziunii, început acum 50 de ani, ne obligă să ne întrebăm ce a devenit această media azi. Creșterea influenței sale – atât în domeniul informației, cât și în cel al divertismentului – și admirația corelativă a telespectatorilor au suscitât foarte curând interesul agențiilor de publicitate; banii pe care acestea i-au investit în anunțurile lor au antrenat înmulțirea posturilor de televiziune, care s-au angajat într-o concurență din ce în ce mai aprigă. Din această cauză, succesele și insuccesele acestor așa-zise televiziuni se traduc prin câștiguri sau pierderi reprezentând sume colosale.

Acest sistem concurențial și eminentamente comercial conduce la eliminarea din programe a oricăror producții neglijate de o majoritate a telespectatorilor și la căutarea ceea ce poate să le fleteze instinctele cele mai elementare. Producătorii și difuzorii, forțați să capteze atenția maselor, sunt constrânși să scoată din emisiunile lor tot ceea ce implică un efort de înțelegere. Iată de ce am asistat, încetul cu încetul, la dispariția emisiunilor intelectuale, culturale, artistice, științifice la ore de mare audiență... Singurul cuvânt de ordine astăzi constă în stârnirea emoțiilor telespectatorilor.

Responsabilii televiziunilor, conștienți de fenomen, dar îngrădiți de logica comercială a audienței maxime, nu scapă nici un prilej de a ne servi o sută de argumente pentru a-și scuza demersul; ei spun că ne arată lumea așa cum este și că televiziunea nu este decât oglinda societății. Este o impostură! Oglinda nu este responsabilă ceea ce arată. În schimb, televiziunea este responsabilă pentru ceea ce prezintă.

Unii pretind că această analiză este valabilă pentru toată media. Nu este așa: jurnaliștii din presa cotidiană, de exemplu, au o deontologie pe care am putea să o

Dialogul ideilor

---

rezumăm, prin această formulă aplicată de *Ouest-France*: „Să spui fără să faci rău; să prezinți fără să șochezi; să dovedești fără să agresezi; să denunți fără să condamni”. Să prezinți la televiziune nu este asta; o singură probă ar fi de ajuns: aceea de a citi Scrisoarea Consiliului superior al audiovizualului, plin de recomandări, de avertizări, de condamnări de care, de fapt, televiziunilor nici că le pasă. Nu, televiziunea nu este o media ca oricare alta, în primul rând pentru că ea este astăzi principalul element al mediului cultural al copiilor.

Și copiii sunt cei mai vulnerabil telespectatori, deoarece televiziunea reprezintă pentru ei un gen de realitate în competiție cu realul, pentru că ceea ce îi impresionează afectiv ia în conștiința lor o valoare cvasinormativă, aceea a unui model după care ei vor judeca în viitor ceea ce vor vedea și ce li se va întâmpla.

Luând în considerație împrumuturile luate de la Jean Cluzel - președinte al *Canal Academie*, primul radio academic francofon - mă văd obligată să-l las pe el să încheie acest editorial cu o concluzie care a fost și aceea a unui colocviu organizat sub auspiciile Fundației *Singer-Polignac*, de către *Asociația Démocratie Médias*: „Pentru prima dată în istoria umanității, transmiterea reprezentării lumii nu se mai face numai prin părinți, școală, biserică sau cărți din biblioteca familiei, ci prin conglomerate de interese financiare apropiate sau îndepărtate care, toate, au ceva de vândut”.

Să ne amintim de ceea ce spunea Patrick Le Lay, președinte al TF1: „Ceea ce vindem la Coca-Cola, este timp pentru creier disponibil”. Pentru viitor, avem o necesitate urgentă, aceea de a forma telespectatorul, deoarece nu vom ajunge niciodată să reformăm televiziunea.

Myriam Hadoux

Text preluat și tradus din revista *Le Dévorant*, nr. 219 septembrie-octombrie 2006
de Gabriela Marcu

Marketingul în bibliotecă

A vorbi despre marketing în bibliotecă pare multora ciudat. *Marketingul* - spun aceștia - este o problemă a structurilor economice, a căror activitate de bază este producția și care au ca scop fundamental obținerea profitului. Bibliotecile sunt instituții culturale, cu servicii publice gratuite, a caror activitate este mai ales una de natură intelectuală, unde calitatea contează mai mult decât cantitatea și în consecință nu este necesară o astfel de abordare. O asemenea reacție ignora schimbările care se produc în toate domeniile și implicit și în biblioteci, precum și succesul acestui concept. Deși există multă confuzie și chiar o anumită rezistență, specialiștii sunt de părere că orientarea spre marketing duce la schimbare și ameliorare și că marketingul este un factor transformator și de adaptare a ofertei documentare la nevoile utilizatorilor.

Necesitatea implementării marketingului în bibliotecă

În ansamblul cuprinzător al acțiunilor întreprinse pentru modernizarea serviciilor de bibliotecă, introducerea unor elemente de marketing preocupă tot mai mult conducerea acestor instituții, pe bibliotecari și pe utilizatori. Dezvoltarea cererii de cultură și diversificarea tipurilor de servicii culturale au condus la asimilarea în domeniul culturii a unor metode și tehnici de marketing. Concepte cum sunt piață, consum, strategie, nevoi, difuzare, concurență, preț, promovare dobândesc noi înțelesuri, cum ar fi piața editorială, consumul mass-mediă, strategia bibliotecară, nevoia de artă, difuzarea cărții, prețul informației.

Deși de dată recentă, preocupările de marketing câștigă teren, necesitând o mai bună asimilare a experiențelor din diverse instituții ale cărții din țara și din străinătate, stabilirea unor norme unitare de aplicare prin decizii cu caracter legal-administrativ.

Pe scurt, marketingul de bibliotecă înseamnă dezvăluirea căilor raționale de comunicare între cei care propun serviciile (biblioteca) și cei care le „cumpără” (utilizatorii), adică:

- punerea activă în serviciul nevoilor utilizatorilor reali și potențiali;
- ameliorarea și adecvarea permanentă la nevoile utilizatorilor pentru a asigura un grad sporit de satisfacție a acestora;
- permanentă comunicare cu utilizatorii;
- evaluarea gradului de satisfacție a acestora, pentru a opera, imediat, ajustările și comunicările necesare în materie de ofertă informațională.

Factori care determină implementarea marketingului în bibliotecă

În secolul XXI economiă pentru profit conduce lumea. Bibliotecile nu scapă acestui fenomen. Cum poate o bibliotecă să-și îmbine misiunea sa de serviciu public și noțiunea de gratuitate asociată acesteia cu importanțele funcției economice? Să treacă de la o extremă la altă? Experiența statelor occidentale, cu vechime și brokerajul informațional, arată că nu este neapărat necesar. Mai mult, ideea informației ca bun public are în continuare susținători puternici. Actualul potențial (biblioteci, centre de informare, institute de documentare) nu trebuie și nici nu poate fi înlocuit exclusiv cu structuri bătute pe profit.

Profesiune și vocație

Noile tehnologii

Asediate de presiunea prețurilor în creștere, de restricțiile bugetare, de complexitatea muncii, bibliotecile au fost atrase de noua tehnologie informațională. Progresul tehnologic a fost spectaculos, în special în domeniul computerelor, incluzând posibilități de stocare și facilități de regăsire a datelor. Bibliotecile au ajuns repede să vadă în tehnologie un adevărat pănăceu. Deși nici tehnologia nu s-a dovedit a fi salvatoare, cu siguranță este importantă. Această a înzestrat bibliotecile cu posibilități imense de prelucrare a publicațiilor și a devenit o unealtă de neprețuit în managementul informațiilor, mai ales în activitățile de regasire și stocare.

În mediul bibliotecilor este mai greu să recunoști insuficiențele tehnologiei, fiindcă principăul scop al managementului informațiilor (culegerea, prelucrarea, memorarea, regasirea și transmiterea informațiilor) este îndeplinit. Un punct de vedere critic asupra tehnologiei și insuficiențelor ei a fost adus în discuție datorită presiunii constrângerilor bugetare, pentru că tehnologia informațională modernă costă...

Informația ca marfa

Noile tehnologii de informare și telecomunicații modifică investițiile bibliotecilor. Cu cât se investește mai mult, cu atât se mărește numărul informațiilor, iar serviciile devin mai rapide. Bibliotecile sunt nevoite să caute și să găsească noi metode și strategii care să întărească finanțarea.

Pentru realizarea practică a economiei de piață este necesară conștientizarea acestor fenomene noi. Primul pas spre economia de piață este introducerea serviciilor plătite, astfel că serviciile oferite de bibliotecă pot fi „comercializate”. Discuții lungi sunt generate de absolutizarea principiului gratuității serviciilor. Tradiția impune o gratuitate deplină a serviciilor, ceea ce nu înseamnă că nu poate fi îmbunătățită oferta de servicii. Chiar dacă bibliotecile se schimbă, depășind faza tradițională, ele ocupă un loc aparte, ca importantă sursă de informare și spațiu cultural universal, cu virtuți formativ-morale. Trebuie subliniat faptul că nicicând resursele bibliotecilor nu vor fi asigurate din activități proprii fără a atinge grav funcția fundamentală a instituției cărții și a dreptului cetățeanului la informare gratuită și la cultură.

Bibliotecile nu pot supraviețui pe principiile autogestiei. Ele, ca și alte instituții de cultură, au nevoie de subvenții. Dar este evident și faptul că numai cu banii alocăți de stat sau de alte organe de finanțare nu este posibil să se asigure nivelul necesar al serviciilor bibliotecilor, să fie satisfăcute dorințele mereu crescânde ale utilizatorilor.

Măjoritatea bibliotecilor însă nu percep informația ca pe o marfa, și acest lucru nu este legat numai de gratuitatea serviciilor de bibliotecă. Beneficiarul este pregătit să plătească mulți bani pentru o informație unică. În societatea noastră puține biblioteci posedă asemenea informații. În condițiile pieței este necesar să se culegă și să se creeze informații care pot deveni marfa. În prezent există multe posibilități pentru bibliotecă să se implice în comerțul cu servicii. Devin importanți acei beneficiari care platesc serviciile de bibliotecă. Îndeosebi acești beneficiari trebuie descoperiți și trebuie aflate interesele lor în ceea ce privește informațiile. Cerințele beneficiarului obligă bibliotecă să rupă închistarea sa profesională, să se integreze cu alte instituții, să-și perfecționeze tehnologia și să pregătească informația într-o formă accesibilă pentru utilizator.

În pofidă tuturor acestor modificări în viața bibliotecilor, aproape pretutindeni primirea gratuită a informațiilor a fost interpretată de beneficiari ca fiind ceva ce li se cuvine. De multe ori a apărut prejudecata că „tot ceea ce este gratuit este fără valoare”. Mai devreme sau mai târziu se va

Profesiune și vocație

înțelege că informația trebuie platită, dar vor exista și reacții de tipul: plata informațiilor este imorală... ieri totul era încă bine, comod și gratuit. Azi de ce nu este tot așa?

Profitul

Tendența actuala a bibliotecilor este de a-și spori resursele prin introducerea metodelor moderne de marketing, care își găsesc utilitatea mai ales în extinderea ariei de preocupări comerciale ale bibliotecilor, cu o condiție: veniturile rezultate să se constituie în resurse suplimentare pentru îmbunătățirea activităților în biblioteci, și nu ca o modalitate de limitare și retragere a subvențiilor publice sau a organelor de finanțare.

Metode de marketing pot interveni în reconsiderarea ofertei de servicii prin îmbunătățirea fișierelor, prin informatizare și automatizare, asociere la servicii naționale și internaționale, concomitent cu utilizarea informației pe grupuri de solicitanți stabiliți prin metode științifice, deoarece biblioteca nu poate deveni supermarket pentru toți și toate. Deci apare necesară nu numai îmbunătățirea ofertei, ci și întreprinderea unor măsuri promoționale de cunoaștere a resurselor bibliotecilor și de atragere a noi grupuri de utilizatori.

Este învechită ideea că instituțiile non-profit nu trebuie să se străduiască să aibă un profit, un venit. Este chiar indicat să se obțină un venit cât mai mare, care să participe la îmbunătățirea și largirea ofertei de servicii, căci utilizatorii au la dispoziție o multitudine de surse de informații pe care le pot folosi. Dacă bibliotecile vor să supraviețuiască, ele trebuie să-și vândă serviciile și produsele pe baza unor nevoi și dorințe corect identificate. Pentru a avea succes în marketing, bibliotecarii trebuie să aibă și să ofere produse și servicii superioare.

Conștiința profesională a bibliotecărilor, formată pe alte postulate decât cele de marketing, se împotrivesc noilor tendințe și recepționează cu greu noile expresii „piața și biblioteca”, „marketingul și biblioteca”. Bibliotecarul cu gândire de marketing nu va admite cu entuziasm colecția frumos legată și așezată la raft. El se va ocupa de găsirea clienților, a persoanelor care vor să folosească informația strânsă în fond.

Astăzi este deja clar că venitul vă modifică radical stereotipurile relațiilor dintre biblioteca și utilizator, dintre diferitele biblioteci, dintre salariații bibliotecii. Puși față în față cu un viitor atât de dificil, bibliotecarii nu își pot permite să ignore nici o idee referitoare la modul în care bibliotecile ar trebui să funcționeze cu eficiență maximă. Beneficiile unui program de marketing pentru o bibliotecă pot fi evidente fie în servicii publice îmbunătățite (rezultate ale unei focalizări crescute asupra necesităților și intereselor diferitelor grupuri-țintă servite de bibliotecă), fie într-o eficiență crescută în atingerea scopurilor bibliotecii printr-o revizuire sistematică a programului de marketing.

Bibliotecile actuale trebuie să-și orienteze activitatea spre partenerii de comunicare culturală, să vină în întâmpinarea solicitărilor acestora facilitându-le rapid și în timp util accesul la informație. Marketingul devine necesar pentru a răspunde celor trei mari probleme actuale: schimbarea utilizatorilor și a utilizărilor, organizarea unor industrii ale culturii și informării și inovarea în domeniul serviciilor.

Preluat și adaptat după articolul „Marketingul în bibliotecă”, autori: Ionel ENACHE și Mihaela MAFTEI, Universitatea din București, 2003

www.unibuc.ro/eBooks/filologie/enache-market/index.html

Profesiune și vocație

Vedeta de subiect - din perspectiva informatizării

Există, indiscutabil, o conexiune între ideea de bibliotecă și ideea de informație, la fel cum este și între titlul documentului și cuprinsul lui. Dacă, totuși, titlul introdus în baza de date nu reflectă cuprinsul acestuia, el este pierdut pentru informația sa către utilizator, deoarece nu poate fi regăsit decât dacă acel utilizator are o bibliografie clară pe tema căutată. Știm din experiența proprie că acest lucru se întâmplă rar, și chiar dacă utilizatorul vine cu o listă pregătită, ea poate să fie parțială și ar putea fi completată cu titluri noi care să abordeze subiectul respectiv din diverse puncte de vedere, în acest fel putându-se realiza o sinteză pe tema respectivă cât mai complexă și apropiată de adevăr. Utilizatorul vine la bibliotecă să caute informații, ceva anume, în speranța că acestea sunt mai detaliate și mai ample decât ceea ce poate găsi pe internet. Sunt și mulți acei care nu știu, sau nu au posibilitatea să acceseze site-urile de internet și pentru ei singura opțiune rămâne biblioteca.

Sunt multe documente la care titlul nu reflectă neapărat și cuprinsul lor și atunci trebuie să recurgem la vedete de subiect. Vedetele pot fi simple sau compuse, tematice, analitice, de referințe critice.

În trecut vedetele de subiect erau completate pe fișe de catalog și erau împărțite în mai multe cataloage ce dețineau, pe aceste fișe, noțiuni din cuprinsul lucrărilor. Cataloagele tradiționale sunt organizate pe vedete de subiect, tematice, analitice, index de noțiuni sau de referințe critice.

Catalogul pe subiecte tradițional grupează descrierile documentelor în ordinea alfabetică a cuvântului care desemnează subiectul pe care ele îl tratează. Exemplu :

Adolescență; Avioane; Calculatoare; Cibernetică; Lingvistică; Programare; Zăpadă.

Cuvântul care desemnează subiectul se numește „vedeta de subiect”. Acest cuvânt se ia din titlul documentului sau din cuprinsul acestuia.

O formă superioară catalogului pe subiecte este Catalogul analitic - unde sunt scoase în evidență toate subiectele conținute de lucrare. Exemplu:

„Istoria românilor sub Mihai Vodă Viteazul”

are ca vedete de subiect în acest catalog:

Români; Istoria României; Mihai Viteazul; 1593-1601 etc.

Acest catalog este cu atât mai necesar cu cât o bibliotecă este mai mare. Citând-o pe Jacqueline Reboul, bibliotecar la Biblioteca Sorbona:

„Catalogul alfabetic de materii (în Franța catalogul analitic este denumit „Catalogue analytique ou alphabétique de matieres”, n.n.) se prezintă deci ca un dicționar, în care cuvintele, aici vedetele, sunt clasate în ordine alfabetică, toate una după alta.” Defectul acestui catalog tradițional este totuși dispersarea informației – lucru ce a necesitat completarea mai multor fișe de trimitere (vezi și...).

Catalogul tematic tradițional grupează descrierile după unele teme de actualitate. Exemplu:

Combaterea poluării; Integrarea în Uniunea Europeană; Marketing;
Uniunea Europeană etc.

Profesiune și vocație

Catalogul tematic tradițional are totuși doar un caracter de recomandare, cuprinzând cărțile mai noi pe teme de actualitate care nu reflectă întregul fond al bibliotecii.

Catalogul de referințe critice grupează, după cum îi arată și numele, toate referințele critice deținute de bibliotecă. În acest catalog sunt fișați atât scriitorii comentați după nume, cât și operele lor, după titlul fiecăreia, (acestea pot fi și analiza unei poezii sau un ciclu de poezii) în ordine alfabetică. Exemplu:

Alecsandri, Vasile; „Baba-Cloanța” / Alecsandri, Vasile; „Pasteluri”/Alecsandri, Vasile.

Comparând cataloagele tradiționale ale bibliotecii cu vedeta de subiect în sistem informatizat a programului Tinlib aceasta poate să cuprindă toate noțiunile cataloagelor tradiționale și să fie mult mai amplă decât acestea, deoarece azi e mai ușor să tastezi câteva cuvinte decât să completezi sute de fișe câte ar fi fost necesare, uneori, unei singure cărți. Acum vedeta de subiect a ajuns să fie atât un cuvânt ce poate exprima o noțiune, cât și un grup de cuvinte. Ele pot să se refere la o personalitate, o operă literară comentată, sau să reflecte perioade de timp din istorie.

Programul Tinlib reunește cuvintele cheie aflate în titlul lucrărilor cu cuvintele din vedetele de subiect completate prin Modulul de Catalogare, așa că și din acest punct de vedere merită ca aceste noțiuni să fie introduse. Ele se vor regăsi chiar dacă am căuta după cuvintele cheie.

Exemple de vedete de subiect:

A) Comentariul literar referitor la romanul „Iarna bărbaților” a lui Ștefan Bănuțescu îl putem găsi în:

1. *Luca, Eugen: Demers critic. – București: Editura Dacia, 1973.*
2. *Perpessicius: Lecturi intermitente. – București: Editura Dacia, 1971.*
3. *Oprea, Al.: Mișcarea prozei. – București: Editura pentru literatură, 1967.*

În titlurile de mai sus este vorba de cărți ce cuprind eseuri de critică literară, care au referire și la vedeta de subiect căutată: Iarna bărbaților/Bănuțescu, Ștefan.

4. *Boatcă, Maria; Iancu, Marin; Boatcă, Silvestru: Literatura română : clasa a XII-a: antologie texte comentate. - București: Editura Recif, 1997.*

Această lucrare este, după cum arată și titlul, o antologie de critică literară, unde găsim printre alte analize și comentariul literar al cărții „Iarna bărbaților”.

B) Recent am fost confrunțați cu o cerere mai deosebită referitoare la relația existentă între Vasile Alecsandri și poetul provensal Frederic Mistral. Căutând în vedetele de subiect am putut găsi în fapt doar o singură carte referitoare strict la acest subiect:

1. *Platon, Maria: Vasile Alecsandri, poezii felibri și „Cântecul gintei latine”: o pagină distoria relațiilor culturale și literare franco- române. – Iași: Junimea, 1980.*

Vedetele de subiect completate, în Tinlib, în acest caz au fost: Alecsandri, Vasile; literatură comparată; Mișcarea Felibrilor; Mistral, Frederic; „Cântecul Gintei latine”/Alecsandri, Vasile; latinătate; romantism; pașoptism; critică literară; relații culturale franco-române.

C) Datorită vedetelor de subiect ne putem lămuri și noțiunea de „cerc literar” consultând următoarele lucrări:

1. *Gorovei, Artur: Alte vremuri: amintiri literare. - Folticeni: Tipografia și librăria „J. Bendit”, 1930.*

Profesiune și vocație

---

2. Sevastos, M.: *Amintiri de la „Viața Românească”*. - București: Editura pentru literatură și artă, 1956.
3. Regman, Cornel; Stanciu, Dan: *Dinspre „Cercul literar” spre „optzeciști”*. - București: Cartea Românească, 1997.
4. Selean, Ana: *Literatura în totalitarism. Vol. 1: 1949- 1951*. - Sibiu: Thausib, 1994.
5. Poulet, Georges: *Metamorfozele cercului: [studio]*. - București, Univers, 1987.
6. Rotaru, Ion: *O istorie a literaturii române. Vol. 5: Poezia românească de la al Doilea Război Mondial până în anul 2000*. - București: Editura Niculescu, 2001.
7. Gheorghiuță, G.: *Sburătorul: revista și cenacul*. - București: Minerva, 1976.

Dacă nu am fi avut completată vedeta „cercul” în literatură, titlurile deja amintite nu ne-ar fi fost de folos. Nici ele, nici cuvintele cheie ale titlurilor introduse decât, probabil, cartea „Dinspre Cercul literar” spre „optzeciști” a autorilor menționați și eventual „Metamorfozele cercului” deși aici nu era clar despre ce „cerc” este vorba.

Acestea sunt doar câteva exemple, dar am putea continua cu o adevărată carte pe această temă.

Până la urmă vedeta de subiect este singura ce ne poate ajuta să vedem în profunzime conținutul documentelor. Ar fi ideal ca întregul fond de carte să fie introdus în sistem informatizat și prelucrat analitic, astfel încât vedeta de subiect să adune din titluri diverse informații lămuritoare despre o personalitate, despre un subiect, o temă de interes general sau particular. În acest fel vom putea da utilizatorului care calcă pragul bibliotecii informația cât mai completă asupra temei care îl interesează.

De curând, cu ocazia mutării bibliotecii și a introducerii în sistem informatizat a titlurilor de carte, am descoperit adevărate comori „îngropate” în rafturi, care nu au fost aproape niciodată împrumutate, tocmai din cauza necunoașterii conținutului. Achiziția de carte a fost cum s-ar spune „la înălțime”, dar foarte multe din aceste cărți s-au pierdut pentru cititori, deoarece nu au putut fi la fel de bine prezentate analitic. Ineficiența nu a fost a celor care au prelucrat datele în trecut, ci doar a sistemului în sine. Noțiunile trebuiau căutate în numeroasele cataloage ce conțineau fișe privitoare la cuprinsul documentelor, iar pentru un utilizator nespécialist în biblioteconomie era dificil să se descurce în ele. Nu trebuie să uităm și de faptul că fișele de trimitere nu erau suficiente. Pe de altă parte, prin căutarea în mai multe cataloage se pierdea mult timp și, de aceea, de cele mai multe ori, utilizatorul se mulțumea cu mai puține informații.

Cataloagele tradiționale ne sunt și acum de ajutor, dar sunt convinsă că ele vor fi înlocuite, treptat, de catalogarea informatizată. Să nu uităm că, pe viitor, utilizatorii vor avea acces la catalogul on-line, prin internet.

Vedetele de subiect în biblioteca noastră au fost alcătuite pentru toate documentele nou intrate (în ultimii cinci ani), iar la fondul vechi de carte s-au introdus, deocamdată, doar la critica literară. Ne dorim ca, în timp, să ajungem la performanța ca toate domeniile atât la carte, presă, cât și la audio-video să fie mai bine aspectate prin vedetele de subiect pentru o mai bună și mai rapidă căutare tematică, realizând în acest fel o mai eficientă servire a intereselor utilizatorilor.

Roxana BORTOȘ

Un jet de vitriol

Descendentă a unei ilustre familii belgiene de scriitori, oameni politici și diplomați, Amélie Nothomb se naște în 1967 la Kobe, în Japonia, unde tatăl ei este ambasador. Întreaga ei copilărie este de fapt o călătorie, cu „stații” în toate colțurile lumii: Japonia, China, SUA, Bangladesh, Birmania, Laos. La 17 ani își începe studiile de greacă și latină la Universitatea din Bruxelles, perioadă din care păstrează amintiri nu tocmai plăcute, simțindu-se neînțeleasă și marginalizată.

Deconcertantă și machiavelică, Amélie Nothomb zguduie lumea literară franceză la numai 24 de ani, cu romanul de debut, „Igiena asasinului”. Auto-declarată „bulimică” a scrisului, autoarea scrie cel puțin trei romane în fiecare an, dintre care publică însă numai unul. Scrie zi de zi, între patru și opt dimineața, cu pixul, pe caiete școlarești. „Uimire și cutremur”, a doua ei carte, primește Marele Premiu pentru roman decernat de Academia franceză. Autoarea scrie despre frumusețe și moarte, copilărie și literatură, călăi și victime.

Beneficiara unui portret compus din superlative, „fenomen literar și mediatic”, „talent stupefiant”, „succes fenomenal”, Amélie Nothomb este poate cel mai bine descrisă de un alt coleg de breaslă, Pascal Bruckner: „Un formidabil jet de vitriol în mijlocul preaînțeleptelor noastre grădini franceze.”

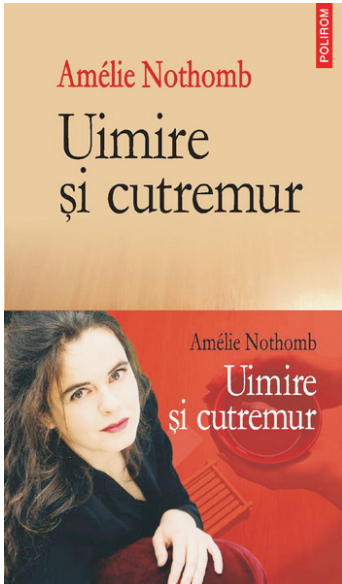
„[...] un romancier este o persoană care pune întrebările, nu care le dă răspuns.”

„Dacă un scriitor reușește să fie pasionant în legătură cu subiectul acesta [romanul său], atunci nu-s decât două posibilități: fie repetă cu glas tare ce-a scris în cartea lui și atunci e un papagal; fie explică niște chestii interesante despre care n-a vorbit acolo, caz în care zisa carte e ratată pentru că nu izbutește să spună totul.”

„Există nenumărați oameni care duc sofisticarea până acolo încât citesc fără să citească. Străbat cărțile ca niște oameni-broască fără să înghită un strop de apă.”

Profesiune și vocație

„... una dintre caracteristicile speciei noastre este că avem un creier ce se simte neconținut obligat să funcționeze, chiar și atunci când nu servește la nimic: acest regretabil inconvenient stă la originea tuturor necazurilor omenești.”

„... lumea geme de asasini, adică de persoane ce-și permit să-i dea uitării pe cei pe care, chipurile, i-ar fi iubit. [...] Uitarea e un ocean nesfârșit pe care navighează o singură corabie, memoria.”

„Dumneata habar nu ai ce înseamnă să iubești: e o boală ce te înrăiește. De îndată ce iubești cu adevărat pe cineva, fără să vrei, începi să-i faci rău, chiar dacă, și mai ales dacă, vrei să-l faci fericit.”

„Un viol e, totuși, flatant. E o dovadă că cineva e capabil să încalce legea pentru tine.”

„Câtă vreme vor mai exista ferestre, până și cea mai mărunță ființă omenească de pe pământ își va avea partea sa de libertate.”

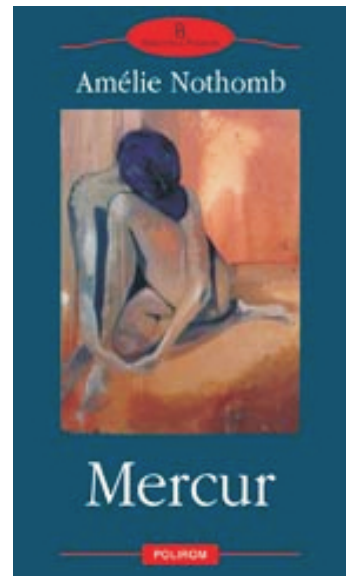
„Timpul este o invenție a mișcării. Cine nu se mișcă nu vede cum trece timpul.”

„Neamul omenesc este astfel întocmit încât ființe întregi la minte ar fi gata să-și jertfească tinerețea, trupul, iubirile, prietenii, fericirea și cine știe câte altele pe altarul unei fantasme numite eternitate.”

„Nu trebuie să fii mare învățat, nici să fii trăit mulți ani ca să observi că iubirea nu e specialitatea oamenilor.”

„Asasinatul poate fi comparabil cu actul sexual prin aceea că adeseori este urmat de aceeași întrebare: ce să faci cu corpul? În cazul actului sexual te poți mulțumi cu faptul de a pleca. Crima nu permite însă această facilitate. De aceea și pentru acest motiv constituie o legătură mult mai puternică între ființe.”

„Însușirea cărților mari este că fiecare cititor este autorul lor.”

Traian MARIAN

Profesiune și vocație

«Filocart - o carte pentru fiecare» O a doua șansă pentru cei privați de libertate ?

Pentru orice om, privarea de libertate în mediul penitenciar constituie o situație deosebită, cu puternice urmări în mediul său de viață atât pe durata detenției, cât și după aceea, în libertate. Frustrarea afectivă și informațională, lipsa comunicării, veșnicul interes față de aspectele personale și materiale nu mai lasă loc soluțiilor morale la problemele cotidiene.

Pentru persoana condamnată, mediul penitenciar ridică cel puțin două probleme importante: de adaptare la mediul penitenciar și de evoluție ulterioară a personalității. Uneori ne punem întrebarea referitoare la „a doua șansă”. Când poți acorda această șansă și cui? Se spune că orice om are dreptul la aceasta, dar oare cei care au comis fapte în urma cărora au fost privați de libertate merită această „a doua șansă”?

Răspunsul apare sub diferite forme. Dintre cei întrebați, unii au răspuns ceva de felul „*depinde de gravitatea faptei făcute*”, alții au dat un răspuns negativ hotărât, dar au existat și persoane care au răspuns afirmativ.

Afirmațiile de genul „*sunt acolo pentru a plăti pentru faptele comise*” sau „*ar fi trebuit să se gândească înainte de a comite fapta*” au reprezentat motivul pentru care angajații Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu”, din Deva, în urmă cu doi ani, au început participarea la un program pe teme culturale intitulat sugestiv *Filocart - O carte pentru fiecare*.

Acest program a fost inițiat de specialiști ai serviciului cultural-educativ din penitenciarul de maximă securitate de la Bârcea (județul Hunedoara). Racordat la complexul proces de reasezări structural-funcționale și legislative ale sistemului penitenciar românesc, Penitenciarul de la Bârcea vădește o preocupare pentru problema custodierii persoanelor condamnate și gestionează un important set de măsuri, inițiative și programe destinate reabilitării sociale a celor aflați în detenție.

Scopul programului *O carte pentru fiecare* are în vedere producerea unor schimbări în comportamentul deținuților, prin îmbogățirea cunoștințelor, dezvoltarea deprinderilor, crearea de noi motivații și atitudini prin interacțiunea cu diverși agenți ai schimbării.

Ca obiective operaționale, angajatele bibliotecii, împreună cu asistenta socială din cadrul penitenciarului și-au propus să-i ajute pe deținuți:

- Să dobândească informații din diferite domenii cu ajutorul cărora să realizeze cunoașterea lumii, a proceselor și evenimentelor sociale
- Să dezvolte vocabularul activ în funcție de particularitățile de vârstă, de informație dobândită
- Să-și formeze gustul pentru lectură
- Să-și lărgască orizontul cultural.

Grupul țintă a fost constituit de deținuții recidiviști din cadrul diferitelor secții, atât adulți, cât și adolescenți.

Profesiune și vocație

Ca metode de lucru au fost alese prezentările de cărți, dezbaterile pe diferite teme propuse de către bibliotecari și, nu în ultimul rând, lectura.

Totodată, deținuții au avut posibilitatea de a citi cărți care nu existau în biblioteca penitenciarului, dar prin împrumutarea cărților de la Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu”, din Deva, s-au putut bucura de acest lucru.

Cu acordul instituției partenere s-au mai folosit și câteva resurse materiale sub formă de pliante, cărți, casete video (cu caracter enciclopedic).

Ca urmare a acestui parteneriat, Biblioteca Județeană organizează lunar activități cu cartea, iar persoanele implicate în aceste manifestări sunt bibliotecari de la Secția de Împrumut pentru adulți, respectiv biblioteca de la Filiala nr. 3 din Deva.

Am fost întrebată nu o dată, de ce se continuă acest program, ce rezultate se speră să se obțină din aceste întâlniri trimestriale? Pentru un răspuns cât mai credibil s-a aplicat un chestionar și li s-a cerut deținuților să-și scrie părerile despre aceste întâlniri.

Spre marea noastră surprindere rezultatele au fost în favoarea noastră. O parte din deținuți ne-au scris că: *acest curs (așa îi spun ei) este singurul care merită să dureze cât mai mult posibil, de când a început acest curs pot spune că timpul în penitenciar a trecut mai ușor și mai frumos* (ne scria un deținut de 36 de ani).

Eu am ieșit la acest program încă de la început și sincer să fiu la prima vizită când ați venit nu am dat prea multe șanse continuării acestui program. Îmi făcusem impresia că ați acceptat acest voluntariat pentru a vă demonstra dumneavoastră ceva, dar... apoi am început să văd adevăratele motive ale „misiunii” dumneavoastră, am observat că nu ne-ați văzut ca pe o ceată de deținuți, ci ca pe un grup de oameni...

Există persoane care apreciază ceea ce faceți și cred că acțiunea dumneavoastră are un rost. Vorbind în numele meu pot spune că de când a început acest program, timpul trece parcă mai ușor și mai cu folos pentru că am ocazia să învăț despre lucruri noi și am ocazia să cunosc și alte puncte de vedere asupra unor subiecte care mă interesează, ne scria un tânăr deținut.

Ar ocupa prea mult spațiu sau ar deveni prea plictisitor să redau toate părerile acestor oameni privați de libertate despre parteneriatul dintre instituția noastră și penitenciar.

Doresc să închei citând un deținut care ne-a scris: *Niciodată nu e prea târziu pentru a acționa și este important ca atunci când ni se oferă asemenea oportunitate, să nu pierdem valul.*

Iată deci că aceste întâlniri conțin un plan social subtil, acela de reabilitare a deținutului și de integrare a lui în societate. *Este adevărat - ne spunea un deținut - că sunteți la început de drum... însă cu timpul vor înțelege și ceilalți deținuți care este scopul acestor întâlniri și care sunt avantajele pe termen mediu și lung.*

Până atunci nu ne rămâne decât să continuăm ceea ce am început și să avem convingerea faptului că și printre cei care sunt privați de libertate există oameni care ar avea dreptul la a doua șansă, iar timpul este folosit într-un scop util atât pentru prezent, cât și, mai ales, pentru viitor.

Anamaria DALYA

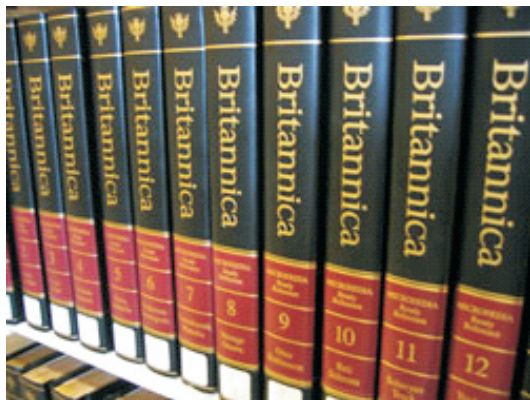

Profesiune și vocație

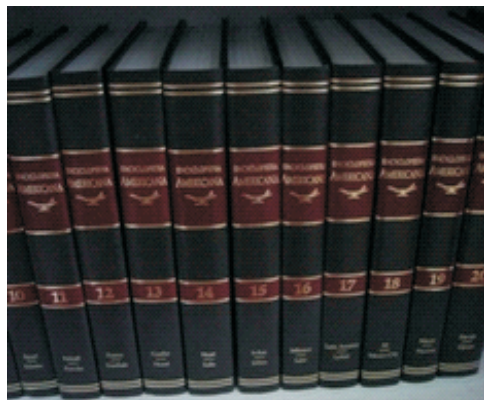
Sala de Lectură a Bibliotecii Județene „O. Densusianu” Hunedoara-Deva

Biblioteca noastră dispune de o Sală de Lectură de 50 de locuri. Ea a fost frecventată în anul 2005 de peste 2.000 de utilizatori și deține un fond de 78.000 de documente de bibliotecă.

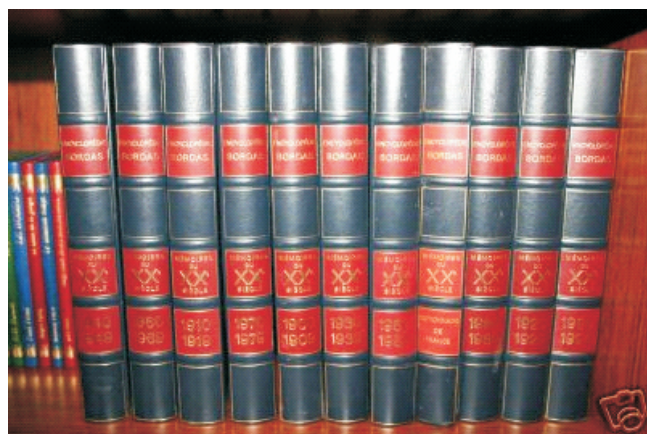
Sala de Lectură dispune de un bogat fond de referință. Aici pot fi consultate enciclopedii, dicționare bilingve, dicționare explicative, lexicoane tehnice, atlase, lucrări din diverse domenii editate într-o formă grafică deosebită (destinate în special elevilor). Dintre enciclopedii amintim:

*Encyclopedia Britannica, Chicago,
Encyclopedia Britannica, 1993*

*Encyclopedia Americana, Danbury,
Grolier Incorporated, 1994*

*The World Book Encyclopedia,
London, World Book
International, 1996*

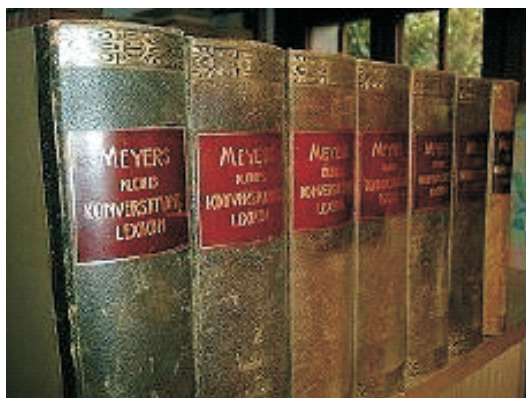
*Encyclopedia Universalis, Paris,
Encyclopedia Universalis, 1990*

*Grand Larousse
Encyclopédique,
Paris, Librairie Larousse, 1960*

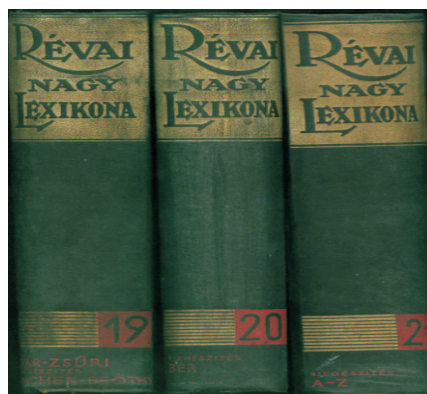
*Mémoires du XXe siècle, Paris,
Encyclopédies Bordas, 1998*

*Dictionnaire des littératures
de langue française,
Paris, Larousse – Bordas, 1999*

Profesiune și vocație

Meyers Kleines Konversations – Lexikon,
Leipzig, Bibliographisches Institut, 1908

Révai Nagy Lexikona,
Budapest, 1911

Tot aici pot fi consultate cărți din domenii diferite: religie, filozofie, drept, sociologie, pedagogie, științe exacte, istorie, geografie, literatură. Foarte căutate sunt lucrările despre Uniunea Europeană pe care Sala de Lectură le pune la dispoziția celor interesați.

Sala de Lectură deține un număr important de colecții de periodice naționale ca:

● Adevărul	● Luceafărul	● Grădina mea de vis
● Gândul	● Magazin istoric	● Tribuna economică
● România Liberă	● Dosarele istoriei	● Drept
● Evenimentul Zilei	● Pro Sport	● Psihologia
● Ziua	● Gazeta Sporturilor	● National Geographic
● Jurnalul Național	● Academia Cașavencu	● Academica
● Bursa	● Formula As	● Idei de afaceri
● Capital	● Casa Lux	● Olivia
● Ziarul Financiar	● Domus	● Viața medicală
● România Literară	● Util	● Uj Magzar Szo
● Revista 22	● Practic	● Mami

De asemenea, deține colecții de publicații locale ca de exemplu:

● Cuvântul Liber	● Hunedoreanul	● Mesagerul Hunedorean	● Servus Hunedoara

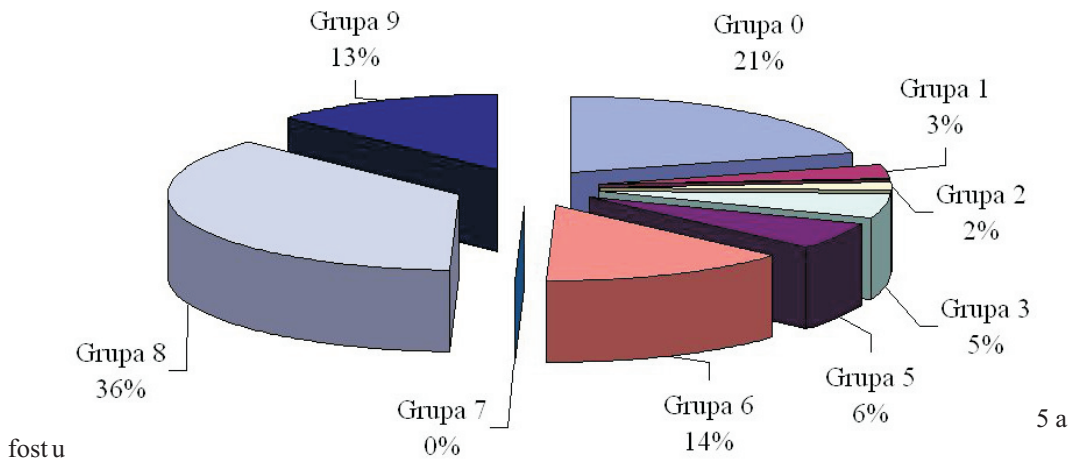
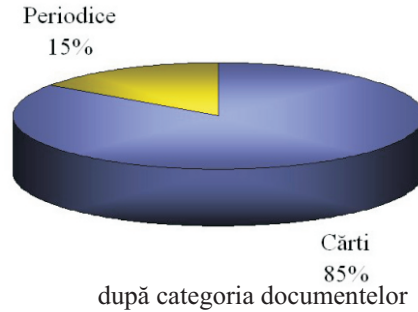
La Sala de Lectură se mai pot consulta:

● Monitorul Oficial al României - Partea I	● Colecția Legislația României, Colecția de Hotărâri ale Guvernului
● Monitorul Oficial al României - Partea III	● programul Lex Expert

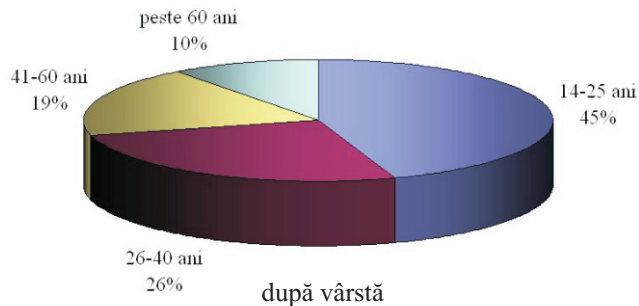
Pentru a veni în sprijinul utilizatorilor, oferim și servicii de copiere a documentelor.

Profesiune și vocație

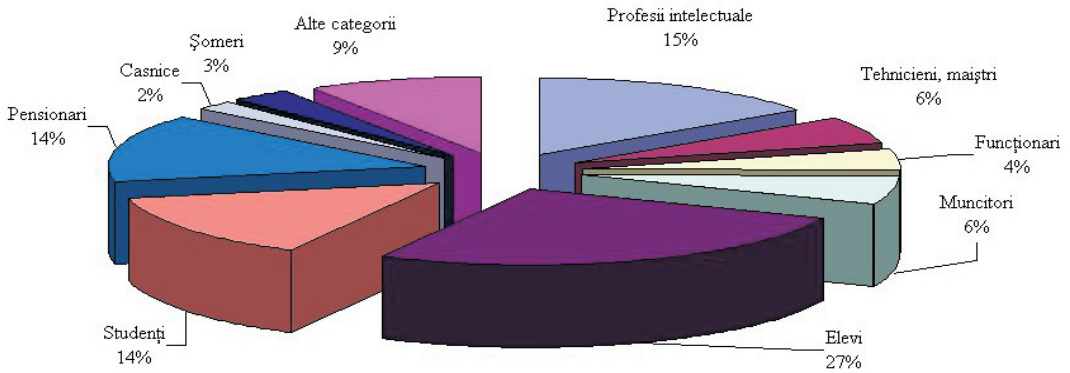
Fondul Sălii de Lectură este împărțit în felul următor:

În ceea ce privește utilizatorii care frecventează sala de lectură, distribuția lor în anul 2005 a fost următoarea:

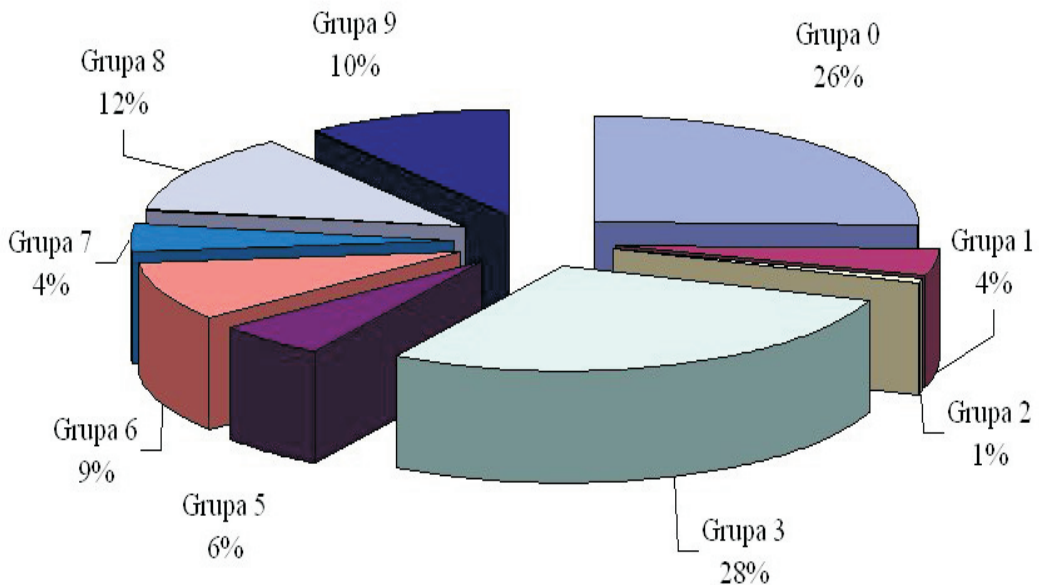

Profesiune și vocație

după statutul ocupațional

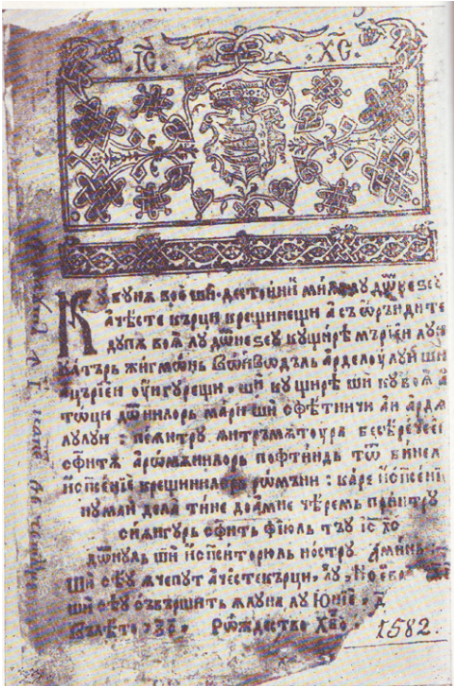
Modul în care a circulat fondul Sălii de Lectură în anul 2005 este redat în graficul următor:

Într-o societate ca a noastră se simte tot mai acut nevoia de informații curente și accesibile. Biblioteca, prin intermediul secțiilor ei, își propune să ofere aceste informații, ea reușind, chiar dacă nu în majoritatea cazurilor, să facă față acestor cereri.

Luminița VULCAN

Valențe artistice ale Paliei de la Orăștie

Cartea în sine, ca orice produs realizat de om, satisface nu numai cerințele legate de utilitate, dar este apreciată și pentru modul în care își îndeplinește funcția estetică. Tiparul contribuie la răspândirea cărții, la introducerea lui în Țările Române, reprezentând un pas înainte în dezvoltarea culturii din țara noastră. Primele cărți tipărite sunt textele religioase și apariția lor este rezultatul mișcării orășenești românești pentru o cultură în limba ei proprie.

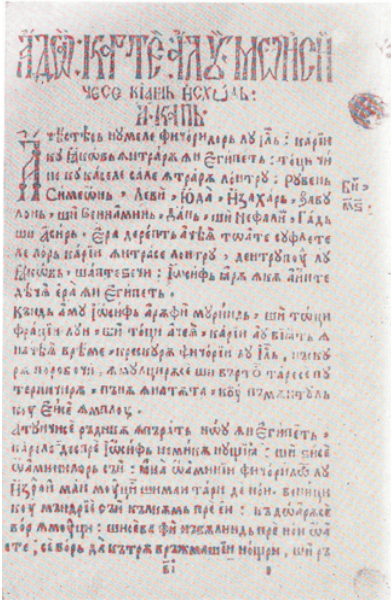
Din deceniul al cincilea al secolului XVI, cartea în limba română se răspândește pe calea tiparului. O carte bisericească în secolul XVI prețuia până la 1.000 de aspri (15 – 25 de galbeni de aur), ceea ce echivala cu valoarea unei moșii. În asemenea condiții cartea bisericească era atât de rară, încât unele biserici nu-și puteau procura cărțile necesare oficerii slujbei religioase. Domnitorii, care doreau să aibă în biserică un stâlp al monarhiei feudale, sprijineau și inițiau înzestrarea lor cu textele bisericești necesare.

Radu cel Mare, voievodul Țării Românești (1495 – 1508), s-a preocupat în mod deosebit de întărirea prestigiului bisericii, inițiind organizarea unei tipografii, folosindu-l în acest scop pe tipograful Macarie. Acesta învățase meșteșugul tiparului la

Veneția. În perioada 1493 – 1512, duce o muncă susținută de tipărire a cărților slavo-române. Pentru imprimarea lucrărilor sale Macarie a întrebuițat caractere de tip uncial, simple, clare, provenite din tipografia venețiană, dar a introdus în același timp și elemente originale, împletituri de linii duble măiestrit combinate. Pe lângă aceste caractere de litere, Macarie a manifestat o deosebită preocupare pentru introducerea imaginii în scopul de a atenua monotonia textului și a transla în imagini termenii scrisului. Aceste caractere de litere vor folosi ca element de inspirație urmașilor săi: Dimitrie Liubavici, Filip Moldoveanu, diaconul Coresi. Aceștia, la rândul lor, au lăsat discipoli care au fost preocupați de folosirea imaginii, de decorarea literelor inițiale sau de marcarea secvențelor textului cu ornamente generând frontispicii și viniete, folosind adesea simple structuri grafice, dar cu o semnificație simbolică și decorativă deosebită.

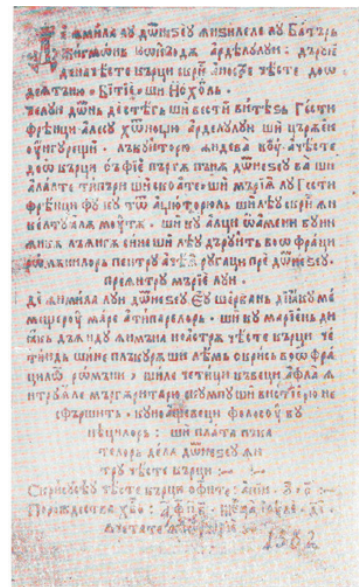
Activitatea tipografică a diaconului Coresi a fost complexă și multilaterală. Un merit deosebit al său a fost acela că a format discipoli care i-au continuat opera de imprimare, extinzându-se nu numai la tipărirea propriu-zisă a textului, ci și la ilustrarea lui. Doi dintre aceștia, diaconii Șerban (fiul lui Coresi) și Marian, au întemeiat la Orăștie tipografia în care vor lucra la tipărirea pentru prima dată a Bibliei în limba română într-o ediție limitată numai la primele două cărți din Vechiul Testament:

Profesiune și vocație

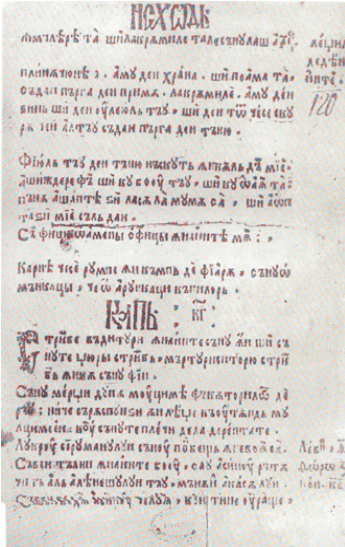

Geneza și Exodul. Ea este cunoscută sub numele de „Palia de la Orăștie”, fiind cea dintâi încercare de a tălmăci Vechiul Testament în limba română. Palia (palie în neogreacă însemna carte care conține Vechiul Testament) a fost tipărită cu știrea lui Sigismund Bathory (1572-1613), principele Transilvaniei, și prin coordonarea fructuoasă a lui Mihai Tordaș, episcop al românilor din Ardeal, promotor al culturii române în acest spațiu. Acesta și-a luat sarcina de a transpune în limba română Palia, printr-o colaborare fructuoasă cu alți cărturari ai vremii. Cheltuiala tiparului a suportat-o Gesty Ferenz, comandant militar al Hunedoarei, cu reședința la Deva, care a desfășurat o amplă operă culturală și religioasă în ținuturile Devei. Resursele materiale și ajutorul lui nu au permis, totuși, tipărirea în întregime a capitolelor din Vechiul Testament. De aici, probabil, și concluzia ilustrației limitate a Paliei. La această înfățișare grafică simplă, modestă, se mai adaugă și timpul record în care ea a văzut lumina tiparului. Cartea a fost luată în lucru la 14 noiembrie 1581 și a fost terminată în iunie - iulie 1582.

Palia este tipărită într-o singură culoare, cu 21-29 rânduri pe pagină, cu caractere groase care amintesc de tipărișurile lui Coresi, motivând aceeași școală tipografică. O particularitate distinctă în urma studierii acestei tipărituri o constituie preferința pentru motivele ornamentale inspirate fie din forme geometrice, fie mai ales din lumea vegetală care oferă inepuizabile soluții plastice cu un caracter mai mult sau mai puțin realist. O mare putere de rezistență au avut acele motive ornamentale care au fost asimilate din lumea bizantină: vița-de-vie, ghirlande de flori și frunze, palmete și frunze de acant. Cartea este modest ornamentată. Prima pagină, care este lipită de o altă foaie, este tipărită doar pe verso. Literale sunt relativ mari, tăiate cu precizie și finețe, rândurile sunt drepte, cu distanțe egale între ele. Schema compozițională este simplă și ea. Pe prima pagină este redat frontispiciul mare cuprinzând o treime de pagină. El este alcătuit din lujeri, mai puțin flori, armonios îmbinate într-o compoziție de împletituri care șerpuiesc. Acești lujeri, la anumite intervale, primesc forme diferite, strângându-se în noduri capricioase, aranjându-se în figuri geometrice în care cercul și semicercul sunt uneori frânte, alteori iau formă de inimă. În partea centrală a frontispiciului este figurată stema familiei Bathory, un scut cu marginile crestate și răsucite, încoronat cu coroana princiară. În scut se află emblema Bathoreștilor: trei colți de balaur ieșiți din partea dreaptă. Legenda spune că primul strămoș al familiei Bathory, atunci când a venit în Ungaria, a omorât un balaur în mlaștinile de la Ecség și a acceptat să aibă în stema familiei trei dinți de balaur. Frontispiciul are

Profesiune și vocație

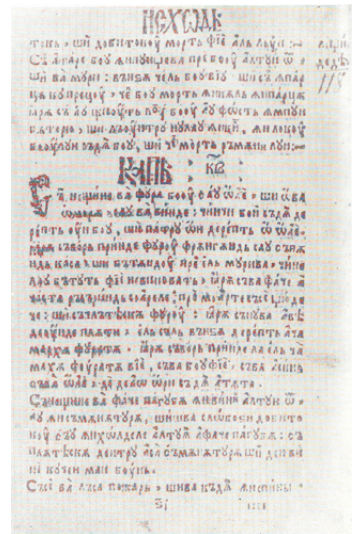

frumoase prelungiri în latura superioară simbolizând două ghirlande de flori. Chenarul frontispiciului se încheie în partea superioară, la mijloc, cu o elegantă împletitură de frunze de acant, iar în partea inferioară este realizat un chenar cu motive florale de o execuție delicată, prelungindu-se de la un capăt de rând până la celălalt. Chenarul scrisului este suficient de lat decorat bogat, utilizând linia curbă geometric împletită, desfășurându-se amplu pe toată suprafața ornată. Stilizarea nu uscă forma florală ci, dimpotrivă, îi conferă o senzație de vitalitate și prospețime vegetală. Prin scurte curbe și contracurbe este evocat mai puțin un model grafic și mai degrabă un procedeu de frescă transpus. Frontispiciul folosit de către cei doi mari tipografi ai vremii îl întâlnim în „Sbornicul Slavon” tipărit de diaconul Coresi la Sas – Sebeș în 1580, doar că în acest caz frontispiciul apare în epilogul tipăriturii. Ceea ce le deosebește, totuși, este chenarul scrisului care, în cazul Sbornicului, este mai îngust și este amplasat sub ultimul rând al epilogului.

Celelalte pagini ale Paliei sunt marcate din loc în loc de apariția inițialelor care sunt monocrome în număr de 21, cu un efect decorativ aparte. Inițiala în sine este reprezentativă pentru stilul manuscrisului, îmbinând delicatețea execuției cu eleganța formei. În cazul Paliei, în contrast cu caracterul scrisului, inițialele sunt deosebit de delicate, tratate cu o finețe deosebită, fiind decorate cu frunze stilizate desenate cu un duct lejer, aerat, cu un marcat efect decorativ. Spațiul literei este astfel ocupat de elemente decorative încât ansamblul degajă o impresie de claritate și echilibru. Ornamentul vegetal este susținut de centrul geometric al literelor. Referindu-se la originea acestor inițiale, B. P. Hasdeu scrie: „originea lor (a inițialelor propriie periodului macarian) să fie oare din Veneția precum presupune domnul Odobescu? Noi nu credem, găsindu-le întocmai astfel înainte de tipăriturile lui Mihnea și Neagoe, în cele două evangheliare manuscrite, executate în Moldova, unul la nume la Mănăstirea Neamțului din ordinul lui Ștefan cel Mare în 1492 și 1502. Prin urmare, chiar presupunându-se că aceste litere s-ar fi turnat pentru trebuința tiparului românesc și tot încă rămâne constatată că desemnul primitiv este curat românesc, luat de prin manuscritele muntene și moldovene din secolul precedent”.

În concluzie, presupunem că în cazul Paliei gravurile au fost în primul rând o continuare a școlii de gravori venețieni, preluată de Macarie și transmisă școlii coresiene, adăugând elementelor de pictură italiană ornamente originale simple, realizate de marii noștri meșteri tipografi. Ei au fost inspirați de grafismul frescelor, al decorației arhitecturale și imprimeriei epocii respective, dar în același timp, autorii au dat dovadă de o potență creatoare originală, potrivit tradiției locului.

Doina IONESCU

Profesiune și vocație

Din onomastica românească a unui sat din Țara Hațegului la sfârșitul secolului XIX

Constituind o părticică din tradiția și istoria unei țări, numele, acea realitate esențială care nu trebuie și nu poate fi trecută cu vederea, a reprezentat dintotdeauna pentru creștini un aspect important al personalității.

Taina botezului este percepută în cadrul unei mentalități eminamente religioase, într-o relație nemijlocită cu nașterea. Mențiunile documentare privind nașterea și botezul vădesc o anumită topică, înscrisă în următoarele constante: botezul este o consacrare a nașterii; nașterea se petrece din voință divină; momentul botezului este consecutiv nașterii, la o distanță de 5-7 zile.

Dacă în prezent repertoriul onomastic cuprinde foarte multe prenume, în urmă cu câteva secole acesta era mai puțin variat.

De foarte multe ori numele copiilor erau impuse de biserică, părinții având credința că sfinții trebuie să-i protejeze pe copiii care le poartă numele. De aceea, nume ca *Ioan*, *Petru*, *Maria* pot fi întâlnite foarte des în onomastica românească și nu numai.

Foarte importante în cercetarea evoluției numelor sunt registrele confesionale de stare civilă care consemnează numele, data nașterii, precum și cea a botezului, numele părinților, al nașilor și pe cel al moșilor.

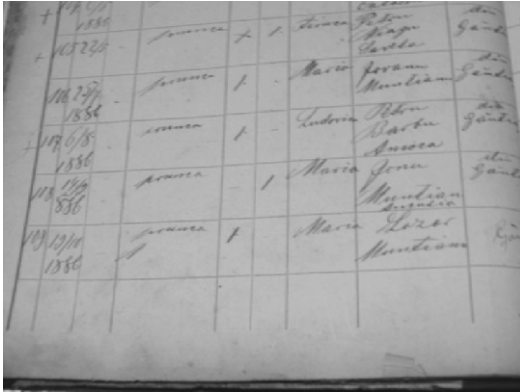
Materialul folosit pentru întocmirea acestei lucrări îl constituie tocmai aceste registre parohiale de stare civilă ale satului Gânțaș, protocoale ce se găsesc la Direcția Județeană Hunedoara a Arhivelor Naționale.

Parcurgând filele registrelor parohiale începând cu 1881 se poate observa folosirea cu o mai mare frecvență a anumitor nume în comparație cu altele. Astfel, în perioada studiată, dintre numele de fete cel mai des întâlnit este *Maria*. Având o largă arie de răspândire, acest nume este cel mai cunoscut și mai frecvent prenume feminin, care continuă în onomastica modernă un vechi nume biblic. Acesta a pătruns în onomastica românească odată cu literatura

Profesiune și vocație

apocrifă, orală, socotit după mulțimea variantelor ca fiind unul dintre cele mai vechi prenume, receptat odată cu termenii de origine latină ai bisericii.

În localitatea studiată, numele *Maria* apare ca fiind purtat de 73 de persoane de sex feminin dintre cele 267 născute între anii 1881 și 1918.

În cazul prenumelor masculine, cel care se detașează vizibil de celelalte este desigur *Ioan*, răspândit atât la români, cât și la toate popoarele europene, fiind menționat în protocoalele bisericești în dreptul a 76 de băieți.

Răspândirea lui la noi, și în toată Europa este explicabilă prin faptul că acest nume a fost purtat de mari sfinți, martori ai activității Mântuitorului.

Numele de *Ioan* alături de *Teodor*, și el destul de des întâlnit chiar și în Gântaga, traduc o sensibilitate religioasă pregnantă, ambele incluzând în etimologia lor denominațiuni ale divinității („cei dăruțiți de Dumnezeu”), *Ioan* în limba ebraică și *Teodor* în limba greacă.

Cele două prenume, *Ioan* și *Maria*, utilizate cu siguranță foarte des și în alte regiuni ale țării, au fost purtate în localitatea noastră de aproximativ o treime din fetele și din băieții botezați în ultimele două decenii ale secolului al XIX-lea, până la 1918.

Următorul prenume feminin după *Maria* este *Saveta*, purtat fiind și el de 53 de fete. La băieți un alt nume foarte des menționat în registre a fost *Petru*, creație proprie onomasticii creștine, întâlnit în toate regiunile țării împreună cu numeroase derivate și variante, protocoalele bisericești ale satului Gântaga amintindu-l de 47 de ori.

Mențiunile documentare mărturisesc, nu de puține ori, corespondența numelui de botez cu patronul zilei în care se petrece taina botezului sau în preajma căreia a avut loc nașterea.

Un nume feminin de o foarte mare frumusețe și des menționat este *Sânziana*, readus la modă datorită influenței folclorului, *Sânziene* fiind și numele popular al zilei de naștere al *Sf. Ioan Botezătorul*. Numele sărbătorii a devenit și numele unei plante care înflorește cam de *Sfântul Ion*, pluralul *sânziene* dând naștere unui singular refăcut *sânziană*, care a devenit nume de femeie folosit de altfel numai în basme. În satul despre care vorbim, acest nume se numără și el printre cele mai des întâlnite, astfel că 31 de fete s-au bucurat probabil purtându-l, majoritatea acestora fiind născute sau botezate în apropierea zilei de 24 iunie.

Există însă și alte nume provenite de la numele unor sărbători. Dintre acestea, cel mai clar este *Crăciun* apoi *Pascu*, provenit de la sărbătoarea de Paște, urmând apoi *Florea* și *Floarea*, socotite

Profesiune și vocație

---

ca derivate de la Florii. În localitatea studiată acestea apar destul de rar, cu numele de *Crăciun* fiind botezat un singur băiat născut, bineînțeles, în preajma mării sărbători, mai exact în data de 27 decembrie.

Ioachim este un alt prenume masculin care apare menționat frecvent în registrele de stare civilă cercetate, folosit și astăzi la noi, dar cu o frecvență mult mai mică și răspândit odată cu creștinismul în toată Europa. În satul Gânțașa se pare că a fost la modă mai cu seamă între anii 1891 și 1900, cunoscând foarte multe forme populare. Dintre acestea, la vremea respectivă singurul întâlnit a fost *Achim*.

Dintre alte nume întâlnite destul de des în registrele cercetate putem enumera *Rafila*, *Ana*, *Ludovica*, iar ca prenume masculine *Simion*, *George*, *Teodor*, *Solomon*. Acesta din urmă, astăzi aproape ieșit din uz la noi, dar destul de bine atestat sub diferite forme în documentele vechi, continuă ebraicul *Shelomôh*, cunoscut nume personal biblic.

Dacă până la sfârșitul secolului XVIII inventarul de nume de botez românești a avut un caracter religios, după această dată el se va caracteriza printr-o puternică tendință de laicizare și modernizare. Această modernizare, explicabilă prin factori social-politici și culturali, începe în Transilvania prin înlocuirea formei vechi a unor nume cu o formă nouă, după modelul latin sau romanic, exemplu în acest sens fiind înlocuirea lui *Gheorghe* cu *George*.

În Gânțașa numele de *George* apare în destul de multe cazuri, spre deosebire de forma *Gheorghe*, care nu a fost menționată deloc în perioada studiată.

Nume ca *Toma*, *Lazăr* sunt și ele întâlnite, dar nu atât de des. Cel care, conform legendei biblice, este numele primei femei, *Eva*, în onomastica noastră nu a avut și nu are nici în prezent o frecvență prea mare, lucru observat și în registrele cercetate.

În opțiunile onomastice nu sunt de neglijat nici cele care sunt provenite din reluările de nume la fii, fiice sau nepoți a numelor părinților și bunicilor, ca tendință de a prezerva identitatea unei familii. Urmărind nașterile dintre 1881 și 1918, se poate observa că un mare număr de familii care și-au botezat copiii cu numele lor, întâlnindu-se astfel situații în care mai multe femei din aceeași familie purtau același nume.

Începând cu primele decenii ale secolului XIX, în însemnările legate de practica sacramentală a botezului apare un element nou și anume menționarea nașilor, fapt ce exprimă o creștere a importanței acestora în ordinea ritualului. Nașii pot fi membri ai aceleiași familii sau din familii diferite, aspect ce denotă că botezul, ca eveniment, reverberează mai puternic în comunitate. Pentru localitatea noastră registrele studiate confirmă acest lucru, întâlnindu-se destule situații de acest fel.

Ceea ce pentru unii ar părea un lucru lipsit de importanță, pentru alții studierea numelor poate oferi bogate informații asupra culturii și asupra modului de viață în general al celor care ne-au precedat. În lucrarea de față am încercat doar o primă privire asupra onomasticii românești dintr-o zonă foarte restrânsă a țării.

Ramona Flavia BARA

Profesiune și vocație

Aspecte ale legislației matrimoniale din Transilvania secolului XIX

În secolul al XIX-lea viața omului era încă dependentă, în mare parte, de biserică. În satul transilvănean traiul zilnic era plin de neajunsuri și poveri, însă omul căuta și găsea întotdeauna în învățăturile bisericești o alinare, o bucurie și puterea de a trece peste toate încercările vieții. Religia ortodoxă, precum și cea greco-catolică, este una a recunoștinței, recompensei și iertării, de aceea individul căuta în ea un „izvor de mângâiere”¹. Biserica, prin preotul local, urmărea respectarea dogmelor de către cetățeni, iar când aceștia deviau de la comportamentul moral tradițional erau pedepsiți prin interzicerea de a mai intra în biserică și de a se mai împărtăși cu Sfintele Taine, lucruri considerate

rușinoase, chiar nenorociri pentru cei în cauză. Se cunoaște faptul că poporul român a fost mereu unul foarte credincios, iar acest sentiment puternic religios a făcut ca problema căsătoriei să fie considerată întotdeauna de o importanță deosebită. Bineînțeles că excepții au existat întotdeauna, dar biserica a căutat prin orice mijloace îngrădirea lor (cum este cazul dispenselor).

În secolul al XIX-lea reglementările legislației cu caracter matrimonial au fost identice atât la ortodocși, cât și la greco-catolici. Au survenit însă unele schimbări în special în timpul episcopului Ioan Bob între 1784 și 1830, care însă nu au fost acceptate de clerul și elitele ortodoxe. Aceste schimbări făceau referire la interzicerea desfacerii căsătoriei pentru adulter și posibilitatea recăsătoriei soților, se susținea celibatul preoților, se limita dreptul preoților de a da carte de cununie și de a dispensa. În ceea ce privește celibatul preoților, acest lucru „a dat naștere la o stare de imoralitate datorită concubinajelor preoților, studenților și reprezentanților înaltului cler de la Blaj”².

„Prin decretul emis de Iosif al II-lea (1783) și amplificat de Francisc al II-lea (1792) se atribuia exclusivitatea preoților uniți de a oficia căsătoriile mixte, între uniți și ortodocși, dar și judecarea tuturor cauzelor matrimoniale ale acestora”³. Decretul din 1783, prin care căsătoriile mixte trebuiau oficializate de preoți uniți, era întărit de reglementările Codului civil general austriac (din 29 mai 1853), care viza căsătoria între catolici și necatolici. Aceasta trebuia validată de un preot catolic, iar la cerere, putea să asiste la celebrarea ei și preotul necatolic. Potrivit noului cod austriac erau reglementate sarcinile bisericești și laice în ceea ce privește viața familială. „Autorității laice îi revine competența în problemele legate de raporturile de familie, drepturi matrimoniale, moștenirea, tutela etc. Biserica era obligată în continuare să țină evidența registrelor de stare civilă, să rezolve

1 - Sorina Bolovan, Ioan Bolovan, *Biserica și familia la românii din Transilvania în secolul al XIX-lea*, în Anuarul Institutului de Istorie Cluj, XXXI, 1992, p. 95

2 - Sorin Mitu, *Celibat ecleziastic și moravuri clericale la românii ardeleni 1750-1850*, în Echinoc, 1988, nr. 5, p. 10.

3 - Sorina Bolovan, Ioan Bolovan, *op. cit.*, p. 96.

Profesiune și vocație

problemele legate de logodnă și contractarea căsătoriei, de condițiile valabilității acesteia⁴. Totodată, codul austriac permitea statului să intervină în încheierea sau desfacerea unei căsătorii, reflectând laicizarea dreptului prin intervenția statului în viața familială și în același timp recunoștea „puterea autorității ecleziastice în validarea actelor fundamentale”⁵ ale vieții de cuplu.

Legea din 1868 aprecia că în cazul în care se încheia o căsătorie mixtă, băieții urmau religia tatălui și fetele a mamei, iar dacă această clauză nu era respectată atrăgea cu sine anularea căsătoriei. Se preciza totodată că partea catolică trebuia să-și crească copiii în religia catolică⁶.

În mediul rural, cu o confesiune mixtă, este des întâlnită oficierea căsătoriei de către ambii preoți, lucru neacceptat de clerul superior, dar care reușea în numeroase cazuri o apropiere a membrilor celor două religii. O încercare de remediere a conflictului confesional în problema căsătoriei a căutat și Andrei Șaguna prin demersurile sale, însă rezultatele nu au venit, conflictul derulându-se în continuare⁷.

Biserica a reprezentat în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și anterior lui principalul factor care a activat cu fermitate pentru o viață familială normală, ulterior statul a intervenit ca o necesitate a modernizării societății, în general, ambele conlucrând la păstrarea și conservarea principiilor morale în relațiile matrimoniale.

Controlul pe care biserica îl deținea asupra comportamentului moral și social al individului a fost exercitat prin numeroase metode înainte de a se ajunge la întocmirea registrelor parohiale (matrimoniale) introduse prin Patenta imperială din 20 februarie 1784. Patenta respectivă fusese precedată de o alta în anul 1773, dar care se ocupa numai cu registrele matricole, adică de creșterea și descreșterea populației⁸.

Tot în secolul al XVIII-lea, au pătruns pe teritoriul Transilvaniei legi sau decrete care au solidificat noile raporturi matrimoniale, printre ele putem aminti Edictul de Toleranță-1781 și Decretul imperial privind reglementarea regimului căsătoriilor în Transilvania-12 mai 1786.

Evoluția momentelor importante din viața individului a fost consemnată mai întâi prin listări de nume, apoi în secolul al XVI-lea, în urma Conciliului de la Trident, biserica catolică a introdus două tipuri de registre: „pentru botezați și cununați”⁹, ca în secolul XIX registrele parohiale, introduse în cursul secolului al XVIII-lea, să cuprindă trei direcții separate: născuți, căsătoriți și decedați. Legea introdusă în 1827 prevedea noi sarcini pentru clerul bisericesc cu privire la registrele matricole, vizând realizarea acestora în „două exemplare din care unul urma să-l predea la sfârșitul fiecărui an (sub formă de fascicule) arhivei autorității administrative, teritoriale”¹⁰. Bineînțeles că legea urmărea o mai

4 - Sorina Bolovan, Ioan Bolovan, *Legislația cu caracter matrimonial la românii din Transilvania în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, în Studii de istorie a Transilvaniei, 1994, p.168.

5 - *Ibidem*, p.169.

6 - Titu Budu, *Indreptar practic către păstorii sufletesci*, Gherla, 1887, p.134-135.

7 - Sorina Bolovan, Ioan Bolovan, *Biserica și familia...*, p.97.

8 - Sorina Bolovan, *Familia în satul românesc din Transilvania. A doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*, Cluj-Napoca, 1999, p.68.

9 - *Ibidem*, p.68.

10 - *Ibidem*, p.69.

Profesiune și vocație

---

bună organizare și evidență a populației din Transilvania, în același scop fiind dat și decretul din 1833 în care se dispunea obligația preotului de a scrie numele copilului, data nașterii, data botezului, profesia și locul de obârșie, domiciliul părinților, fapt consemnat de Sorina Bolovan în studiul său despre legislația matrimonială la românii din Transilvania în a doua jumătate a secolului XIX. Aceeași autoare ne aduce informații cu privire la o altă lege din 1850, care venea cu noi adăugiri la registrele parohiale, și anume: pentru născuți se specifica legitimitatea sau nelegitimitatea copilului, la căsătoriți era trecut statutul civil al mirilor, iar la morți se preciza cauza morții. Există și o rubrică specială numită „reflexiuni” în care preotul avea dreptul să noteze evenimentele mai puțin obișnuite. Luăm ca exemplu cazul lui Luchianu Vasii și Anica Gârboveanu din Parohia greco-catolică Alba Iulia Lipoveni, a căror căsătorie a avut loc la data de 16 mai 1875, moment în care preotul local semnala la rubrica specială „reflexiuni” faptul că mirele era încă soldat; sau un alt exemplu, cazul căsătoriei lui Nicolae Gârboveanu cu Maria Baciu, din aceeași parohie, cu data căsătoriei 21 noiembrie 1875, caz în care preotul specifica următoarele: tânărul a fost plecat mai mult timp din parohia sa, dar era liber de a face cununie¹¹.

„Prin Ordonanța din 15 martie 1866 se aducea în vedere rezolvarea problemei căsătoriilor nelegale din rândul militarilor, prin introducerea altor condiții și nelipsiții martori”¹². Începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, pe lângă cele trei registre de bază (botezați, cununați și decedați) se vor alcătui și alte registre matricole, cum sunt cele pentru militari, apoi „foile familiale” care se completau pentru fiecare familie în parte.

În 1894 au fost create oficiile de stare civilă subordonate Ministerului de Interne. În urma acestui demers fiecare cetățean avea datoria de a se înregistra în actele oficiale „iar împlinirea ritualului religios rămânea doar o opțiune a propriei conștiințe”¹³, fapt care a generat proteste din partea bisericii, fără rezultate însă.

Pe măsură ce instituțiile evoluează în concordanță cu progresul economic, politic, social și cultural, statul avea nevoie de tot mai numeroase informații cu privire la momentele importante care marchează viața unui om. De aceea preoților li se cerea o mai mare atenție la întocmirea unor statistici mai variate ale evenimentelor ce aveau loc în fiecare parohie: numărul căsătoriilor mixte, numărul celor care trăiau în concubinaj etc. Totuși, datorită cerințelor mari, în colaborarea stat-biserică au existat numeroase disfuncționalități care au avut de multe ori drept consecință pierderea unor date importante din viața unor comunități din Transilvania, atrăgând și nemulțumirile repetate și profunde ale forurilor laice. De aceea, decretul din 1894 a pus capăt acestor divergențe laico-eceziastice, încheindu-se cu prioritatea absolută a statului asupra populației, cu privire la înregistrarea evenimentelor importante care se succed în viața omului: nașterea, căsătoria și moartea.

Astfel în Transilvania secolului al XIX-lea, legislația cu caracter matrimonial a statuat importanța acordată de stat căsătoriei, aflată anterior sub incidența exclusivă a bisericii, și a transformat-o într-o instituție care va sta la baza creării familiei, cu tot ce implică ea.

Camelia STANCIU

---

11 - Direcția Județeană Alba a Arhivelor Naționale, *Fond: colecția: Registre de stare civilă de la instituțiile de cult, Parohia greco-catolică Alba Iulia Lipoveni*, Dosar 1604/1874-1882, nr. filă 2-3.

12 - Sorina Bolovan, *Legislația cu caracter matrimonial la românii din Transilvania în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, în *Studii de istorie a Transilvaniei*, Cluj-Napoca, 1994, coord. Sorin Mitu, Florin Gâlgan, p. 170.

13 - *Ibidem*, p. 171.

Noi tendințe în managementul circulației documentelor de bibliotecă în România

În perioada 8-10 noiembrie 2006 s-au desfășurat, la Galați, lucrările Conferinței Naționale a Asociației Naționale a Bibliotecilor Publice din România, prilej cu care a fost prezentată noua concepție privind serviciul de împrumut al documentelor de bibliotecă, implementată de către Biblioteca Județeană „Octavian Goga”, din Cluj-Napoca, în cadrul unui proiect european în care au mai fost implicate alte două biblioteci, una din Spania și alta din Italia.

Proiectul constă în aplicarea pe documentele de bibliotecă a unei etichete „inteligente” care face posibilă o depistare mai ușoară a acestora. Deși problema pare ușoară la o primă vedere, totuși ea implică o muncă enormă și o susținere financiară consistentă. Aplicarea acestui sistem în bibliotecă duce la o îmbunătățire a relației cu cititorii.

Vom descrie foarte pe scurt noul concept numit IDentificarea prin Radio Frecvență (RFID - Radio Frequency IDentification) sau proximitate. Este ultima și cea mai avansată metodă tehnologică de colectare automată a datelor, care a câștigat deja o largă acceptare, pe măsură ce oamenii înțeleg și utilizează această tehnologie. Metoda există încă din anul 1932, când a fost aplicată în domeniul identificării avioanelor, ca „prieten sau neprieten”.

RFID este un sistem de identificare asemănător tehnologiei cu cod de bare. Sistemele cu cod de bare necesită un cititor și etichete adezive lipite pe obiecte, pe când RFID necesită un cititor și etichete speciale sau cartele atașate/integrate în obiecte. Prin comparație, codul de bare utilizează reflecția unui fascicul luminos peste eticheta ce conține tipărit codul, iar RFID folosește un câmp de radiofrecvență de putere mică.

Profesiune și vocație

Porți de securizare

Echipe de barcodare

Etichete RFID utilizate
în biblioteci

- pătrate - pentru cărți
- rotunde - pentru CD/DVD
- dreptunghiulare - pentru VHS

Acest câmp de radiofrecvență nu necesită o poziționare precisă a obiectului la citire, el penetrează orice material nemetalic, nefiind necesar contactul direct cu echipamentul de citire.

Scopul sistemului RFID este de a permite ca informația transmisă de un dispozitiv mobil, etichetă RFID și citită de un cititor RFID să fie procesată în conformitate cu nevoile unei aplicații particulare.

Aplicațiile acestui sistem pot fi utile oriunde există o necesitate de a se cunoaște traseul unui obiect sau a unei ființe (controlul accesului, pontajul computerizat, managementul containerelor, controlul și urmărirea produselor în procesul de fabricație, controlul inventarului, sisteme de protecție antifurt, identificarea și deplasarea animalelor etc).

Sistemele RFID sunt compuse, în general, din trei componente - un cititor, o etichetă de radiofrecvență și un computer sau orice alt sistem de procesare a datelor.

În domeniul bibliotecilor, cu ajutorul acestor etichete „inteligente” (eticheta conține un chip în a cărui memorie sunt înmagazinate informații) se poate îmbunătăți servirea clienților și se pot securiza documentele de bibliotecă împotriva furtului.

Îmbunătățirea serviciului de împrumut și returnare a documentelor de bibliotecă se poate realiza prin rapiditatea găsirii și mai ales prin posibilitatea introducerii unui serviciu de auto-împrumut, respectiv auto-returnare a documentelor.

Aspectul de securizare este dat de porțile de securitate (componentă a unui astfel de sistem, ca cititor) care pot detecta dacă eticheta RFID, prezentă pe un document de bibliotecă, a fost sau nu dezactivată electronic, adică a fost trecută în contul unui abonat al bibliotecii, în caz contrar declanșându-se o alarmă.

Mihai STOICOVICI

Carte vechi în patrimoniul Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu” Deva

Istoricul Nicolae Iorga sublinia raportul indestructibil dintre tipăriturile românești vechi și unitatea națională, atrăgând atenția că: „...marele merit al acestor cărți e că, trecând hotarele, au adunat sufletește prin viața culturală pe toți românii laolaltă. Prin ele, mai mult decât prin vechile manuscrise care circulau și se copiau puțin, ..., s-a întemeiat ceva neprețuit pentru orice popor, căci cuprindeau ceea ce va da formă gândului și simțirii generațiilor care vor urma: limba română.”

Reflecții asupra cărții vechi și în ceea ce privește difuzarea ei în varii medii din Transilvania vremurilor trecute, în esență elemente componente ale civilizației naționale au făcut subiectul multor publicații și studii.

Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu”, din Deva, ca instituție de cultură, are menirea de a contribui la păstrarea și valorificarea nenumăratelor valori documentare din zonă.

Fondul de carte veche păstrat în biblioteca noastră, deși modest cantitativ, este deosebit de important din punct de vedere cultural, mai ales pentru cercetătorii în domeniu. Colecția de carte veche face parte din fondul documentar aflat în custodia Sălii de Lectură a bibliotecii, ea cuprinzând tipărituri imprimate în centre tipografice transilvănene, dar și în vechile tiparnițe din Țara Românească, precum și la tipografia de la Buda. Majoritatea sunt tipărite cu alfabet chirilic, dar și latin, și datează din secolele XVII-XIX. Cele mai multe au caracter religios, fiind cărți de cult: liturghii, evanghelii, predici, cărți de rugăciuni, scrise cu caracter chirilic, dar în limba română, limbă folosită la oficierea cultului și înțeleasă de popor.

Colecția de carte veche a bibliotecii, deși puțin numeroasă, este semnificativă prin însemnările cu referire la oameni și locuri din zona hunedoreană. Valorificarea fondului de carte veche păstrat la Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu”, din Deva, presupune, pentru început, întocmirea unui catalog redactat după normele de descriere a tipăriturilor românești vechi. În redactarea catalogului vom stărui asupra unor exemplare, datorită bogatelor însemnări pe marginea filelor cărților, însemnări ce pun în evidență circulația cărții în teritoriu. Însemnările de pe cărțile românești vechi rămân o veritabilă sursă documentară. Drumul sinuos, de cele mai multe ori, pe care-l parcurge cartea de la plecarea ei din tiparniță îl putem reconstitui transliterând însemnările. Nu toate cărțile mai păstrează însemnări și nu toți proprietarii cărților și-au înscris numele pe carte. Nu găsim pe toate cărțile însemnările celor care au citit-o, sau au învățat din ea, nu cunoaștem toată istoria cărții sau a celui care a avut-o la un moment dat, totuși ne-au rămas încă adnotări de mână pe interiorul coperților, pe filele de gardă, pe marginile filelor tipărite, așa încât putem afla aspecte dintr-o lume care a fost. Cei mai mulți dintre cei care au lăsat o însemnare pe carte sunt preoți, dascăli ori dieci, cei care au ajuns în contact cu cartea. Astfel se poate spune că lumea cărților este în interdependență cu societatea:

Profesiune și vocație

„funcția socială a cărții putea fi considerată realizată atunci când ideile pe care le promova, mesajul pe care-l purta se reflecta în conștiința celor cărora se adresa.” (Cornelia Papacostea-Danielopolu, Lidia Demeny: Carte și tipar în societatea românească și sud-est europeană, București, Editura Eminescu, 1985, p. 124).

În catalogarea de față am urmat criteriul cronologic și am inclus cărți românești vechi, care nu depășesc anul de tipărire 1830, convențional ales ca an limită pentru cartea veche.

1652 – Îndreptarea legii [cu Dumnezeu care are toată judecata arhierescă și împărătească de toate vinile proțești și mirenești]

Târgoviște

Nr. inventar 5337/ D; cota 094.1/I-50 ; preț legare 6.750 lei

Cop. 1 din lemn în piele brună, având medalion central reprezentând o cruce și chenar fitomorf. Coperta poartă urme de încuietori.

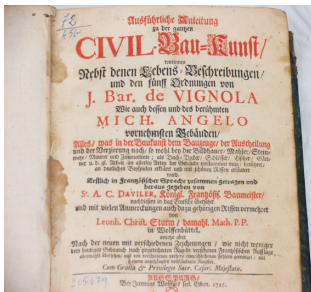
1699 - Chiriadromion sau Evanghelie învățătoare care are întru în cazanii la toate duminecile preste an și la praznicele domnești și la sfinții cei numiți

Bălgrad : Sfânta mitropolie a Bălgradului, 1699

Tipograf Mihai Ișvanovici

Nr. inv. 16874; cota 094.1/C 43

Coperta din lemn îmbrăcat în piele brună cu model geometrizat și medalion central. Prezintă curele și încuietori metalice.

1725 - Civil Bau kunst

Augsburg

Nr. inv. 205679;

cota 72/A 56

1732 – Chirichiadromion sau Evanghelie învățătoare

București: Sfânta mitropolie a Bucureștilor, 1732

Tipograf Stoica Iacovici

Nr. inv. 4973/D; cota 094.1/C 43

Foia de titlu: Chiriadromion sau Evanghelie învățătoare care are întru ea cazanii la toate duminecile de peste an, și la praznicele domnești, și la sfinții cei numiți.

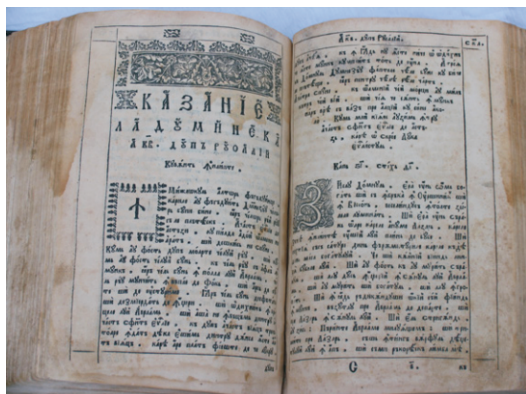
Acum între cest chip tipărit și... mai luminat în limba românească.

Întru întâiu an al cei de Dumnezeu înălțatei domnii a prea luminatului și înălțatului domnului nostru, Io Constantin Nicolae Voievod.

Profesiune și vocație

Cu blagoslovenia, și cu toată cheltuiala a prea Sfințitului Mitropolit al Ungrovlahiei, kir Ștefan. În Sfânta Mitropolie în București.

Cucernicul între preoți popa Stoica Iacovici tipograful.

1765 – *Evanghelie*

Blaj: Sfânta Mitropolie a Blajului, 1765

Nr. inv. 4974/D; cota 094.1/S 5; preț legare 800 lei.

Foaia de titlu: Sfânta și dumnezeiască a lui Isus Hristos evanghelie acum întâiu tipărită supt stăpânirea prea înălțatei împărătesei râmleanilor, prințesei Ardealului iproci: Mariei Terezii

Cu blagoslovenia prea luminatului și prea sfințitului, Atanasie Rednic vlădică Făgărașului, iproci

În sfânta Mitropolie a Blajului. Anii de la Isus Hristos 1765.

1766 – *Antologhion adică Floarea cuvintelor*

București : Mitropolia Bucureștilor, 1766

Nr. inv. 6095/D ; cota 094.3/A 64

Tipograf Iordache Stoicovici

Coperta din lemn în piele brună cu decor geometrizat

1778 – *Transilvania sive magnus Transilvania Principatus* Olim Dacia Mediterranea dictus. Orbis nondum satis cognitus. Nunc multifariam, at strictum illustratus pars prior sive generalis, Benkő Jozsef

Vindobona : 1778

Nr. inv. : Tom. 1: 178098

Tom. 2: 178099

Cota: 93(498)/B 45

Coperta tomurilor din lemn îmbrăcat în hârtie gălbuie

1781 – *Minologhion*

Blaj: Sfânta Mitropolie a Blajului, 1781

Nr. inv. 292097; cota 094.3/M 75

Lipsește foaia de titlu

Coperta din lemn în piele maro, cu chenar fitomorf și medalion central sub formă de cruce. Poartă urme de încuieri

Profesiune și vocație

1784 – *Evanghelion adică Molitvenic*

Blaj: Mitropolia Blajului, 1784

Nr. inv. : 292080; cota 094.1/E 93; preț legare 600 lei

Foaia de titlu: Evanghelion adică Molitvenic care cuprinde în sine rânduiala besericii răsăritului, ce să cuvine preoților a sluji la toată treaba norodului.

Supt prea fericita împărăție a prenălțatului împărat al romanilor, Marele Prințip al Ardealului și cel Iosif al II-lea, cu voia celor mari.

Tipărit acum a doua oară întracest chip în Blaj, la anii de la Isus Cristos 1784, cu tiparul Seminarului

Coperta 1 din lemn în piele brună, prezintă urme de încuietori metalice. Coperta 2 lipsește. Cotor deteriorat.

1784 – *Evanghelion adică Molitvenic*

Blaj: Mitropolia Blajului, 1784

Nr. inv. 20737 ; cota 094.1/E 93

Coperta din lemn îmbrăcat în piele maro, cu medalion central sub formă de cruce aurie. Cop. 2 păstrează curele pentru încuietori.

1792 – *Octoih și slujbele sfinților*

Blaj: Mitropolia Blajului, 1792

Nr. inv. 4975/D; cota 094.1/O-19

Foaia de titlu: Octoih și slujbele sfinților acum a patra oară cu adaugerea vecerniilor a fiește cărui glas, duminică seară, așezat, și tipărit, după rânduiala besericii răsăritului. Supt stăpânirea pre înălțatului împăratului râmilenilor, prințului Ardealului, iproci, Domnului Francisc

Cu blagoslovenia mării sale prea luminatului, și prea sfințitului vlădicului Făgărașului Ioan Bob.

Tipărit în Blaj, tipografia Seminarului.

Cop. 1 despreinsă de blocul cărții, din lemn în piele brună, cu medalion central în formă de cruce și contur geometrizat. Prezintă încuietori metalice

Cop. 2 prezintă decor geometrizat, pe toată suprafața și curele din piele.

1796 – *Teologia moralicească sau Bogoslovia*

Blaj: Mitropolia Blajului, 1776

Nr. inv. 6094/D; cota 094.1/T 43

Foaia de titlu Teologia moralicească sau Bogoslovia care cuprinde învățătura năravurilor celor bune și a vieții creștinești din Sfânta Scriptură și din sfinții părinți culeasă, și întracest chip așezată după rânduiala sfintei besericii răsăritului, supt stăpânirea prea înălțatului împărat al

Profesiune și vocație

românilor Francisc al II-lea cu blagoslovirea mării sale, prea luminatului și prea sfințitului domnului domn Ioan Bob, vlădicul Făgărașului, acum întâi tipărit în Blaj.

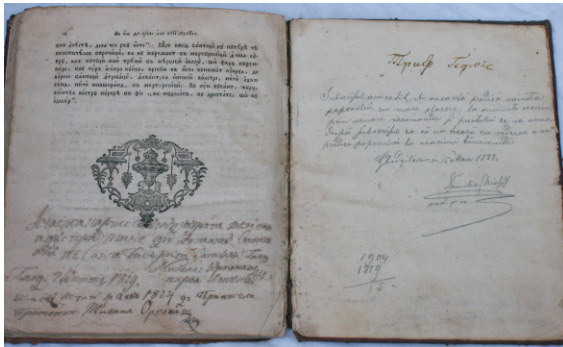
1807 – Dumnezeieștile liturghii

Blaj : Mitropolia Blajului, 1807

Nr. inv. 4977/D ; cota 094.1/D 93

Foaia de titlu: Dumnezeieștile liturghii acelor dintru sfinții părinților noștri, Ioan Zlatost, Vasilie cel Mare, și ... acum a treia oară tipărite supt stăpânirea preînălțatului împărat Francisc al II lea, craiul apostolicesc, mare prinț al Ardealului și celelalte. Cu blagoslovenia excelenței sale pre luminatului și pre sfințitului domnului domn Ioan Bob, vlădicul Făgărașului. În Blaj la Mitropolie.

Coperta din carton în piele brună, cotor deteriorat.

1810–1811 -Predice sau învățăături la toate duminicile și sărbătorile anului

Maior Petru

Buda : Universitatea unghurească din Pesta, 1810

Nr. inv. 5338/D: Predicele de la duminica vameșului până la duminica tuturor sfinților, 1810

4976/D: Predicele sărbătorilor preste tot anul, 1811

Foaia de titlu: Predice sau învățăături la toate duminicile și sărbătorile anului – culease de Petru Maior de Sân-Mărtin, paroh Sas-Reghinului, și protopop Gurghiului în Ardeal, precum și la înălțatul crăescul locumtenențial consilium al Ungariei, crăesc cărților revizor

Coperta din lemn îmbrăcat în piele cu medalion central de cruce. Prezintă urme de încuietori.

Fila 13: Predicile a cesteia sântu a bisericii Glodului, nu a popii – a popii numai să spună din ele la poporu cuvintele care sânt scrisă aici. De va scii acești carte bine de nu nu – apoi să lasă pe care scie cieti să cetească

Ultima filă: Această carte sau cumpărat și sau adus prin mine din cetatea Sibiului pe sama bisericii satului Glod.

Glod 2 Octombrie 1819 Nicolae Orbonas, Parohul locului

Și sau legat în anul 1824 de părintele protopop Mihail Orbonas

Cop. 2, interior: Trif Georgie

Subscrisul am cetit din această predică naintea popourului, cu mare plăcere, la anumite ocațiuni prin urmare recomandă fie preotului ce va urma după subscrisul ca să nu treacă cu vederea a nu predica poporului la ocațiuni binevenite.

Glodgilesciu în 15 Maiu 1883.

Dimitrie Nistor preot gr. cat.

Mihaela LAZĂR

Informarea comunitară în cadrul bibliotecii

Odată cu integrarea României în structurile europene, sau venind în întâmpinarea acesteia, are loc și o reformă de sistem în cadrul bibliotecilor publice din țara noastră. Ca orice schimbare, această reformă poate suscita varii reacții, oscilând între viziuni haotice și oportunități. Asta însemnând că schimbarea poate fi văzută ca sfârșit al unei structuri tradiționale (cine mai are nevoie de bibliotecă?) sau ca prilej de a dezvolta o nouă față bibliotecilor publice.

Schimbarea în cadrul bibliotecii poate fi percepută sub două aspecte: unul legat de desfășurarea procesului de informare, iar celălalt de domeniile noi pe care biblioteca își propune să le acopere din punct de vedere informațional.

În cazul procesului de informare se are în vedere aprofundarea relației dintre bibliotecă și cititor, în analogie cu relația ofertant/client. Se poate vorbi de prezența marketingului sau a managementului informației în cadrul bibliotecii. Biblioteca iese din tiparul tradițional și, pe baza unor sondaje sau chestionare, va realiza un tablou al necesităților potențialilor cititori, pe baza acestor informații putându-se contura imaginea unui spațiu virtual în care vizitatorul poate descoperi informații din domenii ce nu intrau până acum în vederile bibliotecii tradiționale. În termeni academici această activitate este denumită Managementul Calității Totale. Acesta este folosit în toate sectoarele de activitate și în toate categoriile de biblioteci (publice, academice și specializate), în școli, în lumea afacerilor etc. Managementul Calității Totale vizează mai multe aspecte ale locului de muncă și are în componența sa mai mulți factori: un accent deosebit se pune pe calitate, reprezentată în primul rând prin prestarea unei activități de bună calitate încă din primul moment în care se face operațiunea respectivă. Un accent deosebit pe activitatea în

Profesiune și vocație

echipă; un accent deosebit pe examinarea proceselor și metodelor prin care se prestează activitățile; se consideră fenomenul schimbării drept o forță cu efect pozitiv.

Celălalt aspect, legat de domeniile noi acoperite informațional de către bibliotecă, urmărește racordarea bibliotecii publice la viața societății, prin refuzul de a accepta imaginea tradițională a unui spațiu încărcat de cărți care oferă informații generale, fără o prea mare valoare practică. Se vrea ca biblioteca să fie un partener viabil pentru orice solicitant al informației dintr-un anumit areal. Aceasta presupune categorisirea informației în:

1. informații cu caracter științific și tehnic
2. informații cu caracter cultural
3. informații de referință (ghiduri, enciclopedii, bibliografii etc.) publicate în format electronic (fie pe CD-Rom, fie în biblioteci electronice)
4. informații privind relația cetățeanului cu structurile administrației locale și centrale
5. informații utilitare (informația socială, informația privind piața muncii etc.)
6. informația de afaceri

Această structură prezintă o provocare imensă la adresa personalului care lucrează în bibliotecă deoarece ea presupune o reactualizare continuă a informației, dar tocmai această reactualizare care se face culegând datele din realitatea imediată fac din bibliotecă un organism viu, a cărui menire este aceea de a fi veriga intermediară dintre cel care caută informația și structurile locale de orice tip (economic, social, politic, juridic etc.) care dețin acea informație.

Se poate considera că acest tip de acțiune vine în continuarea principiilor europene ce fac referire la circulația informației, precum și în justificarea devizei Uniunii Europene: *Unitate în diversitate*.

Dragoș MATEIU

Profesiune și vocație

Aspecte ale activității Societății de Lectură a junimii studioase române și Bibliotecii de la Liceul Reformat (Kun) din Orăștie

Pornind de la principiul cultivării limbii și literaturii române, ca fiind cel mai important mijloc pentru ridicarea culturală a poporului, intelectualitatea română din Transilvania a inițiat o mișcare de amploare în direcția dezvoltării instituțiilor culturale și, în cadrul acestora, a dezvoltării societăților de lectură. Ele au fost create fie de tineretul studios, fie de intelectualitatea română în anii regimului liberal, dar mai ales în anii dualismului, reprezentând focare de consolidare și răspândire a sentimentului național. Între acestea un loc aparte îl ocupă societățile de lectură create în școli, în jurul unor profesori animați de idealurile generației pașoptiste. Acestea se străduiau să răspândească cunoștințe temeinice de limbă, literatură, istorie, cultură românească, încercând să contracareze de fapt tendințele de deznaționalizare.

Apariția lor poate fi legată de înființarea catedrelor de limbă română din licee. Astfel, grupați în jurul dascălului de Limba română sau al unui reprezentant de seamă din oraș, „studenții” au pus bazele unor astfel de structuri la Brașov, Sibiu, Blaj, Baia Mare, Satu Mare, Beiuș, Oradea, Năsăud, Zalău sau Lugoj. În rândul acestora trebuie așezată și *Societatea de lectură a junimii române studioase* de la Colegiul Evanghelic-Reformat din Orăștie. Bazele ei au fost puse în anul 1867, poate nu întâmplător în anul instaurării dualismului. Literatul

Francisc Hossu Longin mărturisește în *Amintirile* sale că, ajungând student la Orăștie în clasa a VIII-a, i-a strâns pe toți „studenții” români din clasele superioare și le-a făcut propunerea de-a se uni într-o societate de lectură în cadrul căreia să se cultive limba română, să se organizeze serate de declamațiuni și să se pună bazele unei biblioteci. Trebuie amintit că Francisc Hossu venea de la Gimnaziul Romano-Catolic din Cluj, unde a activat în cadrul unei Societăți de lectură a elevilor și nu dorea decât să reia activitatea de acolo.

Propunerea a fost primită cu entuziasm și s-a trecut la constituirea societății. Prima ședință a avut loc la 20 septembrie 1867 și, la deschiderea ei, Fr. Hossu - Longin a arătat scopul societății, vorbind despre obiectivele țintite: desfășurarea unei activități literare, înființarea unei biblioteci, a unui cor, organizarea de serate. A fost ales comitetul, președinte fiind protopopol Petru Văleanu, vicepreședinte, Fr. Hossu - Longin, secretar, Nicolae Herlea, vicesecretar, Petre Rimbasiu, casier,

Profesiune și vocație

Avram Mihai, bibliotecar, Nicolae Hațieganu. Societatea număra la început 29 de membri, iar în anul școlar 1868-1869 a ajuns la 34. Membrii puteau fi onorari (onorifici), ordinari-elevi din cursul superior, V-VIII și extraordinari, elevi din clasele a III-a și a V-a. Cei onorifici erau fie foști absolvenți, fie din elita orașului. Dacă la început doar președintele era din afara școlii, în anul școlar 1868-1869, în ședința din 15 septembrie 1868, se hotărăște ca cei din conducere să fie din rândurile inteligenței române. Astfel, alături de președintele real este numit vicepreședinte Claudiu Vlad, practicant de avocat în Orăștie, secretar Mihăilă Doba, secretar la magistratură casier Ilie Pop, maestru pielar și bibliotecar Ioan Bena, practicant. Din 1869 oficialii sunt aleși la începutul fiecărui trimestru. Președintele ales în prima ședință a celui an este avocatul Avram Tincu, iar în anul următor Mihai Doba.

Societatea și-a desfășurat activitatea până în 26 iunie 1870. Documentele nu precizează cauza întreruperii. Este posibil acest lucru datorită faptului că nu aveau Statute întărite de autorități.

În acești ani de activitate, însă, s-au desfășurat 40 de ședințe. Ședințele se țineau la început săptămânal, în incinta liceului. Pe lângă activitățile organizatorice se acorda mare atenție activității literare. Inițial se citeau poezii sau se reproduceau pasaje din diferiți autori, apoi au prins curaj în prezentarea propriilor creații. Erau citați D. Bolintineanu, A. Mureșianu, V. Alecsandri. În Protocoale sunt nominalizate și câteva încercări literare proprii, precum nuvela lui Fr. Hossu - Longin, „Fericirea de trei minute” și lucrarea lui Ioachim Langu, „Descrierea Sabiului”. Toate încercările literare dar și traducerile din germană sau maghiară erau supuse criticii colegilor. În cadrul ședințelor se mai făceau și lecturi din ziarele vremii, *Familia*, *Transilvania ori Amicul Poporului*.

Unul dintre obiectivele declarate a fost „compunerea unei biblioteci române”. Bazele ei sunt puse cu concursul lui Fr. Hossu Longin, la 1 decembrie 1867 când se fac numeroase donații de cărți și bani. Din Protocoalele Ședințelor reiese că organizarea, întreținerea și dotarea bibliotecii constituiau un scop principal al activității societății. Posibilitățile de completare a fondurilor bibliotecii au fost oferite de pregătirea unor programe cu serate și perorațiuni, cu recitări și cântece, la care să se perceapă o anumită taxă; donații ale membrilor societății în bani și cărți; colecte de la românii din Orăștie și chiar de la cei din jur; donații ale publicațiilor sau chiar fonduri strânse din unele „penalități”. Astfel, conform Protocolului ședinței a VII-a, din 8 decembrie 1867, „vicepreședintele provoacă bibliotecarul să citească lista făcătorilor de bine, donatori pe seama bibliotecii, strigându-le Trăiască”. Inițial biblioteca avea 54 de cărți, dintre care „35 nefiindu de lipsă pentru folosul nostru s-au vândut, cari bani s-au datu în depozitu singuru la Dărămuș docinte, care s-a și obligatu cumva cu cea mai mare grijă a le păstra”.

Aceștia au fost intelectuali din Orăștie, cu care elevii erau în legătură. În afara lor mai există donatori (în bani sau cărți) și la Deva, Oradea, Brașov, redacția revistei *Transilvania*, dar și din satele românești din jurul Orăștiei: Balomir, Orăștioara de Jos, Căstău, Romos, Bobâlna și Vinerea. Grijă membrilor societății pentru bibliotecă era uimitoare. Între membrii comitetului societății la loc de cinste se afla întotdeauna bibliotecarul.

Tot în scopul dotării bibliotecii se organizează în 8 februarie 1868 o seară de perorațiuni și cuvântări în folosul bibliotecii, „venitu curatu de 23 florini care adunându-se la suma avută pe listă face

Profesiune și vocație

---

suma de 120 florini”, din venituri cumpărându-se cărți de la Sibiu. În bibliotecă erau la începutul anului 1868, 120 de cărți, iar în luna iunie numărul lor crescuse la 135 și câteva „foi românești”. Acestea au fost date „spre responsabilitate bibliotecarului suprem Claudiu Vladu”. Conform Protocolului ședinței din 21 iunie 1868, s-a constituit o comisie formată din Nicolae Herlea, Petru Rabotianu și Samuel Pop care să verifice listele donatorilor. Se hotărâște de asemenea să se scrie „o istorie a bibliotecii”.

Tot pentru creșterea fondului de carte al bibliotecii, s-au ales prin „votizare” 2 membri care să „umble cu liste prin Orăștie pe la contribuenți, iar 2 pe la străini”. Primii votați au fost Petru Rabotianu și Petru Truția în Orăștie, iar prin împrejurimi, Samuel Pop și Nicolae Herlea.

În Statutele societății sunt prevăzute paragrafe speciale referitoare la bibliotecă și bibliotecar. Pentru bibliotecar două erau obligațiile esențiale: „a ține în ordine bună bibliotecă” și „a purta protocoalele exacte despre operele ce se află în bibliotecă și un ziar despre cărțile ce a dat din bibliotecă și le-a reprimut, precum și a raporta comitetului la finele fiecărui an despre starea bibliotecii”.

Programul bibliotecii era stabilit în timpul ședințelor societății, într-un mod democratic. Astfel, în ședința din septembrie 1868 s-a stabilit că aceasta va fi deschisă miercuri și sâmbătă, patru ore, „când se vor da cărțile de cetire membrilor societății”. Ulterior s-a revenit asupra programului și se hotărâște ca și cărțile să nu se scoată neregulat, ci „numai duminica după ședință și miercuri de la patru la cinci”. De asemenea, membrii care nu au plătit taxa lunară nu pot împrumuta cărți de lectură. Consemnările referitoare la activitatea societății sunt legate pe ani, și se numeau „Fructe”. Tot în bibliotecă se aflau și fotografiile membrilor Comitetului societății.

Activitatea bibliotecarului nu a scăpat necriticată. Protocolul ședinței din 2 aprilie 1868 evidențiază că de fapt cărțile „nu sunt în ordine și președenția este chemată la a instaura ordinea cea atât dorită. Se solicită bibliotecarului Lazăr Boșioroganu să numere lipsurile pentru suplinirea acestora”. Tot acum se stabilește că membrii care vor fi numiți să peroreze și nu se pregătesc vor fi „sanționați cu 10 cruceri, pentru îmbogățirea fondului”. Despre lipsurile constatate în bibliotecă primim informații și din Protocolul ședinței a IV-a din 1869: „dintre cărți lipseau câteva dărabe și așa s-au însărcinatu bibliotecaru să le caute și a fost criticat bibliotecaru Emil Rosoru pentru neținerea în rând a cărților. S-a aflat că fostul vicepreședinte de anul trecut N. Herlea a înstrăinat 2 dărabe de cărți. S-a decis să se înștiințeze despre ele și să se afle unde sunt”.

Despre activitatea societății nu deținem știri decât până la 1870. *Familia* în numărul din 1869 menționează că Biblioteca societății avea în acel an 300 de volume: „mare parte cumpărate pe banii ce s-au adunat din contribuțiuni și pe veniturile seratelor”. Biblioteca aceasta a rămas până în 1918 în paza Școlii Confesionale greco-orientale-române din Orăștie. Dacă biblioteca Junimii studioase de la Colegiul Reformat a fost prima bibliotecă în limba română, dar de uz intern, rolul bibliotecii publice era luat din 1883 de Biblioteca Casinei.

Dintre membrii societății cei mai mulți au ajuns „bravi și folositori membri ai neamului”, după cum remarcă Fr. Hossu-Longin. Avram Mihai a trecut Carpații devenind doctor în medicină cu un mare sanatoriu și o fundație, Petru Truția, avocat în Arad și deputat la Pesta, apărător în procesul Memorandumului, Ioan Mișu cunoscut politician, luptător pentru unirea Transilvaniei cu România etc.

Activitatea lor modestă, desfășurată într-o perioadă scurtă trebuie s-o privim prin prisma aportului adus la dezvoltarea sentimentului național, la crearea unui climat românesc în oraș, Societatea Junimii din Orăștie contribuind alături de celelalte societăți de lectură similare la consolidarea conștiinței naționale.

Diana FERENCZ

Prin marile biblioteci ale lumii

Ne-am propus ca, începînd cu acest număr, să prezentăm cititorilor noștri iubitori de carte, unele dintre cele mai prestigioase biblioteci din lume. De la biblioteca din Ninive a lui Assurbanipal, la bibliotecile din Alexandria și Pergam, de la biblioteca lui Constantin cel Mare din Constantinopol la biblioteca Corviniana de la Buda, de la bibliotecile din Europa Renașterii la marile biblioteci moderne, informatizate din zilele noastre, aceste lăcașuri ale cărții au fost întotdeauna, pentru cei care știu să prețuiască o carte, colțuri de paradis. Borges, el însuși bibliotecar pentru o vreme, n-ar fi putut afla o alăturare mai nimerită în rîndurile dedicate bibliotecii.

„Dumnezeu a făcut bibliotecile pentru ca oamenii să nu aibă nici o scuză să fie idioți” - Joan Bauer

„O cameră fără cărți este ca un trup fără suflet” - Cicero

Bibliotecari. Borges spunea că nu-și dorește Premiul Nobel, dar dorește să fie bibliotecar. Așa cum a fost Eminescu, Proust, Benjamin Franklin, Casanova...

Prezentăm patru din cele mari biblioteci din Europa:

Biblioteca Asurbanipal,

Medicea Laurenziana din Florența,

Biblioteca Centrală din Viena și

Mazarine din Paris.

Biblioteca regelui asirian Assurbanipal

Regele Assurbanipal

Biblioteca regelui asirian Assurbanipal este una din primele biblioteci din Antichitate și are o mare importanță datorită mărimii sale și faptului că există parțial și în prezent părți din colecțiile sale .

Regele Assurbanipal (cca. 668-627 î.Ch.) a fost conducătorul Asiriei în timpul celor mai importante realizări militare și culturale asiriene.

Era cunoscut în scrierile grecești sub numele de Sardanapalus. Cu ajutorul cuceririlor armate el a extins teritoriul asirian și a inclus un mare număr de noi state vasale.

Deși imperiul său a mai supraviețuit un timp și după moartea sa, de mai mare importanță este faptul că el a pus bazele unei mari biblioteci în palatul său de la Ninive,

bibliotecă ale cărei colecții s-au păstrat parțial până în zilele noastre în Biblioteca British Museum și la Departamentul de antichități irakian. O colecție de peste 20.000 de tăblițe cu scriere cuneiformă cuprinzând 1.200 de texte au rămas până astăzi pentru a fi studiată de oamenii de știință.

Regele Assurbanipal era un om cu o energie incredibilă și cu o mare iubire pentru cuvântul scris. El era decis să crească nivelul educațional al tuturor supușilor săi. Toate dovezile duc la concluzia că Assurbanipal avea intenția de a strânge în biblioteca sa toate textele scrise referitoare la tradițiile sociale, intelectuale și religioase ale tuturor popoarelor care au trăit între brațele râurilor Tigru și Eufrat .

La Ninive el a adunat cele mai importante texte literare babiloniene și asiriene, biblioteca deținând scrieri literare, poeme epice, fabule, mituri despre originea lumii, silabare sau dicționare, texte magice, aforisme, proverbe, cărți de medicină veterinară, scrieri matematice, astronomice și astrologice, texte juridice, liste cronologice de regi, tratate militare, tratate școlare. Pentru aceasta el avea agenți în toate părțile imperiului, agenți care înregistrau conținutul colecțiilor publice și private de tăblițe din marile orașe. De asemenea, a organizat un scriptorium pentru a

Tabletă cuneiformă
© UNESCO

Prin marile biblioteci ale lumii

Tabletă cuneiformă

Prin organizarea sa Biblioteca lui Assurbanipal poate fi considerată prima dintre bibliotecile moderne din lume, cu mult înaintea celei din Alexandria, bibliotecă ce avea servicii de dezvoltare a colecțiilor, de catalogare și de conservare a documentelor.

Așadar, cu mult înainte de apariția faimoasei Biblioteci din Alexandria și a bibliotecilor moderne, exista o bibliotecă organizată într-un mod comparabil cu cel al organizării moderne de bibliotecă și ale cărei colecții încă pot fi studiate.

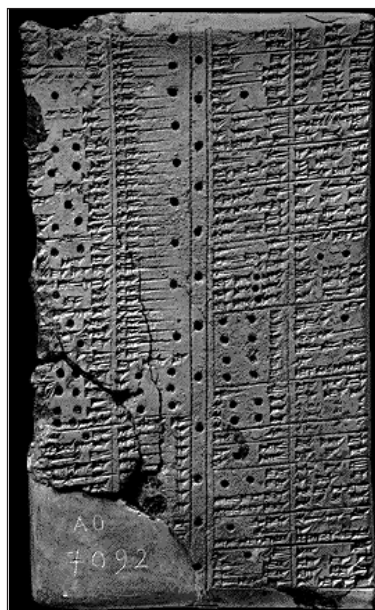
Importanța bibliotecii lui Assurbanipal nu poate fi pusă la îndoială, mai ales dacă ne gândim că opere precum *Epopoea lui Ghilgameș*, liste de conducători din Orientul Apropiat și multe alte documente de valoare au supraviețuit timpului datorită unui rege care a avut o gândire atât de novatoare pentru vremurile în care a domnit.

putea fi reproduse și adnotate creațiile literare.

Toate acestea au dus la crearea celei mai mari și cuprinzătoare colecții de tăblițe cu texte din diferite domenii (literar, enciclopedic, științific) pe care lumea o văzuse până atunci, conținând peste 25.000 de tăblițe clasificate în două secțiuni: prima cuprindea documente diplomatice, scrisori, contracte financiare și registre, iar a doua, lucrări literare, istorice, religioase și de astrologie.

Biblioteca lui Assurbanipal conținea chiar și documente ce pot fi denumite materiale guvernamentale clasificate: descoperirile spionilor săi și documentele referitoare la afacerile de stat, toate organizate și păstrate separat, întocmai ca în cazul arhivelor guvernamentale actuale.

Fiecare grup de tăblițe avea alături una care descria pe scurt conținutul acestora, iar lângă intrarea în sălile de depozitare exista o tăbliță ce descria cuprinsul documentelor din acea sală.

Dicționar de sinonime

Prin marile biblioteci ale lumii

Biblioteca Mazarine - Paris

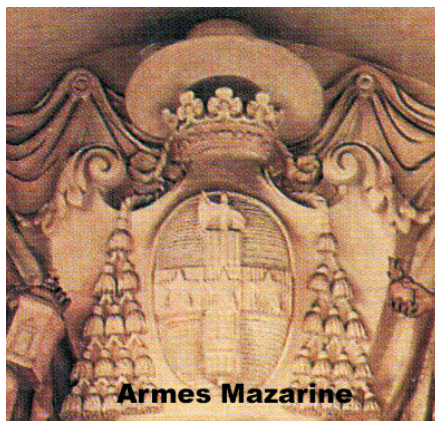
Provenită din biblioteca personală a cardinalului Mazarin (1602–1661), împătimit bibliofil, renumita bibliotecă pariziană s-a deschis publicului în 1643, fiind cea mai veche bibliotecă publică din Franța. În Europa existau la acea vreme doar trei asemenea biblioteci: **Ambrosiana** din Milano, fondată în 1608, biblioteca din Oxford, din 1602 și **Biblioteca Angelica** din Roma, înființată în 1620.

Fondul de carte s-a îmbogățit sub conducerea medicului Gabriel Naudé (1600 – 1653), autorul primului tratat de biblioteconomie modernă intitulat *Advis pour dresser une bibliotheque*, apărut în 1627. În 1652 Biblioteca Mazarine număra deja peste 40.000 de volume.

Situată în Cartierul Latin, pe malul Senei, în fața Luvrului, construcția edificiului a durat 20 de ani (1662 - 1682). Cardinalul Mazarin a

Biblioteca Mazarine

Armes Mazarine

unit biblioteca cu College des Quatre-Nations destinat educării a 60 de tineri originari din patru provincii franceze.

Biblioteca a beneficiat după Revoluția de la 1789 de un aflus de cărți și manuscrise, prin confiscări, e drept, de la nobili și așezăminte eclesiastice, grație bibliotecarului Gaspard Michel, zis Leblond. Cu timpul, sporirea patrimoniului s-a făcut prin căile clasice: achiziții, depozit legal, donații, dintre acestea din urmă cele mai spectaculoase au fost cele făcute de Jean-Jacques Ampere (1850), Prosper Faugere (1902) și Marcel Chatillon (2003).

Prin marile biblioteci ale lumii

trandafir care provine din cabinetul de lucru al regelui Lodovic al XVI-lea, lustre stil Louis XIV și stil „Boullée”, comode din lemn de acaju, precum și un glob pământesc executat de celebrul Vincenzo Coronelli (1650-1718). Nu puțini au fost scriitorii care și-au legat numele de acest așezământ: în anul 1896 îl aflăm aici pe Marcel Proust ca bibliotecar voluntar, poate singurul loc de muncă pe care l-a avut vreodată ilustrul prozator francez.

În 1945 Biblioteca Mazarine a fost inclusă în Institutul Francez care, din 1805, ocupa clădirea vechiului College des Quatre-Nations.

Printre „comorile” bibliotecii pariziene se numără valoroase manuscrise miniaturate (*Breviaire du Mont-Cassin*, *Antichități iudaice* de Josephus Flavius), legături (reliuri) de carte de o măiestrie excepțională executate de „le Grand doreur du roi Henri II”, incunabule și tipărituri din secolele XV - XVIII, cea mai valoroasă piesă fiind *Biblia* lui Gutenberg.

Colecțiile bibliotecii Mazarine sunt impresionante: peste 500.000 de volume, din care 180.000 din secolele XVI – XVIII; 2.600 de periodice; 2.370 de incunabule; 4.639 manuscrise. Cărțile vechi acoperă toate domeniile, de la știință la religie, de la istorie la literatură, de la artă la astrologie.

Dar nu numai cărțile constituie atracția acestei impozante biblioteci pariziene: sala de lectură, lungă de 65 m și lată de 8m, cu o înălțime de 8 m, cu coloanele sale în stil corintic adăpostește splendide obiecte de artă decorativă majoritatea provenind din „capturi revoluționare”. Atrag atenția două superbe lustre în stil rocaille din bronz aurit și cizelat atribuite celebrului sculptor Jean-Jacques Caffieri (1725-1792) care au aparținut marchizei de Pompadour, o pendulă în stil Louis XV cu marchetărie în lemn de

Denisa TOMA

Imaginile pe care le publicăm ne-au fost puse la dispoziție cu deosebită amabilitate de doamna Karine Merdrignac

Prin marile biblioteci ale lumii

Biblioteca Medicea Laurenziana din Florența

Biblioteca Laurenziana e mai mult decât o bibliotecă. E monumentul acestei noțiuni. Un altul mai demn de acest orgoliu l-am fi avut numai dacă Michelangelo ar fi construit, așa cum sunt convins că a visat, un templu de marmură unde să se păstreze doar manuscrisul Divinei Commedia.

La biblioteca Laurenziana e più che una biblioteca. E il monumento di questa nozione. Un altro più degno di quest'orgoglio avremmo avuto solo se Michelangelo avrebbero costruito, come sono convinto che lo sognava, un tempio di marmo per custodire unicamente il manoscritto della Divina Commedia.

Octavian Paler

Biblioteca Michelangelo

Biblioteca Medicea Laurenziana, care conservă una dintre cele mai importante colecții de manuscrise din lume, a fost realizată după desenele/planurile lui Michelangelo, la comanda lui Giulio de' Medici¹, devenit papă sub numele de Clement al VII-lea, pentru a aduna laolaltă colecția de circa 1.000 de volume/codice ale familiei, într-un sediu demn de valoarea acesteia. Locul ales pentru noua construcție a fost claustrul Bazilicii San Lorenzo, aflată sub patronajul familiei Medici.

Lucrările de realizare a bibliotecii, începute în anul 1524, s-au întins pe durata unui deceniu, până în 1534, când Michelangelo a părăsit Florența și a plecat la

Roma. Grație lui Cosimo I de' Medici (1519-1574 - n.t.), duce și apoi mare duce de Toscana, construcția a fost terminată, biblioteca fiind oficial deschisă publicului la 11 iunie 1571.

În 1534 biblioteca (*libreria*) fusese deja realizată: lipseau totuși decorațiunile și mobilierul. Tavanul din lemn de tei sculptat a fost executat, tot după desenele lui Michelangelo, de către Giovan

---

¹ - Fiul lui Giuliano de Medici (1453-1478) și nepot de frate al lui Lorenzo Magnificul (1449-1492), Giulio de Medici (1478-1534) va deveni papa Clement al VII-lea în anul 1523. (n.t. – D. T.)

Prin marile biblioteci ale lumii

Battista del Tasso și Antonio di Marco di Giano în perioada 1549-1550². Pardoseala, din teracotă albă și roșie, cu intarsii, opera lui Santi Buglioli, după desenele lui Tribolo, reia motivele decorative ale tavanului, îmbogățindu-le cu simbolurile de pe stema familiei Medici. Mobilierul era constituit din 88 de *plutei* (pupitre de lemn - n.t.) concepute de Michelangelo și realizate de Giovan Battista del Cinque e Ciapino, pupitre ce aveau dubla funcțiune de păstrătoare a manuscriselor și de bănci pentru consultarea lor. Fiecare bancă era dotată cu o tăbliță din lemn pe care erau înregistrate titlurile operelor conținute de fiecare manuscris, ordonate după împărțirea canonică a științelor (patristica, astronomia, retorica, filosofia, istoria, gramatica, poezia, geografia). Ferestrele, capodoperă a artei vitraliului, terminate deja în 1556, au fost recunoscute, pe baza unor documente de arhivă, ca fiind opera unor meșteri flamanzi care le-au executat după desene de inspirație vasariană. În sfârșit, Bartolommeo Ammannati, continuând proiectul început de Michelangelo, a realizat, în 1559, faimoasa scară tripartită din *pietra serena* prin care se ajunge în bibliotecă. Edificiul a suferit, de-a lungul secolelor, puține modificări, intervenția arhitectonică de mai mare relevanță fiind efectuată în prima jumătate a secolului XIX, odată cu construirea, pe latura stângă a sălii, a Tribunei D'Elci, o sală de formă circulară, proiectată de arhitectul Pasquale Poccianti, în care și-a aflat loc colecția de incunabule și ediții princeps pe care contele Angelo Maria D'Elci le donase Bibliotecii Laurenziana. Construirea noului corp a presupus închiderea a două ferestre, înfundarea altor două, în timp ce a cincea fereastră a fost înlocuită printr-o ușă de intrare în noua sală.

*Graduale
Înălțarea lui Cristos
Edili 149, c. 81r*

Nucleul inițial al colecției Laurenziana, care astăzi numără circa 11.000 de codice, este constituit din 150 de manuscrise ale clasicilor greci și latini, dar și din texte în limba populară/vulgară, care au aparținut lui Cosimo cel Bătrân. Interesul bibliografic al acestui întemeietor al dinastiei mediceene s-a manifestat mai puțin față de biblioteca lui personală și s-a concretizat mai mult pe construcția unor biblioteci cum sunt cele de pe lângă bisericile San Francesco al Bosco din Mugello, San Giorgio Maggiore din Venezia, Badia din Fiesole și de la Mănăstirea San Marco din Florența. O îmbogățire remarcabilă a bibliotecii private a Medicilor se datorează fiilor acestuia, Giovanni și Piero, acesta din urmă vădind un interes aparte pentru miniatură. Dar numai în timpul lui Lorenzo Magnificul (1449-1492), al cărui proiect consta în constituirea unei biblioteci capabile să intre în competiție sub aspectul calității și al caracterului complet al colecțiilor cu biblioteci ale altor curți italiene, colecția mediceană s-a îmbogățit prin achiziționarea unor biblioteci precum aceea a lui Filelfo și cea a familiei Sassetti, prin aducerea din Orient a unor manuscrise grecești pe care biblioteca nu le avea încă, manuscrise ce au fost încredințate apoi unor copisti și miniaturisti florentini. Transferată la Roma din cauza alungării Medicilor din Florența (în 1494 - n.t.), colecția de cărți a fost păzită cu strășnicie de Giovanni (1475-1521), fiul lui Lorenzo, devenit mai târziu papă sub numele de Leon al X-lea. Readusă la Florența, biblioteca s-a îmbogățit considerabil grație achizițiilor

2 - Despre această lucrare a lui Michelangelo, Giorgio Vasari spunea: „Nici nu e cu putință să poată fi văzută vreodată atâta grație și siguranță ca aici, atât în ce privește întregul lucrării, cât și în ce privește felurilele ei părți, cum ar fi consolele, tabernacolele sau cornișele, și nici nu pot fi văzute în altă parte scări mai ușor de urcat decât acestea, unde a făcut atâtea ciudate întortocheri și s-a îndepărtat atât de mult de felul de a lucra al celorlalți, încât a uimit întreaga lume.” Giorgio Vasari, *Viețile pictorilor, sculptorilor și arhitecților*, București, Editura Meridiană, 1968, vol. III, p. 207. (n.t. – D. T.)

Prin marile biblioteci ale lumii

Niccolò Valori,
Viața lui Lorenzo Magnificul
Plut. 61.3, cc. 2v-3r

făcute de Cosimo I (1519-1574), astfel încât la momentul deschiderii pentru public ea era dotată cu peste 3.000 de manuscrise: toate legate uniform, cu aceeași reliură din piele, cu incizie uscată, colțare și cataramă decorate cu stema Medicilor și prevăzute cu un lanț ce le fixa de pupitru. În secolul XVII nu s-a făcut nici o achiziție relevantă, în schimb, în această perioadă au început primele operațiuni de catalogare a codicelor, iar biblioteca a început să fie frecventată de filologi, cu precădere străini.

Un nou avânt al dezvoltării colecțiilor s-a înregistrat în secolul următor, în timpul dinastiei de Lorena și, în mod deosebit, atunci când bibliotecarul Angelo Maria Bandini a condus biblioteca între anii 1757 și 1803. În ultimele decenii ale secolului XVIII au fost

achiziționate sute de manuscrise, de la cele puse în vânzare de familia Gaddi la Mănăstirea Santa Croce, până la manuscrisele orientale procurate de la cardinalul Ferdinando pentru a dota cu texte imprimăria de limbi orientale înființată la Roma în 1584. Un an deosebit de important a fost 1783: ca urmare a proiectului cultural al dinastiei de Lorena de a face din Laurenziana o bibliotecă dedicată manuscriselor, tipăriturile vechiului fond medicean au fost destinate Bibliotecii Magliabechiana, în timp ce Laurenziana a primit o parte a fondului Bibliotecii lotaringiano-palatine, precum și colecțiile private de cărți provenite de la familia și biserici florentine. Odată cu desființarea, în 1808, a ordinelor religioase, Laurenziana s-a îmbogățit cu cele mai valoroase manuscrise din bibliotecile bisericilor Badia Fiorentina, Santa Maria Novella, Santa Maria degli Angeli, Santissima Annunziata, Santo Spirito, Santa Maria del Carmine, Ognissanti și Vallombrosa. Ultimul fond intrat în Bibliotecă a fost constituit dintr-o parte a colecției Ashburhman, achiziționată în 1884 de guvernul italian, colecție ce prezintă un interes particular prin caracterul ei eterogen și prin calitatea foarte înaltă a unor codice de proveniență italiană: de atunci încolo, Statul italian nu a mai achiziționat de pe piața de antichități exemplare de un asemenea prestigiu și relevanță. La începutul secolului XX, ca urmare a campaniilor de săpături întreprinse de Societatea Italiană pentru descoperirea de papirusuri grecești în Egipt, i-au parvenit bibliotecii în jur de 2.500 de papirusuri și 43 de *ostraka*³. Volumul mare de manuscrise care, într-o primă fază, au fost depozitate în Salonul michelangelesc, a impus deja la jumătatea secolului XVIII descoperirea de noi spații: Biblioteca a fost deci extinsă prin adăugarea, la capătul Salonului, a unor săli noi, destinate astăzi unor expoziții temporare.

Salonul Michelangelo a continuat totuși să fie folosit ca sală de consultare a manuscriselor până la începutul secolului XX când această funcție a fost asumată de Tribuna D'Elci, ca urmare a transferării colecțiilor de manuscrise în depozite special destinate lor de la etajul inferior. Doar în anii 60 ai secolului XX, sala de consultare a manuscriselor a fost mutată cu un etaj mai sus, unde se află și acum, fiind dotată cu toate instrumentele moderne pentru consultarea documentelor.

Anna Rita FANTONI

Mulțumim pe această cale doamnei Franca ARDUINI, directoarea Bibliotecii Medicea Laurenziana pentru amabilitatea cu care a răspuns solicitării noastre, precum și doamnei Dina GIULIANI, șefa oficiului fotografic, pentru imaginile pe care ni le-a oferit.

3 - (de la substantivul grecesc *ostrakon*, pl. *ostraka/scoică*, termen ce a evoluat și a ajuns să desemneze cioburi din vase antice de ceramică folosite ca suport pentru scris. În Atena antică pe aceste cioburi, de regulă pe partea convexă, bombată, se scrijeleau numele celui a cărui îndepărtare din cetate se propunea, acesta fiind astfel ostracizat - n. t.)

Prin marile biblioteci ale lumii

Hauptbücherei am Gürtel - Biblioteca Centrală din Viena -

În perioada 3-7 octombrie a acestui an, alături de alți trei colegi de breaslă din țară, am participat la un curs de proiecte de construcții de bibliotecă ce s-a desfășurat la Viena. Cursul trebuia să se desfășoare la Biblioteca Centrală din Viena: aveam traseul și adresa așa că, nu a fost o problemă să ajungem la destinație străbătând orașul din Prater, unde eram cazați, în direcția *Westbahnhof*, gara de vest a Vienei, în zona *Gürtel*, zonă de trafic multifuncțională care înconjoară districtele centrale ale orașului. Metroul ne-a dovedit încă o dată că este cel mai rapid și cel mai organizat mijloc de transport. Am coborât în *Urban-Loritz-Platz* și căutam cu privirea o clădire care, prin aspectul construcției, să ne ajute să descoperim, fără să mai întrebăm trecătorii, sediul bibliotecii. Nu reușeam să ne hotărâm, când în față ne-a apărut o clădire ciudată, cu o arhitectură foarte modernă care părea de fapt o prelungire a acoperișului stației de tramvai din *Urban-Loritz-Platz*. La prima vedere puteai spune că este o piramidă sau mai degrabă „imaginea unui coș cu cârți!”. Ca apoi, fixând mai bine imaginea, să rămânem uimiți în fața unei clădiri cu trepte monumentale care se dezvoltă în mod simetric peste toate etajele, „o bibliotecă în scări”. Uimirea a fost și mai mare în momentul în care am realizat că dacă mai veneam o stație cu metroul am fi coborât chiar în „pivnița clădirii bibliotecii” locul pe unde trec trenurile metroului, deasupra tronând biblioteca. De fapt, zona din față stației de metrou reprezintă și intrarea în bibliotecă dar, folosind nu scările, ci lifturile. De aici poți să ajungi în interiorul bibliotecii, în zona destinată internetului sau în cafeneaua bibliotecii. Ai senzația că biblioteca stă suspendată deasupra peroanelor din stația de metrou. E greu de crezut că mai poate exista undeva o îmbinare mai reușită între o stație de metrou și o bibliotecă. În *Urban-Loritz-Platz* este locul de plecare și capătul de linie pentru tramvaiele 8 și 16. Ca să întoarcă, tramvaiele sunt obligate să treacă prin parterul bibliotecii. Privită de sus, din interiorul clădirii,

Prin marile biblioteci ale lumii

imaginea metroului care trece prin mijlocul bibliotecii îți dă un sentiment foarte ciudat cu atât mai mult cu cât nu se aude nici un zgomot. O statistică arată că în fiecare zi 35.000 de persoane urcă și coboară în această stația de metrou, iar *Urban-Loritz-Platz* este traversată de 75.000 de persoane.

Monumentala scară exterioară reprezintă nu numai posibilitatea de intrare în bibliotecă, ci și locul unde se realizează legătura cu orașul, este zona preferată de tineri care, așezați pe trepte, stau la taifas. În zona terminală a scării se deschide o terasă accesibilă utilizatorilor bibliotecii. Este de fapt acoperișul bibliotecii care poate fi folosit ca loc de lectură în aer liber, pentru concerte, expoziții, cinema etc. O panoramă superbă a Vienei ți se deschide în fața ochilor până departe spre colinele ce înconjoară orașul.

Un rol important a fost acordat de către arhitect dirijării luminii în interiorul clădirii: partea de nord a acesteia este realizată în mare parte din sticlă, iar în interior lumina pătrunde indirect, printr-un luminator și printr-o secțiune care împarte clădirea în două și este prevăzută cu geamuri aflată pe axa mediană a clădirii.

Dar cum s-a ajuns la construirea unei bibliotecii deasupra unei stații de metrou? Prin anii 90, „centura orașului”, principala arteră de comunicație circulară a capitalei vieneze a intrat în atenția celor care doreau să revigoreze această zonă. Arhitecta care s-a ocupat de acest proiect a fost Silja Tillner. Clădirile stațiilor de metrou au fost refăcute, piața gastronomiei a găsit și ea în această zonă de centură un loc potrivit pentru dezvoltare, pista pentru bicicliști a devenit nu doar un mijloc de mișcare în oraș, ci și locul unde locuitorii din cartierele limitrofe puteau să-și petreacă timpul liber. În 1999 *Urban-Loritz-Platz* era pusă în valoare și circulația metroului reorganizată. Nimeni însă nu putea să-și imagineze că peste doar cinci ani aici se va înălța o nouă bibliotecă. Alfred Pfoser, directorul bibliotecii din Viena, ne spunea în prezentarea pe care a făcut-o instituției pe care o conduce că există un concept preluat din terapie, care caracterizează cel mai bine începerea construcției unei biblioteci: „intervenția paradoxală” subliniază faptul că o persoană trebuie să facă exact lucrul de care se teme

Prin marile biblioteci ale lumii

cel mai mult. „În cazul zonei centurii, acest lucru era similar: o idee imprevizibilă pentru toți locuitorii orașului, noua bibliotecă se află azi acolo drept simbol al noii politici culturale, în mijlocul unui mediu la care trebuie să se adapteze, dar și mediul trebuie să se conformeze cu acesta. Farmecul proiectului constă în radicalitatea lui. „Centura devine bibliotecă” sună sloganul bibliotecii din Viena.

Care au fost primii pași în construcția noii biblioteci? Fosta Bibliotecă Centrală, înființată în 1970, era amplasată într-o zonă ascunsă din districtul numărul 8 al Vienei. Avea o suprafață modestă, un număr mic de locuri în sala de lectură, fără posibilități de dezvoltare. „Un simbol al sistemului învechit de biblioteci subdezvoltate din Viena” care se potrivea doar pentru serviciile tradiționale de împrumut. Era nevoie de o bibliotecă cu mai mult spațiu pentru media, pentru noi tehnologii, activități culturale de tip expoziții, conferințe, discuții, audiții, ateliere și care să asigure noi oportunități pentru oferte și produse. O bibliotecă în care toți utilizatorii să găsească un spațiu de lucru. Dotată cu cafenea/restaurant ea trebuia să ofere confort și tot felul de posibilități pentru a-ți petrece cât mai mult timp fie singur, fie cu familia.

Mai bine de un deceniu a durat munca de lobby. S-a arătat faptul că vechea bibliotecă reprezintă un paradox în ceea ce privește nevoile locuitorilor din Viena. Depășirea prejudecăților cu privire la o instituție veche, demodată, folosită doar de copii, femei și pensionari era imperios necesară.

În Austria, instituțiile de cultură, de protecție socială și de sport sunt administrate de către un consilier local. Cel care controlează alocarea banilor și toate proiectele mari este un superior al tuturor departamentelor. Suma la care se ridică bugetul alocat construirii bibliotecii a fost decizia lui. Costurile estimate au avut rol decisiv în competiția proiectelor. S-a ales proiectul care stabilea o relație adecvată între costuri și calitate. Bugetul pentru mobilier și I.C.T. s-a stabilit mai târziu și s-a bazat pe estimările arhitectului și ale conducerii bibliotecii. Promovând noua tehnologie R.F.I.D. (identificarea documentelor prin frecvență radio) drept o tehnologie care economisește din punct de vedere al personalului s-au obținut și alte sume de bani

Prin marile biblioteci ale lumii

mai târziu. Pentru proiectul de arhitectură s-a organizat un concurs deschis, anonim, la nivel european la care au participat 129 de arhitecți. În prima etapă s-a redus numărul proiectelor participante la 20, iar în cea de-a doua, arhitecților li s-a cerut să detalieze proiectele.

În ianuarie 1999, s-a deschis plicul în care era numele câștigătorului: arhitectul austriac Ernst Mayr. A urmat alegerea unui lider de proiect și a echipei pentru procesul de construcție. Liderul de proiect era reprezentantul departamentului municipal de construcții de clădiri care, având relații cu alte departamente municipale și experiență, putea duce proiectul de construcție la bun sfârșit. El avea întreaga răspundere și sarcina de a controla costurile, împreună cu arhitectul. Contractul cu arhitectul s-a încheiat de către departamentul municipal de urbanism. Un reprezentant al bibliotecii lua parte la toate negocierile, lucru foarte important, știindu-se faptul că de cele mai multe ori micile decizii tehnice puteau avea consecințe mari pentru bibliotecă. Faptul că autoritățile locale au rezervat bani pentru proiect a ajutat la realizarea lui într-un termen foarte scurt. Construcția a început în noiembrie 1999 și s-a terminat în 7 aprilie 2003. De fapt în acești cinci ani nu s-a creat doar o nouă clădire, ci și o nouă organizație, biblioteca reorganizându-se și ea pe baza conceptului de „bibliotecă fractală”.

Personalul bibliotecii a fost implicat în problemele ridicate de design-ul de interior și de mobilier. Alegerea unui sistem de transport care să deplaseze unitățile returnate din sectorul destinat publicului era necesar pentru a depăși cantitatea zilnică de documente returnate. Tehnologia R.F.I.D. a reprezentat alegerea fericită și asta pentru că autoritățile au înțeles să sprijine biblioteca în achiziționarea unei tehnologii performante, atât de importantă în activitatea de bibliotecă, chiar dacă costurile au fost foarte ridicate.

O bibliotecă modernă din punct de vedere tehnologic înseamnă mai multe locuri de internet și o bază de date extinsă pe CD-uri, pagină de internet, sală de audiții complet dotată din punct de vedere tehnic etc.

Biblioteca Centrala din Viena reprezintă îmbinarea fericită a arhitecturii moderne cu eficiența, bunul gust și tehnologia ultraperformantă.

Gabriela MARCU

Hundertwasser-haus sau casa visurilor

Schönbrunn, Belvedere, Stephanplatz, Domul sunt locuri pe care, orice călător ajuns la Viena dorește să le viziteze. Mai puțini sunt cei care vizitează Hundertwasser-Haus, situată în a treia circumscripție a Vienei, în unghiul format de strada *Löwengasse* cu strada *Kegelgasse*. Această casă, atât de specială, a fost realizată de Friedensreich Hundertwasser pictor, arhitect și ecologist binecunoscut în întreaga lume pentru multiplele sale talente.

Când primăria Vienei i-a propus, prin 1979, să realizeze acest proiect, arhitectul a fost foarte entuziasmat pentru că avea ocazia să-și pună în valoare ideile și viziunea în legătură cu construirea unor case de locuit, în marile orașe, în armonie cu natura și cu oamenii. Pentru *Hundertwasser*, “o casă de construcție perfectă ar trebui să fie parte integrantă a naturii – un fel

de sculptură vie, care să conțină elemente somptuoase, majestuoase, care să strălucească în culorile cele mai vii, fiecare parte a clădirii trebuind să fie cu adevărat utilă, iar materialele folosite să poată fi reutilizate.

Prima machetă a acestei case a fost confecționată din cutii de chibrituri. Un model concret a fost realizat un an mai târziu. Arhitectul capabil să-l asiste la această dificilă construcție a fost Peter Pelikan. Temelia acestei case de cărămidă a fost pusă în 16 august 1983, iar în 1985 era deja terminată. Pe parcursul lucrărilor, însuși maestrul a participat la lucrări pe șantier, alegând cu multă pasiune pentru detaliu fiecare dală, piatră sau cărămidă. De exemplu, pentru cărămizile aparente ale teraselor de pe acoperiș a ales cărămizi vechi provenite din demolări, purtând blazonul Împăratului.

Primii locatari s-au mutat în clădire în 1986. La inaugurare, 7 000 de vizitatori au trecut pragul casei, interesul publicului pentru această operă de artă a arhitecturii fiind enorm. Dacă pentru unii este doar o imitație de proastă calitate a stilului arhitectului spaniol Gaudi, pentru majoritatea este o oază de armonie și culoare în cenușiul uniform, trist al marelui oraș. Fațada concepută în cele mai diverse culori diferențiază apartamentele unul de celălalt. Pentru părțile comune, cum ar fi casa scârilor, fațadele exterioare sunt gri. O mică parte a fațadei vechii clădiri a fost

NOTE DE DRUM

păstrată pentru ca, așa cum susținea Hundertwasser, „spiritele vechii case pot să se strecoare în noua casă”. Casele nu sunt constituite doar din pereți ci și din ferestre, de aceea arhitectul a conceput 13 tipuri de ferestre diferite, de mărime diferită, de culori și forme diferite. Ele au fost special fabricate pentru acest proiect și ornamentate de chei de boltă în ceramică, diferit colorate. Dreptul zis „de fereastră”, obținut de Hundertwasser, reprezintă dreptul ce îi autorizează pe locatari să fasoneze fațada în jurul ferestrelor lor, conform gustului personal, pe o arie reprezentând zona în care, aplecându-se peste fereastră, ajung cu brațul întins și cu pensula în mână. Doar doi locatari s-au folosit de această autorizație.

„Orice parte pe care omul o fură naturii pentru a construi trebuie să fie restaurată prin crearea unor spații verzi”. Tocmai de aceea casa este decorată cu arbori și arbuști: fagi, liliac, castani și măceși care cresc pe terasele de pe acoperiș amenajate în totalitate ca spații verzi. Sunt trei terase accesibile tuturor locatarilor. Celelalte comunică cu unul, sau cel mult două apartamente. Anumite spații verzi au fost create doar pentru natură, vegetația având posibilitatea să crească liberă în aceste locuri inaccesibile. Și balcoanele și arcadele sunt amenajate ca spații verzi, iedera și vița sălbatică împodobind anumite părți ale fațadei. Arborii „locatari” constituie și ei o particularitate a casei. Este vorba de copacii care ies prin ferestrele anumitor apartamente. Se poate spune că ei își plătesc chiria prin umbra pe care o fac locatarilor, purificând și îmbogățind aerul cu oxigen. Sunt o adevărată plăcere pentru ochi.

La prima impresie ai putea spune ca această casă este un kitsch. Dar majoritatea vizitatorilor este fascinată de elementele care redau aici ceva din romantismul distrus de cenușii cotidian. Acesta a fost de fapt obiectivul maestrului atunci când a dispus pe pereți și în nișe figurine, statui, coloane, sfere, lei și popice. Statuile leilor făcute din piatră sunt orientate în direcția străzii *Löwengasse* (Strada Leilor), popicele făcute din argilă în direcția *Kegelgasse* (Strada Popicelor). Coloanele reprezintă un element important al arhitecturii occidentale. Ele sunt concepute în forme și culori diferite. Puține dintre ele funcționează ca suport, ele fiind cel mai adesea destinate să procure un sentiment de bunăstare. Pentru Hundertwasser, vremurile în care doar cei bogați și puternici trăiau în locuințe somptuoase cu turnuri și cupole sunt revolute. De aceea a construit cele două turnuri clopotniță. Este vorba de construcții de lemn acoperite cu metal, un turn negru și altul auriu. Solurile plane au făcut din ființa umană un handicapat al mersului, de

NOTE DE DRUM

aceea maestrul a conceput planșeuri inegale, dalele fiind montate de o manieră neregulată. În camera de joacă pentru copii, solul este bombat în formă convexă și poate fi folosit și ca tobogan. În interior, casele scârilor și pereții au fost ondulați în analogie cu pardoselile aceasta dând impresia unor perdele care cad în pliuri suple. Partea inferioară a pereților este din ipsos și poate fi pictată și zgâriată de copii după bunul lor plac. Mozaicurile care decorează casa sunt deosebit de frumoase și au fost realizate din resturi vechi de plăci de mozaic. Cei care le-au montat și-au pus în valoare fantezia și spiritul creativ. Flori, păsări, fluturi decorează zidurile, fațadele, apartamentele, casa scârilor și curțile. O bandă din plăci de mozaic multicolore lungă de câțiva kilometri se întinde de-a lungul casei. În sălile de baie și toalete, plăci din cele mai diverse au fost montate într-un mod atât de neregulat încât ai impresia că nu există nici un singur unghi drept, sau un singur zid drept în aceste încăperi. Anumite părți ale fațadei exterioare conțin mozaicuri din plăci de oglindă special produse pentru a crea un minunat spectacol de efecte de lumină prin reflectarea luminii soarelui, a lunii sau a stelelor. Cafeneaua situată pe terasă, grădina de iarnă - care ține uneori loc de sală de festivități, de recepții private - și mica piață în zona pietonală a *Kegelgasse* reprezintă centrul de comunicare al casei. Acestă piață se bucură de o

mare popularitate. În centru se găsește o fântână împodobită cu minunate mozaicuri. Bănci de jur împrejurul pieței te invită să te așezi pentru a flecări, pentru te destinde și a visa - a visa la o lume în care, case de o asemenea somptuozitate nu mai sunt o excepție, ci marchează peisajul citadin în locul clădirilor obișnuite, cenușii, de beton. O casă care, în spatele fațadelor multicolore, nu ascunde nimic altceva decât niște apartamente de locuit cât se poate de obișnuite.

Proprietar

Proiect

Arhitect

Statica

Fond de construcții

Durata lucrărilor

Inaugurarea

Suprafața terenului

Numărul de apartamente

Dimensiuni

Suprafața locuibilă

Suprafața totală a tuturor locațiilor

Procentajul apartamentelor până la 60 mp

Chiria

Număr de locatari

Săli comune

Număr de terase și mansarde

Suprafața totală a teraselor

Pământ pe terase

Număr de arbori și arbuști

- *Municipalitatea Vienei*

- *Friedensreich Hundertwasser*

- *Dipl.-Ing. Peter Pelikan*

- *Dipl.-Ing. Bernd Pfister*

- *în jur de 80 de milioane de schillings*

- *2 ani*

- *1 martie 1986*

- *1092 mp*

- *52 și 2 magazine*

- *între 40 m p și 148 mp*

- *3784 mp (în jur de 19 mp/pers)*

- *292,14 mp*

- *în jur de 30%*

- *68 șilingi pe mp (1999)*

- *în jur de 200*

- *2 camere pentru copii (a 50 mp)*

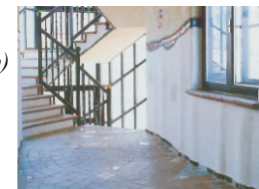
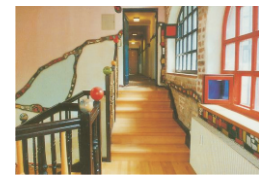
- *grădina de iarnă (aproximativ 70 mp)*

- *16 terase private și 3 comune*

- *în jur de 1000 mp*

- *900 tone*

- *în jur de 250*

Note de drum

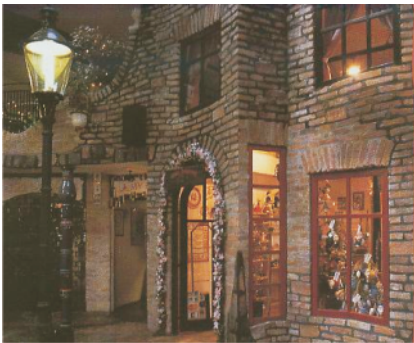

MAESTRUL

Friedensreich Hundertwasser s-a născut la Viena în 15 decembrie, 1928, sub numele de Friedrich Stowasser. Aici și-a petrecut copilăria și adolescența. Anii războiului l-au marcat profund, mama lui fiind evreică. În această epocă începe să picteze natura. Bazele viitoarei sale pasiuni erau puse: o aspirație spre o viață în unitate și armonie cu natura. După bacalaureat, în 1948, Hundertwasser urmează o perioadă scurtă cursurile Academiei de Arte Plastice din Viena, ca apoi să-și întrerupă studiile pentru a călători în alte ținuturi: Toscana și Franța. La Paris, în 1949, maestrul decide să-și ia numele de Friedensreich Hundertwasser, nume sub care trebuia să devină celebru. Își mai schimbase numele în câteva rânduri, făcându-i plăcere să se numească Dunkelbunt sau Regentag. În călătoriile sale s-a oprit deseori în Noua - Zeelandă, pentru care a avut o iubire aparte, ea devenind a doua sa patrie. Talentele sale multiple, renumele său în întreaga lume l-au recomandat ca fiind cel mai în măsură să renoveze clădirea ce avea să devină casa visurilor – *Hundertwasser - Haus*.

Alte opere de artă ale maestrului:

Kunsthau, „Satul”,

Uzina de încălzire urbană din Spittelau,
Zona autostrăzii din Bad Fischau, la 45km de Viena.

A murit în 19 februarie 2000, la 71 de ani.

Gabriela MARCU

Kosztolányi Dezső (1885-1936)

„Ajáték.
Az különös”

„Jocul,
năstrușnicul joc”

Poetul s-a născut la 29 martie 1885 la Subotica. Se trage din familie de intelectuali, tatăl lui fiind profesor de matematică.

Prima lui poezie apare la vârsta de 16 ani cu titlul „Un mormânt” (Egy sir) în revista „Budapesti Napló”.

După bacalaureat se înscrie la Facultatea de Litere din Budapesta, secția maghiară-germană, unde frecventează seminarul de stilistică al prof. Négyesy László. În cadrul seminariilor îi cunoaște pe poeții Babits Mihály și Iuhász Gyula, de care se leagă cu o prietenie pe viață.

Înterupe studiile la Budapesta și timp de un an frecventează cursurile Universității din Viena.

Întorcându-se la Budapesta nu-și termină studiile, ci se orientează către publicistică, fiind îndemnat și stimulat de succesul dobândit în urma poeziilor și articolelor apărute până atunci.

Din 1906 este redactorul paginii literare a revistei „Budapesti Napló”, iar de la 1 ianuarie 1908 devine colaboratorul revistei „Nyugat”, revistă care avea rolul de a-i îndruma și de a-i aduna în jurul ei pe scriitorii contemporani.

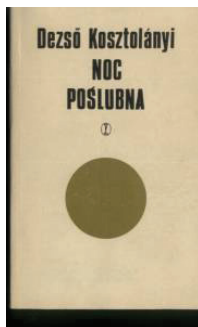
Primul volum de poezii îi apare în 1907, dar adevăratul succes îi asigură apariția în anul 1910 a ciclului de poezii „A szegény kisgyermek panasza” (Jelaniile copilului sărman). În urma publicării acestor poezii, numele poetului devine cunoscut și totodată preferat de publicul cititor din Ungaria.

Fiecare poezie a ciclului ne prezintă un moment din existența copilului, dar din punct de vedere al adultului. Prezența dublă a eului liric și utilizarea efectelor mediului înconjurător caracterizează poeziile menționate, dar și multă-multă vitalitate, cum ar fi „Ajáték. Az különös”.

„Gömbölyű és gyönyörű,
csodaszép és csodajó,
nytható és csukható,
gomb és gömb és gyöngy, gyűrű”.

„E rotund și e splendid,
minunat de frumos și de bun,
se deschide și se închide,
e naștere și glob și mărgea, inel”.

Aniversări - Comemorări - Evenimente

Însași viața scriitorului este plină cu momente vesele, dorind să transforme clipele existenței umane în joacă. Actrița Harmos Ilona, soția poetului, în amintirile sale ne povestește despre „scenele” organizate în public, ale caror personaje erau soția poetului, poetul și Karinthy Frigyes, cel mai mare umorist al literaturii maghiare, prietenul lui Kosztolányi.

În 1913 se căsătorește cu actrița Harmos Ilona care scrie și publică lucrări beletristice cu pseudonimul Görög Ilona. Una din perlele liricii de dragoste a literaturii maghiare o constituie poezia *Ilona*, destinată soției sale.

În anii 1920 are încercări de proză și rând pe rând apar romanele și nuvelele sale care sunt la fel de reușite și valoroase ca și poeziile:

1922 - Nero, poetul sângeros - Nero, a véres költő - roman istoric

1924 - Pacsirta - Ciocârlia

1925 - Aranysárkány - Zmeul de aur

1926 - Édes Anna - roman psihologic și existențial, care a primit cea mai favorabilă apreciere din partea criticilor.

1933 - ciclul de nuvele Esti Kornel, personajul nuvelor a moștenit trăsăturile răzvrătite și pline de vitalitate ale scriitorului.

Kosztolányi Dezső se angajează pentru cultivarea limbii maghiare și în același timp se dovedește a fi și un traducător excelent. A tradus din literatura engleză, franceză, germană, americană, chineză și japoneză.

Poetul, publicistul, eseistul, scriitorul a fost și este considerat virtuozul, marele meșter al limbii maghiare, *homo aestheticus* care a urmat drumul creației artistice, umaniste. Păcat că o boală necruțătoare l-a răpus doar la vârsta de 51 de ani, în 1936.

Laszlo Ana

Ilona

Lenge lány,
aki szó,
holdvilág
mosolya:
eztmondja
a neved,
Ilona,
Ilona.
Lelkembe
hallgatag
dalolom, lallala,
dajkálom

a neved
lallázva,
Ilona.

Mínthogyha
a fülem
syellőket
hallana,
sellőket,
lelkeket
lengeni,
Ilona.

Drag copil,
blînd torcînd
zîmbetul
de la stea;
astfel țî-e
numele,
Ilona,
Ilona.

Liniștit
cînd țî-l cînt
mă încînt
la la la,

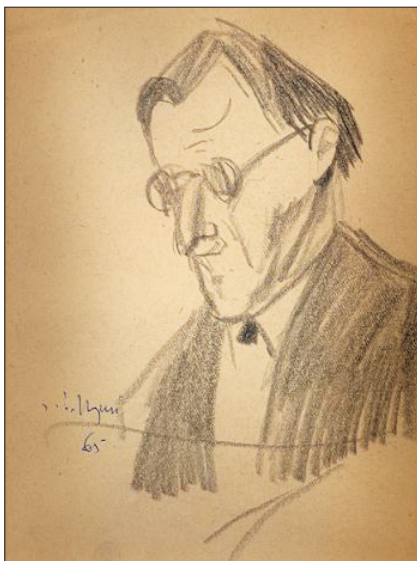
vocea mea
leagănă-l
lălăind
Ilona

Parc-aud
cum ușor
nimfele
ar dansa
ori în jur
adieri
ar zbură,
Ilona.

Centenar Corneliu Baba (1906 – 1997)

*Vin de departe, de la capătul de început al veacului și m-am născut ca să fiu pictor.
Am traversat istoria dramatică a vremurilor și am ajuns, cu paleta în mână la acest capăt.*

Corneliu Baba

Pictorul Corneliu BABA
Semnat stânga I.P. Negreni
1965
Colecția artistului

Marele pictor român de la a cărui naștere se împlinesc în acest an o sută de ani s-a născut la Craiova la 18 noiembrie 1906. Liceul l-a urmat la Caransebeș, unde tatăl său a fost profesor. În perioada 1926-1930 urmează Facultatea de Litere și Filozofie și, în paralel, Academia de Arte Frumoase, din București. Prima sa expoziție publică a avut loc în Băile Herculane (1934). Urmează Academia de Arte Frumoase din Iași (1934-1938) unde studiază cu Nicolae Tonitza, primind o diplomă în Arte Frumoase în 1938. În 1939 a fost numit asistent al departamentului de pictură la Iași, după care, în 1946, devine apoi profesor de pictură. Expune la Saloanele Oficiale de pictură și desen. Debutează la *Salonul de Artă* din București cu pictura „Jucătorul de șah”. La puțin timp a fost arestat și închis pentru scurtă vreme la închisoarea Galata din Iași. Anul următor a fost suspendat din postul său de la facultate și mutat de la Iași și București, unde a fost numit profesor de pictură la *Institutul de Arte Frumoase Nicolae Grigorescu* în 1958 și a primit titlul de Maestru Emerit al Artei.

Pictorul redescoperă chipul și universul țăranelor, conferindu-le simbolul permanenței (*Întoarcerea de la sapă*, 1943; *Țărani*, 1953; *Odihnă pe câmp*, 1954; *Oameni odihnindu-se*). Baba depășește contradicția

simplificatoare a acestui climat, evitând să accepte una dintre atitudinile propuse pentru o cale în care prezența realității și preocupările de inovare a mijloacelor de expresie se îmbină firesc. Subtil polemic, reușește să înlăture prejudecata idilismului ca și cea a anacronismului satului, aducând în lumină o umanitate simplă și inepuizabilă în resurse spirituale.

În aspectele stilului, Baba cultivă o compoziție solidă, amintind de rigorile renașcentiste și post-renășcentiste. Materialul figurativ este ordonat în structuri geometrice stabile. Folosește un sistem dinamic de ecleraje, punctând, ca în regia picturii baroce, elementele cele mai de seamă ale unei figuri sau ale unui trup (seria *Arlechin*, ciclul *Regi nebuni*).

Pictor al omului, cum a fost numit de Tudor Vianu, artistul este interesat de figura umană, în măsura în care aceasta este expresivă pentru moralitatea lăuntrică a personajelor și pentru moralitatea relațiilor lor. Baba nu tinde în portretistica sa la o supralicitare a elementelor interpretative de ordin

Aniversări - Comemorări - Evenimente

---

plastic, îmbinându-le armonios și constructiv cu forme expresive ale realului propriu-zis, care nu-i permite să uite de valoarea psihologică a elementelor plastice pure, de viața interioară a personajelor sale. Chipul și comportamentul semenilor, trăirile lor lăuntrice și exterioare l-au preocupat atât de mult, încât peisajul și natura statică nu au constituit o manieră de abordare. De la începutul activității sale a apelat la mijloace clasice, caracterizate prin claritatea expresivă a desenului și prin efectele de clarobscur, vădind o vocație deosebită pentru analiza figurii umane, ajungând să dea unele dintre cele mai interesante portrete de caracter ale picturii noastre contemporane. Întâlnim peisajele doar ca niște fundaluri, pentru a nuanța trăirile personajelor, aflate întotdeauna în plan principal. A ajuns la o viziune proprie în anii postbelici, mijloacele sale de expresie atingând acum maturitatea. Subtil cunoscător al sufletului uman, în profunzimile căruia pătrunde printr-o pasionată interogare a chipului, Baba a realizat imagini de o rară expresivitate. Obsedat de tema înfățișării unor grupuri umane, cum sunt țăranii, adunați în jurul mesei, după truda zilnică sau în plin câmp, pictorul i-a readus adesea pe primul plan al preocupărilor sale, în compoziții cu figuri înconjurate adesea de un peisaj neutru. Ostil modelelor, dar experimentând mereu, Baba a pictat în ultimii ani personaje cu forme sculpturale, realizate printr-un desen concis, simplu și printr-o cromatică viguroasă, cu brunuri grele, griuri pale, roșu patinat, pompeiai (*Familia*). Prin arta sa profund umanistă, Corneliu Baba atinge o gravitate solemnă, definindu-se drept una dintre cele mai puternice personalități ale picturii românești contemporane, considerat cel mai mare portretist român și fiind așezat de critica de artă alături de Rembrandt și Goya. Remarcabile sunt portretele unor mari oameni de cultură ce i-au fost contemporani: Mihail Sadoveanu, Krikor Zambaccian, Lucia Sturdza Bulandra, George Enescu.

Deși ultimii ani de viață ai artistului nu au fost foarte rodnici ca număr de opere, ținuta artistică a creației sale rămâne elevată. În ultimul deceniu al vieții, Corneliu Baba a realizat o serie de tablouri de *Arlechini și Regi Nebuni*. Cu puțin timp înainte de a părăsi această lume, în 1997, artistul și-a publicat memoriile sub titlul *Notele unui artist din Europa de est*. A primit, postum, premiul de excelență al Fundației Culturale Române.

Distincții:

Maestru emerit al Artei (1958), Membru de onoare al Academiei de Artă a U.R.S.S. (1968), Artist al poporului, România (1962), Membru corespondent al Academiei Române (1963), Membru corespondent al Academiei de Artă din Berlin (1964); Membru al Academiei Tommaso Campanella din Roma (1970)

Expoziții:

1947 Budapesta, 1953 Sofia, 1955 Varșovia, 1956 Praga, 1957 Moscova, Leningrad, Chișinău, 1959 Ankara, Istanbul, Paris, Sofia, Viena, Moscova, Delhi, 1960 Praga, Bratislava, Helsinki, Atena, Berlin, Cairo, Alexandria, Riga, 1964 Roma, Milano, 1966 Londra, Berlin, Pekin, Phenian, Ulan Bator, Bienala de la Veneția (1954, 1956).

Premii:

Premiul de Stat (1953, 1954), Medalia de Aur la Expoziția Internațională de la Varșovia (1955), Medalia de Aur la Expoziția internațională de ilustrație de carte - Leipzig (1960), decorația Steaua Roșie (1971), Premiul pentru portret la Trienala de artă - Sofia (1973).

Ramona TOMA

Léopold Sédar Senghor *(1906-2001)*

„S'enrichir de nos différences
pour converger vers l'Universel”

L.S. Senghor - Liberté-Seuil,
Pris, 1977

„Paradis, mon enfance africaine...”. Toată viața sa, Léopold Sédar Senghor (născut la Joal, în Senegal, în 1906) va păstra nostalgia unei copilării trăită în dragostea mamei și în respectul tradițiilor rurale și animiste. Paradis pierdut când, cu autoritate, tatăl său decide să-l trimită la școală. Șocului afectiv i se alătură descoperirea minunată a limbii franceze, această „limbă venită de altundeva”, precum și o altă revelație : înfruntând disprețul profesorilor săi pentru cultura africană, Senghor își dă seama de

specificitatea „valorilor de civilizație a lumii negre” și de imperioasa necesitate a reabilitării lor : „La saispnezece ani, aveam deja sentimentul negritudinii,adică al specificității culturii negro-africane”.

În 1928 pleacă la Paris, capitala diasporei negre, pentru ași continua studiile. Acolo vede lumina zilei „negritudinea” și se naște o mișcare culturală și politică ai cărei principali animatori sunt Senghor, Césaire și Damas. În această perioadă participă la evenimente mondene (Revista neagră a Joséphinei Baker, Expoziția colonială din 1931, entuziasmul popular pentru jazz și swing...), frecventează poeții negro-americani, are întâlniri decisive cu poeții antilezi dar și cu G. Pompidou, cel care-i va fi „mai mult decât un frate”, este inspirat de lectura unor cărți cum ar fi cele ale etnologului german Frobenius sau de profesori de prim rang (Rivet, Mauss, Hamburger). Toate acestea îl ajută pe Senghor în cercetarea „elementelor constitutive ale unei civilizații de inspirație negro-africană” și grăbesc maturizarea gândirii sale.

Senghor este primul african care a primit titlul de „agrégé de grammaire” (1935). Este profesor la Tours apoi la Saint-Maur-des-Fossés.

Mobilizat în 1939, este luat prizonier în 1940 și rămâne în captivitate doi ani, perioadă în care își definește convingerea că marile civilizații sunt ”metise” și că există cu adevărat o poezie specifică negro-africană. Astfel el evoluează de la „négritude-ghetto” la o ”Negritudine înrădăcinată dar deschisă”.

În 1945 se consacră poeziei și vieții politice. În același an îi apare prima culegere de poeme, Cântece de umbră. Din acest moment el se ocupă simultan de destinul său de poet: Jertfe negre (1948); Etiopice (1956); Nocturne (1961); Scrisori (1973); Elegii majore (1979), și acela de om politic: parlamentar francez (din 1945 până în 1960), în 1948 își crează propriul partid și apoi devine primul președinte al Republicii Senegal (ales în 5 septembrie 1960, va fi reales de patru ori până în 1980 când

Aniversări - Comemorări - Evenimente

---

se demite singur din funcție). Dublu destin unificat prin aceeași „obsesie”: să apere (prin gândire) și să illustreze (prin practică) Negritudinea, „umanismul secolului XX”. Discursurile sale, alocuțiunile și prefețele vor fi reunite în cele cinci volume intitulate Libertate.

Antologia poezilor africani și malgași publicată în 1948 va deveni celebră prin prefața scrisă de Sartre, cunoscută sub numele de *Orphée noir*.

Ca președinte al Senegalului instaurează principiile Republicii franceze, modernizează sstructurile sociale și economice (promulgarea noului cod al familiei), este adeptul dialogului și al înțelegerii pentru a rezolva crizele internaționale și se străduiește mai ales să facă din Senegal o țară de înaltă cultură, „o Grecie oricărei ideologii politice pentru că doar cultura singură poartă în ea valorile „Umanismului integral” în afara căruia persoana umană nu se poate dezvolta și nici nu poate exista o dezvoltare autentică și durabilă a popoarelor. În acest spirit organizează în 1966, primul Festival mondial de artă neagră, Seneglul devenind astfel „țara fraternității umane”. Au fost reuniți la acest festival artiști din diaspora neagră.

Acest vis își găsește realizarea finală în concepția „civilizației Universalului, care va cuprindevalorile complementare ale tuturor continentelor și a tuturor popoarelor”. Expresie a unui mesianism utopic după unii, „civilizația Universalului” pe care Senghor o numește în angajamentele sale și care găsește în Francofonie anticiparea sa cea mai promițătoare, „modelul și motorul [său]”, este mărturia unei exigențe de fraternitate și de credință în Om, care nu poate să îi lase indiferenți pe cei care vor să creadă în realizarea unei comunități mondiale de speranță și de destin.

Mesager de bun augur, Senghor este utopistul necesar speranțelor vremurilor prezente.

2006-ANUL SENGHOR

În 2006, Senghor ar fi avut o sută de ani. Geniu proteiform, om de curaj și gânditor vizionar, poet și filozof angajat, șef de stat, el personifică valorile, lupta și idealurile care constituie Francofonia modernă, fiind chiar el unul dintre părinții fondatori.

La propunerea secretarului său general, Președintele Abdou Diouf, Organizația internațională a Francofoniei îl celebrează pe tot parcursul anului 2006.

Nu este vorba de a se comemora un trecut, de a celebra un individ, oricât de exemplar ar fi el, sau de a glorifica o amintire, cât mai degrabă, de a constata în ce măsură viața, activitatea și angajamentele acestui om de excepție sunt încă și astăzi de o actualitate specială. Ele ilustrează mesajul francofon în serviciul respectului diversității culturilor și a civilizațiilor și a dialogului între popoare.

Aniversări - Comemorări - Evenimente

Printre numeroasele manifestări prevăzute, iată câteva: Salonul cărții la Paris 17-23 martie, concertul celor douăzeci de ani ai întâlnirilor francofone la vârf la București în 20 martie, colocviul de la Biblioteca națională a Franței în 9 octombrie, expozițiile de la UNESCO în noiembrie-decembrie, sau publicarea cărții Léopold Sédar Senghor, geneza unui imaginari francofon de Jean-Michel Djian (Gallimard).

Toate țările și guvernelor membre ale Francofoniei vor aduce și ele omagiu poetului-președinte. Un florilegiu de manifestări culturale, colocvii, spectacole, expoziții și concursuri...

Biblioteca Județeană "Ovid Densusianu" împreună cu Asociația Franța-Deva au organizat și ele, la DEVA și ORĂȘTIE, manifestări culturale de o înaltă ținută, care s-au bucurat de un succes deosebit.

„Poemele în care natura luxuriantă a Africii găzduiește legende cu zei, în care nopțile sînt de duhuri, în care zilele sînt de foc, în care dragostele sînt adînci ca jungla și arzătoare ca nisipul amiezii, această natură este propice marilor pasiuni ale poetului, natură care, departe de a atrage poezia lui Senghor spre pastel exotic și idilic, conferă acesteia o autenticitate gravă. Memoria poetului e plină de cîntece nemaiauzite, ochii lui cuprind savane cu turme, și păsări, și ierburi înalte, pașii lui sărută pămîntul, iar pămîntul cu gest părintesc îl îmbrățișează. Exotismul de mare frumusețe, dar și de adîncă sinceritate și ineditul tonului acestor poeme au făcut ca încă de la debut autorul Cîntecelor de umbră și al Nocturnelor să se bucure de o prețuire fără rezerve. Poetul aducea în poezia franceză o notă dramatică de rară originalitate, în care sufletul Africii vuia adînc, puternic, răscolitor.”

RADU CĂRNECI, traducătorul poeziei lui Senghor în limba română.

CÎNTEC DE PRIMĂVARĂ

Unei fete negre cu călcîie trandafirii
Triluri de păsări se înalță purificate spre cerul de început
Mirosul crud al ierbii aburește, aprilie!
Aud adierea zorilor fluturînd norii albi
ai perdelelor mele
Aud cîntecul soarelui pe storurile melodioase,
Simt ca o răsuflare și amintirea lui Naëtt
pe ceafa goală care se înfioară
Iar sîngele meu complice, fără de voie, îmi sușotește
în vine.

Aniversări - Comemorări - Evenimente

Ești tu, prietenă-a mea! – o! Ascultă boarea
caldă, aprilină a unui alt continent

Oh! ascultă cum alunecă, poleite cu azur,
aripile rîndunelelor migratoare,

Ascultă freacățul, alb și negru, al berzelor,
la marginea velelor pe care le desfășoară în
văzduh,

Ascultă mesajul Africii îndepărtate și cîntecul
sîngelui tău!

Ascult seva aprilină ce cîntă în vinele tale.

.....

Zăresc în adîncul ochilor tăi împăienjeniți
statornica lumină a Verii,

Respir între colinele tale dulcea beție a
secerișului.

Ah! roua luminii ce tremură pe nările tale
fremătătoare!

Și gura ta e mugurele ce stă să se deschidă la
razele soarelui,

E trandafirul rubiniu ca vinul cel vechi,
gata să înflorească la cîntecul buzelor tale.

Ascultă mesajul, prietena mea neagră cu călcîie trandafirii.

Inima ta de ambră, o aud cum încolțește în tăcere,
cu Primăvara.

Paris, aprilie 1944

Traducere Radu Cârnelci

„Senghor s-a născut cu destinul unui mare scriitor”

Fragment din interviul dat de scriitorul Radu Cârnelci lui Amadou Diouma Niang, corespondent permanent la București, al ziarului Le Quotidien din 9 octombrie 2006 și care apare la Dakar, în Senegal.

A.D.N. Sunteți singurul român care a tradus și publicat operele lui Senghor. De ce el?

R.C. Simplu, am descoperit în cărțile sale n mare scriitor, un poet excepțional care, inspirându-se din din cultura africană ancestrală, din relațiile dramatice ale continentului negru, a dat

Aniversări - Comemorări - Evenimente

---

lumii o operă care a trezit conștiința de sine a popoarelor canonizate până în măduva oaselor, cum spunea marele africanist Leo Frobenius. L-am citit în franceză, limba în care Senghor și-a scris opera și de atunci, sufletul meu este mai bogat, mai înțelegător în raport cu durerea și misterul frumuseții.

A.D.N. Când și cum a apărut Jertfe negre, prima sa carte tradusă în română, și cum a fost primită aici?

R.C. După ce am citit Chants d'ombre și Hosties noires, cărți care mi-au îmbogățit sufletul, mi-am promis să le traduc. În vremea aceea eram redactor șef la revista Ateneu din Bacău, într-unul din numerele revistei, am tradus și publicat o pagină care începea cu Femeie neagră, din care citez doar începutul: Femeie goală, femeie neagră/ înveșmântată în culoarea ta care e viața, în forma ta care e frumusețea!...I-am trimis revista însoțită de o scrisoare în care îl rugam să fie de acord să traduc una din cărțile ale. Răspunsul a venit cu o promptitudine de șef de stat! Mai mult, mi-a trimis și un mesaj pentru cititorii români:

„Pentru mine nu sunteți niște necunoscuți. Din vremea anilor de studii, în Cartierul Latin, la Paris, am învățat să-i cunosc pe români: să leg cu ei prietenie. Totodată voi și noi, români și senegalezi, ne integrăm aceleiași lumi, aceluiași valori ale latinității. Până și deosebirile etnice, puse laolaltă, trebuie să alcătuiască, în calitatea lor de diferențe integrate latinității, o simbioză și mai umană. Poemele pe care le veți citi se vor un mesaj al Africii negre pentru Europa albă, al senegalezilor către români. Mesaj transmis prin minunatele fire ale latinității: limba franceză și limba română. Primiți acest salut ca pe un dar al prieteniei”.

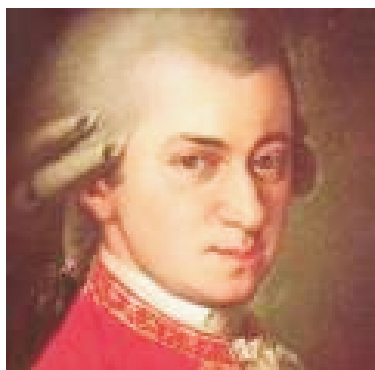
A.D.N. Sunteți un iubitor al operei lui Senghor, cum l-ați caracteriza într-o singură frază?

R.C. E imposibil să-l definesc pe Senghor într-o singură frază! Complexitatea sa spirituală, bogăția operei sale literare și a operelor sale politice, atitudinea sa demnă reprezentând o țară, un continent: toate acestea îl plasează pe Senghor într-o lumină glorioasă. Calitățile sale umane alese au făcut ca el să fie un apropiat colaborator a generalului De Gaulle, să se bucure de prietenia fraților Pompidou și de considerația lui André Malraux care-lucru mai puțin cunoscut- în 1960, i-a oferit steagul independenței Senegalului, din partea Franței. Pentru o mai bună înțelegere a omului Senghor, îl voi cita pe Edgar Faure care, la primirea lui la Academia franceză, sublinia: „Dumneavoastră reprezentați viața Senegalului și în același timp viața Africii și a lumii întregi. Sunteți căutat și consultat. Sunteți recursul la înțelepciune. Admirabil! În timp ce Jean Paul Sarte exclama la aniversarea celor 70 de ani ai lui Senghor (Dakar, 1976): Cu dumneavoastră, Africa este mai frumoasă în misterele sale și Europa mai bogată în gândire. Aparțineți și Senegalului și Franței!...

Deci, omul cu două patrii la fel de iubite...

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 – 1791)

„...grațios, limpede, vesel ca un copil, sperios ca o
fetiță, bogat ca un mic duce, curgător ca un basm,
inspirat ca un îngeras”
Barbu Ștefănescu Delavrancea

„Ce este geniul? dacă nu o forță productivă care înfăptuiește ceea ce natura întrevede și plămăiește, dând naștere la alte forțe, perpetuându-se astfel. Operele lui Mozart sunt din această categorie: există în ele o forță de atracție care va dura din generație în generație și care nu va putea nicidecum să sece sau să dispară”, spunea Goethe referindu-se la unul dintre cei mai importanți contemporani ai săi.

Unul dintre cei mai mari compozitori ai lumii, reprezentant al clasicismului vienez este omagiat în acest an cu prilejul împlinirii a 250 de ani de la naștere.

W. A. Mozart s-a născut la 27 ianuarie 1756 în orașul austriac Salzburg, fiul lui Leopold Mozart și al Annei-Maria Pertl. A fost un copil-minune, înzestrat pentru muzică, cu un auz absolut și cu un simț desăvârșit al compoziției. De mic copil, la pianul tatălui său, și el compozitor, se juca cu clapele pentru a căuta „notele care se iubesc”, armonia perfectă fiind una dintre trăsăturile caracteristice ale muzicii lui Mozart.

La cinci ani are deja compoziții, iar la șase ani începe primul turneu de copil-minune la München apoi la Viena unde este primit cu entuziasm chiar de împărăteasa Maria Tereza. Împreună cu tatăl său, adevărat impresar al copilului-minune, va concerta vreme de trei ani în mari orașe europene. Îl însoțește și sora lui, Marianne (Nannerl), și ea înzestrată pentru muzică, dar fără a avea geniul micului Wolfgang.

În 1768 i se prezintă la Viena prima operă bufă, „Bastien și Bastienne”, iar după un an, la Salzburg, „La finta semplice”. În același an întreprinde un turneu de concerte în Italia unde cunoaște creațiile marilor compozitori italieni.

Talentul deosebit pe care îl aveau copiii familiei Mozart a făcut ca, încă de la cele mai fragede vârste, aceștia să întreprindă alături de părinții lor numeroase turnee în care au făcut dovada precocității deosebite pe care o aveau. Seria turneelor debutează încă din 1762, când

Aniversări - Comemorări - Evenimente

---

familia Mozart va susține primul recital la Curtea Imperială din Viena și va continua cu turneul dintre 1763-1766 în principalele centre muzicale din Europa Occidentală. Acest turneu, care a adus la cunoștința lumii muzicale geniul care se născuse la Salzburg, a avut și un mare rol educativ pentru micul Wolfgang care va face astfel cunoștință cu diferitele genuri muzicale ce erau în vogă la acea dată.

Revenit din acest lung turneu, tânărul Mozart, care deja se afirmase ca un compozitor talentat în ciuda vârstei extrem de tinere, se va angaja concert maestru în slujba arhiepiscopului de Salzburg, funcție ocupată până în 1781, când se va muta la Viena.

În perioada 1769-1773, însoțit de tatăl său va vizita de trei ori Italia cu scopul de a se perfecționa în tainele componisticii. Aici, în 1770 va primi titlul de academician al Filarmonicilor din Bologna și Verona.

În 1777, compozitorul pleacă însoțit de mama sa la Paris. Înainte de a ajunge în capitala Franței, face un scurt popas în Mannheim unde va deveni un obișnuit al casei lui Christian Cannabich care era dirijorul orchestrei. Aici va scrie cele două concerte ale sale pentru flaut și orchestră, sonate pentru pian, sonate pentru vioară și pian etc. Tot aici, tânărul compozitor va cunoaște și primii fiori ai dragostei. Pe rând, fiica dirijorului Cannabich, Rosa și apoi cântăreața Aloysia Weber vor înflăcăra sentimentele tânărului virtuoz.

După ce părăsește în 1781 slujba arhiepiscopului din Salzburg, Mozart se va muta la Viena unde va cunoaște cea mai importantă perioadă de creație din viața sa. La 4 august 1782 se căsătorește cu Constanza Weber, sora primei sale iubiri, Aloysia. Deoarece rudele sale nu vedeau cu ochi buni această căsătorie, precum și pentru că, la singura vizită pe care o face la Salzburg cu Constanza, aceasta nu va face o impresie foarte bună, relațiile dintre compozitor și familia sa se vor răci. Acum îl cunoaște pe Joseph Haydn care vedea în el pe cel mai mare compozitor al tuturor timpurilor.

Anul 1787 este cel mai fericit pentru compozitor, fericire rezultată în primul rând din faptul că, în urma succesului imens pe care îl repurtează opera sa *Nunta lui Figaro*, este invitat pentru o perioadă la Praga. Cele câteva luni petrecute aici, serbările continue, succesul operei *Nunta lui Figaro*, dragostea de care se simte înconjurat creează în jurul său o atmosferă de biruință, de apoteoză ce-i stimulează considerabil puterea de creație.

Ultimii ani ai vieții lui Mozart nu sunt foarte fericiți. Din cauza intrigilor rivalilor săi în frunte cu compozitorul italian Salieri, succesul operelor sale nu-i aduce decât satisfacții morale, cele materiale fiind mai degrabă modice. De aceea, nu este de mirare faptul că Mozart se va vedea nevoit să apeleze la bunăvoința diferiților bogătași ai vremii pentru a putea supraviețui. Anul 1791, ultimul din viața compozitorului este

Aniversări - Comemorări - Evenimente

și cel mai tragic. Sărăcia este acum extremă. Cu toate acestea, Mozart continua să lucreze. În acest an compune opera „Flautul fermecat” și va începe lucrul la „Requiem”-ul care îi este comandat de un anonim. Lipsurile și boala își spun cuvântul. În noaptea de 4 spre 5 decembrie 1791, compozitorul se stinge din viață ținând în mână o pagină din ultima sa compoziție, rămasă neterminată: „Requiem”-ul. Avea doar 35 de ani, iar cortegiul său funerar va fi alcătuit exclusiv din cioclii care l-au îngropat. Nici unul dintre prietenii pe care i-a avut în timpul vieții nu s-au arătat dispuși să-l însoțească pe ultimul drum.

În doar 35 de ani de viață, Mozart a compus un număr impresionant de lucrări muzicale (626, conform Verzeichnis / Catalogul Köchel) a căror simplă înșiruire dovedește imensa varietate a acesteia: 41 de simfonii (cele mai cunoscute și mai frecvent reprezentate fiind ultimele trei), 27 de concerte pentru pian, 7 concerte pentru vioară, concerte pentru clarinet, harpă, flaut, corn, divertismente, sonate, cvartete de coarde (în număr de 6, dedicate lui Haydn). Creația vocală și vocal-simfonică este la fel de prodigioasă. Cele mai celebre opere sunt Idomeneo (1781), Flautul fermecat (1791), Răpirea din serai (1781), Clemenza lui Tito (1791), culmea creației lirice fiind atinsă în operele scrise după libretul lui Lorenzo Da Ponte: Nunta lui Figaro (1786), Don Giovanni (1787) și Così fan tutte (1790), capodopere indiscutabile ale artei lirice.

Anul 2006 este un an special dacă ne raportăm la compozitorul austriac. Acum se împlinesc 250 de ani de la nașterea compozitorului, precum și 215 de la trecerea sa în eternitate. De aceea, anul 2006 a fost declarat „Anul Mozart”, iar filarmonici din toate colțurile lumii au cinstit și cinstesc pe durata întregului an, memoria celui care a fost inegalabilul și unicul: WOLFGANG AMADEUS MOZART.

În România, creația lui Mozart a fost receptată și interpretată încă de la începutul secolului XIX. Pe scenele teatrelor de operă din România au fost montate creații mozartiene în care au evoluat mari artiști lirici, de la Elena Teodorini la George Folescu, de la Magda Ianculescu la Eugenia Moldoveanu și Felicia Filip. La rândul lor, marii noștri pianști (Dinu Lipatti, Clara Haskil, Aurelia Cionca, Valentin Gheorghiu, Radu Lupu, Mihaela Ursuleasa, Dana Borșan) și violoniști (Ion Voicu, Lola Bobescu, Ștefan Ruha, Silvia Marcovici, Cristina Anghelescu, Alexandru Tomescu) au prezentat publicului meloman, cu sensibilitate și măiestrie, geniala creație muzicală a lui Wolfgang Amadeus Mozart. Critica muzicală internațională este unanim de părere că interpretarea cea mai perfectă a creației pianistice a lui Mozart i se datorează Clarei Haskil.

În eseul intitulat, mai mult decât sugestiv „Mozart, un Rafael al muzicii”, rafinatul critic literar Eugeniu Speranția compară creația geniului de la Salzburg cu „...o undă de izvor răcoros, o rază de dimineată perpetuă, un zâmbet de frăție adresat eternității”. O apreciere ce nu mai are nevoie de niciun comentariu, doar de acordurile muzicii nemuritorului Mozart.

Sorin PASCU

Prin expoziții

Literatură de călătorie

„Voyager, c'est le plus long chemin qui mene a soi en passant par l'autre”.

Jacques Meunier

De la călătorii romantici din secolul XIX, de la René Caillié la Nicolas Bouvier, trecând prin Pierre Loti, Ella Maillard, Théodore Monod, Jacques La Carriere, Gustave Le Clézio, cei pe care îi numim „scriitori călători” au ales să călătorească pentru a scrie și, invers.

Cărțile lor ne ajută să apreciem o parte a literaturii de călătorie care astăzi redescoperă lumea.

Cum sunt ei ? „Mari visători, care s-au dus să caute la fața locului sarea aventurilor pe care ni le povestesc. Sunt cei care își iau notițe sub un cort lasat în mijlocul Saharei, la lumina slabă a unei lămpi cu petrol, sau în zăpezile eterne ale Marelui Nord, dacă nu pe mare, între două furtuni.”

„Călătorim pentru a exista, pentru a supraviețui,” ne spun ei. Prin scrierile lor ne fascinează, pentru că au un curaj ieșit din comun.

„Ei respiră un aer de libertate rară. Spun un NU hotărât rolului pe care îl așteaptă de la ei societatea. Acceptă eventualitatea de a fi ALTFEL.”

Cine nu a fremătat la lectura cărților *Insula comorii*, *Chemarea pădurii*, *Robinson Crusoe* sau a altor romane trăite de autorii lor ?

Scriitorii - călători, acești „clochards célestes” sunt cei care încă mai apără ideea că literatura este necesară, ea poate reprezenta o punte între oameni.

Ei, acești naivi, încă mai cred că o carte îi poate face pe oameni mai buni.

„A pleca înseamnă să știi să trăiești. Este o artă, pentru că îți permite întoarcerea. Călătorind, nu trebuie să dai socoteală, ești liber. Plecarea iminentă, rătăcirea fără țintă reprezintă firul roșu în literatura de călătorie. Tocmai aici este farmecul său indistinct și misterios.”

„Priviți frumusețea lumii !” ne spune Ella Maillard, neobosită alergătoare pe mări și continente, descoperitoare de noi moduri de viață. De ce să nu ne sprijinim pe frumusețea lumii ?

„Etica scriitorului – călător este să se accepte ca STRĂIN în această lume. Să înveți să fii un străin pentru a -ți face din străin un frate, un prieten.

Gabriela MARCU

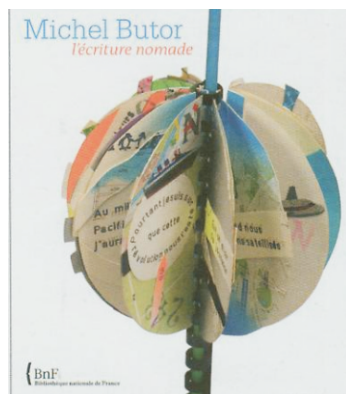

Michel Butor, scriitura nomadă

În anul 2004, scriitorul francez Michel Butor, reprezentant al curentului *Noul val* în romanul contemporan, a donat Bibliotecii Naționale Franceze *François-Mitterrand* corespondența

Expoziții

primită între anii 2000 și 2004, constând în peste 6.000 de scrisori din partea unor scriitori, artiști, muzicieni sau cititori. Michel Butor a mai donat și cu alte ocazii asemenea documente, în 1993 și 2000, din care reiese o mărturie extraordinară despre o operă care nu a încetat să influențeze lumea literară. Scriitorul a propus, prin romanele, eseurile, poeziile, piesele sale radiofonice, o abordare textuală într-o continuă transformare. Scriitor, dar și profesor, el a cutreierat planeta, din Europa până în America, din Asia până în Australia, predând cursuri și prezentând conferințe, dialogând cu pictori și muzicieni. Pentru Butor, cartea este un spațiu în care tipografia și punerea în pagină nu se pot disocia de scriitură. Aceste întâlniri - atât cu ceilalți, cât și cu cartea - delimitează astfel teritorii situate sub semnul unei deambulări nomade ale cărei cuvinte și urme devin tot atâtea aventuri multiple. Expoziția, cuprinzând 180 de elemente, este o dovadă a unei opere de o extraordinară diversitate, într-o perpetuă mișcare. Treisprezece locuri, reale sau fantastice, au fost reținute și au permis vizitatorilor să regăsească, în centrul geografiei personale a lui Butor, orașe (Paris, Roma), continente (Australia), toate corespunzând unei etape precise din creația scriitorului.

Născut la 14 septembrie 1926, Michel Butor a fost distins cu premiul Renaudot în 1957, pentru romanul *La Modification*, colaborând de asemenea cu mulți artiști contemporani. Călător neobosit, fiecare țară pe care a vizitat-o i-a devenit sursă de inspirație pentru noi cărți. Catalogul expoziției pe care Biblioteca națională a Franței a consacrat-o lui Michel Butor în perioada iunie-septembrie 2006 a cuprins o selecție de 180 de piese dintre care 120 reproduse în ilustrații (manuscrise de lucru și scrisori autografe, numeroase cărți, ediții originale, fotografii). Lucrarea oferă o mărturie vie a creației scriitorului, a diversității și a multitudinii de legături ale sale în lumea întreagă. Au fost incluse și lucrări ale lui Pierre Alechinski, Camille Bryen, Olivier Debré, Christian Dotremont. Catalogul se vrea o imagine a unei opere în continuă evoluție: organizat ca un parcurs geografic, cu 13 etape, el permite cititorului să viziteze spațiul butorian asemeni unei hărți sau unui glob terestru.

Fiecare din cele treisprezece destinații (Paris, Roma, America, Australia), reale sau fantastice, este legată de o temă anume și este situată sub semnul unei cărți-lemnă: astfel, Parisul este ocazia de a evoca perioada studiilor cu ajutorul romanului *Degrés*; Roma, oraș vizitat al romanului *La Modification* devine pretextul unei interogații asupra Istoriei; Australia, în romanul *Boomerang* este asociată cu dimensiunea visului.

Această cartografie a unei opere într-o permanentă reconstituire este și povestea unei aventuri literare și artistice. La fiecare etapă, un text al lui Michel Butor îl face pe cititor să audă vocea scriitorului. Câțiva prieteni, scriitori, artiști, critici contribuie la îmbogățirea imensei bibliografii ale acestui prodigios creator.

Mioara TODOSIN

Obiceiuri de toamnă - iarnă (III)

Sfânta Maria Mare și Mică

Este posibil ca și aceste sărbători să se fi suprapus peste niște sărbători păgâne. Astfel, în antichitate, în ziua de 13 august, se sărbătorea zeița Diana care binecuvânta bărbații și femeile cu copii, ușurând viitoarelor mame chinurile nașterii. Ziua era sărbătorită în fiecare cămin. Focul avea un rol important în această sărbătoare. Femeile veneau la sărbătoare cu ghirlande de flori și cu făclii aprinse.

În zilele de 15 august se obișnuia să se meargă în pelerinaj la mănăstirile din apropierea comunei Ribîța: Radna, Bodrog, Izbuc, Prislop. Acum, întrucât există o mănăstire chiar în comună, pelerinajele se fac aici la Mănăstirea Vaca - Crișan.

Înălțarea Sfintei Cruci - 14 septembrie

Această sărbătoare este o zi de post. Copiii obișnuiesc ca în această zi să se cuminece, pregătindu-se astfel pentru începerea noului an școlar. Se spune că după această dată păsările pleacă în țările calde, iar șerpii intră în pământ. Cu toate acestea, s-au mai văzut șerpi și la începutul lunii octombrie. În gospodăria începe strânsul roadelor și se fac pregătirile pentru iarnă.

Se fac diverse prognoze cu privire la iarna ce va veni. Dacă se găsește cuiburi de șoareci în paiele de porumb atunci când se culege porumbul, se spune că iarna va fi grea, zăpada va fi înaltă până la nivelul la care este situat cuibul pe paiul porumbului. Dacă înfloresc unii pomi, se spune că toamna va fi lungă și frumoasă. Mulți șoareci, multă ghindă și mult jir sunt și ele semne de iarnă grea.

Sfântul Mare Mucenic Dimitrie - 26 octombrie

Acest sfânt este corespondentul Sfântului Gheorghe. Cei doi își împart anul în două. Unul aduce vremea bună în primăvară, iar celălalt vremea rea, în toamnă. Ei dețin cheile cu care „încuie” și „descuie” timpul: Sfântul Dumitru „încuie” vremea bună și „descuie” vremea rea. Perioada de două săptămâni dinainte de Sf. Dumitru este denumită „vara lui Sâmedru” și este caracterizată de obicei de timp frumos, lipsit de precipitații, cu temperaturi destul de ridicate pentru această perioadă. Acum se definitivează ultimele lucrări agricole, ultimele pregătiri pentru iarnă: se aduc lemnele de foc de la pădure, se strânge frunză din pădure pentru așternutul vitelor, se transportă fânul de pe dealuri în fânare, se culeg viile. Legumele și fructele se așază în pivniță și tot după această dată se face țuica. După Sf. Dumitru, de regulă, începe timpul urât.

Tradiții

Sfântul Andrei - 30 noiembrie

Legat de această dată, pe Valea Crișului Alb, dar și în satele de munte de aici, există diferite superstiții și credințe. În această zi nu se lucrează, se postește, nu se mătură, nu se piaptână, iar colții pieptenilor pentru cânepă trebuiau să fie legați, pentru ca legate să fie gurile lupilor un an întreg. După cum se observă, toate aceste măsuri erau luate pentru apărarea oamenilor și a vitelor de atacul lupilor, în primul rând, dar și de strigoi.

Și această sărbătoare mai păstrează o rămășiță a vechilor credințe dacice, provenite tot din fondul de superstiții indo-europene. Lupul simboliza o zeitățe nocturnă, cu caracter uranian. La cele mai multe popoare europene, lupul era considerat un animal sacru.

Tot aici la Ribița există credința, încă destul de vie, în fenomenul de licanotropie (existența unei ființe numite „omul-lup”). Astfel, femeile povestesc despre anumite persoane „cu coadă” care au puterea de a se transforma în lupi. Odată transformați ei devin „vâlve”, adică conducători ai haitelor de lupi care pradă turmele de oi. Despre aceste persoane se spune că nu au familie, umbără cu hainele sfâșiate, zdrențuiți, trăind din dania sătenilor care îi hrănesc pentru a-și apăra turmele de oi. Unii săteni jură că ar fi văzut astfel de persoane întorcându-se peste cap și transformându-se în lupi, iar în postura de om aceștia ar fi avut sânge la gură și smocuri de lână printre dinți.

Iusco Ileana, din Ribița, spune că pentru a se feri de pagubele produse de astfel de „vâlve”, în ziua de Indrei (Sf. Andrei) postea toată lumea cu foarte mare sfințenie și nici nu se lucra. Tot ea povestește: „Aveam un vecin bogat, da' mai căpos de felul lui, care ne lua de multe ori în bațjocură. Într-o zi de Indrei răsă iar de noi: „Ce Indrei, mă? Cine o mai fi fost și acela? Io nu țin post că dacă oi muri, tăt oi posti.” Tot în acea zi, un om zdrențaros îi ceru de mâncare. Vecinul îl alungă cu vorbe aspre și pe acesta, iar în noaptea următoare o haită de lupi îi omorî toate oile. Lumea a știut că bătrânul care-i ceruse de mâncare fusese vâlva lupilor care în noaptea următoare s-a răzbunat pe el. Și astăzi, această credință este deosebit de vie în comună. Oamenii povestesc despre „vâlva” din Dumbrava de Jos diferite lucruri. Unii spun că l-au văzut în Hălmagiu și după aceea la Ribița. Ei au venit cu trenul iar el nu, și tot a ajuns înaintea lor. Prin această relatare ei încearcă să demonstreze capacitatea acestor „vâlve” de a parcurge distanțe mari într-un timp uimitor de scurt.

Alți vecini spun că „vâlva” le-ar fi cerut o mioară frumoasă, dar aceștia nu au vrut s-o dea. A doua zi, un lup le-a luat oaia din grădina casei.

Tot consătenii povestesc cum într-o zi, așteptând autobuzul, încercând să glumească cu „vâlva”, i-au desfăcut ranița din spate. Acesta i-a amenințat că o „să se cunoască” pentru această faptă, adică o să suporte consecințele. Într-adevăr, cel care a făcut acest lucru, la

întoarcerea acasă și-a găsit nevasta plângând și povestindu-i cum un lup le-a luat berbecul cel mare (informație culeasă de la Mateș Moise, din satul Dumbrava de Sus).

Poveștile de acest fel sunt interminabile, iar „vâlva” își menține statutul și aura de mister, trăind într-o casă veche, al cărei acoperiș este aproape ascuns sub numeroase lanțuri groase de metal.

Tradiții

„Vâlva” este o persoană de 80 de ani, parcă atemporală. Autodidact, cu numeroase cunoștințe din diverse domenii (istorie, biologie, geografie, medicină, psihologie, folclor), posesor al unei biblioteci impresionante ca număr de cărți și de titluri, pare cu toate acestea să sfideze civilizația și tot ceea ce aceasta oferă, trăind izolat într-un vârf de deal, înconjurat de gospodării părăsite. Înfașurarea și personalitatea lui continuă să alimenteze și astăzi vechile credințe și spaime legate de aceste „vâlve”, a căror zi deosebită este ziua de Sfântul Andrei.

La daci, lupul era o vietate temută și îndrăgită în același timp. Acest animal, ca totem al dacilor, era simbolul vitejilor războinici care luptau cu îndârjire, fără să se teamă de moarte, făcând prăpăd în armatele dușmane, așa cum face lupul intrat în turma de oi.

În credința strămoșilor noștri, lupul mai era și o personificare a timpului. Lupul simboliza iarna, fiind o personificare a întunericului și al frigului. Concentrarea unor sărbători dedicate lupului, la sfârșitul lunii noiembrie și începutul lunii decembrie, semnifică păstrarea într-o anumită formă, până în zilele noastre a unor vechi ritualuri dacice de înnoire a timpului calendaristic, probabil a Anului Nou dacic care s-

a suprapus, poate, peste perioada calendaristică a Dionisiacelor Câmpenești celebrate la fermentarea vinului în butoaie (conform Golban, Vasile - Creștinismul și impactul acestuia asupra unor sărbători).

Sfântul Nicolae - 6 decembrie

Există obiceiul ca în această zi Sfântul Nicolae să aducă câte o nuia celor care nu au fost cuminiți peste an. Noaptea, în ghețe, el lasă copiilor daruri. Acest obicei pare să vină de la francezi. Aici, Moș Nicolae venea la începutul lui decembrie, însoțit de un personaj imaginar, înspăimântător, înveșmântat complet în negru numit Pere Fouettard (de la verbul francez fouetter, a biciui - n.r.). Moș Nicolae împărțea daruri copiilor cuminiți, în vreme ce acest Pere Fouettard distribuia lovituri de bici, ca să-și justifice numele.

Se spune că dacă Sfântul Nicolae găsește „vremea moale” o asprește, iar dacă vremea este aspră, Sfântul Nicolae o înmoaie.

În satele comunei Ribița se obișnuiește ca, de la această dată, ceata de colindători să facă repetiții serioase și să meargă pe la casele unor persoane ce poartă numele Nicolae.

Tradiții

Sfântul Sfințit Mucenic Ignatie Teoforul - 20 decembrie

Această zi este consacrată tăierii porcului de Crăciun. Se pare că acest obicei vine de la romani care în această perioadă îl serbau pe Saturn, zeul semănăturilor. Caracteristica acestei sărbători era jerfa porcului.

În trecut, în comuna Ribița exista credința că este păcat să lucrezi în ziua de Ignat. Totuși, se putea încălca regula, fără urmări neplăcute asupra familiei, dacă unii dintre membrii ei, de regulă cel mai bătrân, le

spunea celorlalți „Povestea lui Ignat”. Toți cei mai vârstnici din comună știu toți frânturi din această poveste. Ghicitorile și răspunsurile la ele variază în unele locuri în funcție de persoana care le povestește. Se observă că, în timp, acestea au suferit modificări în funcție de imaginația și inspirația povestitorului. Povestea aceasta, spusă la granița dintre ani, poate avea un caracter inițiativ. Însuși faptul că ea este spusă de către bătrâni copiilor, precum și ghicitorile din cuprinsul ei indică acest lucru. Cel care învață această poveste precum și ghicitorile respective accede la un alt nivel de cunoaștere, devine un „inițiat”. Acesta va ști să se apere de influența maleficului, de capcanele pe care necuratul le întinde oamenilor pentru a-i înrobi.

Crăciunul - 25 decembrie

Această sărbătoare cumulează un summum de credințe și practici precreștine, de sărbători dedicate unor zei diverși. Astfel, în această perioadă, traco-dacii sărbătoreau sfârșitul muncilor agricole. Această sărbătoare era caracterizată de o mare exuberanță: se practicau dansuri groțești, se cânta din diferite instrumente, un zgomot infernal însoțind aceste procesiuni. Tot atunci era obiceiul să se facă deghizări în diferite animale, și se jerfeau țapi.

Odată cu apariția creștinismului, la sfârșitul lui decembrie se sărbătorea nașterea lui Iisus

Hristos. Fixarea definitivă a datei de 25 decembrie ca dată de naștere propriu-zisă a întemeietorului acestei religii a avut loc la Roma în anul 354, pe timpul papei Liberius. Numele sărbătorii de Crăciun este legat, etimologic, de cuvântul „creation”, ceea ce arată că s-a format la începutul erei creștine și intră în terminologia acestei religii.

În comuna Ribița, pregătirile încep odată cu prinsul postului. Atunci, în data de 15 noiembrie, grupurile de colindători se întâlnesc pentru prima dată, se organizează și își aleg „șefii”. Pentru grupul de colindători cu „Craii”,

Tradiții

conducătorul grupului este feciorul care joacă rolul lui Irod. Pentru grupul de colindători cu „Țurca”, membrii grupului aleg prin tragere la sorți doi conducători: „primar mare” și „primar mic”. Aceștia vor conduce grupul pe perioada repetițiilor și a colindatului prin sat. Ceilalți se supun fără comentarii hotărârilor lor. Tot atunci își stabilesc un „conac”, adică locul unde se vor aduna seară de seară pentru a face repetiții. Mai tocnesc o „iapă” care să le care darurile primite prin sat, pe cel care va umbla cu „țurca” și grupul de instrumentiști care îi va însoți prin sat la colindat.

Pe toată perioada postului, băieții care merg cu Steaua (Craii) se întâlnesc pentru a-și învăța rolurile de la sceneta pe care o interpretează și colindele. Își pregătesc, de asemenea, costumația care este compusă din coifuri de carton frumos împodobite cu hârtie colorată, stele din staniol și beteală, un brâu lat din carton în culorile tricolorului, care învelește mijlocul, traversează în diagonală pieptul și câte un veșmânt larg, lung până la pământ.

Sceneta pe care o interpretează are șapte personaje:

1. Irod - joacă rolul regelui omonim al iudeilor. Are o costumație roșie, brâu tricolor, un coif mare care imită coifurile cu panaș ale comandanților de oști romane și o sabie metalică cu teacă.
2. Valtezar (Baltazar) - unul dintre magii care au venit să i se închine lui Iisus. Poartă o costumație de culoare roșie, brâu tricolor, sabie și un coif înalt sub formă de coroană.
3. Gașpar - alt mag (sau crai, în vorba locală). Aceeași costumație, doar că de culoare albastră.
4. Melchoir - al treilea mag – are o costumație asemănătoare cu cea a celorlalți doi, dar de culoare galbenă.
5. Preotul - are o costumație de culoare neagră, o cruce din lemn vopsită în negru, de aproximativ 1,20 m, un caiet, un coif de culoare neagră care imită macheta unei biserici tradiționale românești, plete și barbă din călți de cânepă.
6. Îngerul - este înveșmântat în alb, cu coif alb, brâu tricolor. În mână, pe un suport din lemn lung de un metru, poartă o stea mare din carton, frumos împodobită, pe care o rotește în timpul scenetei.
7. Ciobanul - poartă o bundă mișoasă, ciobănească, în cap căciulă de oaie, iar în mână o botă.

Sceneta este prezentată în fiecare casă de către grupul respectiv de băieți. Alături de scenetă se mai cântă și câte o colindă – două și altele care sunt cerute de către gazdă.

Colindatul în satele comunei Ribița se desfășoară diferit de la un sat la altul.

La *Dumbrava de Sus* merg cu colinda feciorii însoțiți de muzică. Ei colindă la fiecare casă și joacă toate femeile. Anul 2004 a fost primul an în care în acest sat nu s-a mai mers cu colinda de Crăciun din cauza depopulării satului.

Tradiții

La *Dumbrava de Jos*, cu ani în urmă, mergeau la colindat numeroase grupuri de pițărâi. Aceștia erau copii sub 10 ani grupați în cete de 3 – 4 băieți. Mergând pe drum de la o casă la alta, ei strigau: „Căștigă-te gazdă, că vin pițărâii!”. Ei primeau câte un pizărâl sau mere.

Copiii între 10 și 14 ani mergeau cu *Steaua* și colindau „*Steaua sus răsare*”, „*Hristos se naște, măriți-L!*” sau „*Ce vedere minunată*”, după care primeau câte un colac. Ei mai aveau pe lângă stea o bătă „ca să se lupte cu neaua și cu câinii și să care colacii” (informație culeasă de la Ancheș Ioan, din *Dumbrava de Jos*). Feciorii mai mari merg la colindat cu muzica. Erau în jur de 30 în grup, primeau colac, cârnaț și țuică. Șeful grupului, „*primarul mare*”, purta un pom împodobit cu hârtie albă. Cu acesta el făcea semn muzicanților când să înceapă să cânte. Astăzi, la *Dumbrava de Jos* mai merge la colindat doar grupul de colindători cu muzica.

La *Ribicioara* nu se mai merge cu colinda de câțiva ani. Satul este depopulat și îmbătrânit. În trecut și aici mergeau cu colinda două grupuri de colindători. Un grup de băieți tineri care poartă o stea și colindă și grupul de feciori care colindă însoțiți de muzică.

Satul *Uibărești* este și el o așezare aflată într-un proces accentuat de depopulare. În ultimii doi ani, în sat au mers cu colinda „*Craii*” de la *Ribița*. În urmă cu câțiva ani, însă, în acest sat mergeau mai multe rânduri de colindători: pițărâii, cu „*Steaua*”, cu „*Craii*” și colindătorii cu muzica.

În satul *Crișan*, colindatul îl începeau pițărâii. Aceștia erau o ceată de copii sub 6 ani care porneau la colindat prin sat în Ajunul Crăciunului. Ei colindau „pe ziuă”. Astăzi, pițărâii nu mai merg la colindat.

Colindatul cu *Viflaimul* se realizează de către patru băieți sub 14 ani. Unul este îmbrăcat în înger, unul în „*țurcă*”. Ei poartă o cutie sub formă de biserică. Cutia este purtată de înger și de „*țurcă*” (aceasta probabil că simbolizează demoniacul). Ceilalți doi băieți, ascunși după cutie, joacă niște păpuși din lemn din interiorul cutiei. Între timp, ei interpretează colinda „*Doamne Iisuse Hristoase*” care are refrenul „*Hei, tom, tirlu-tom, tirlu, tirlu!*”. Cei patru anunță prin jocul păpușilor de lemn *Nașterea lui Hristos*.

„*Craii*”, numiți local „*Steauași*”, prezintă sceneta cu *Nașterea lui Hristos*, închinarea magilor, a îngerilor și a ciobanilor. Personajele sunt aceleași care au fost prezentate mai sus, cu deosebirea că în satul *Crișan* costumația personajelor este compusă din bluză largă și pantaloni, pe când la *Ribița* aceasta este o haină lungă și largă. Există mici diferențe și la forma coifurilor, la culoarea veșmintelor (la *Crișan*, unul dintre magi apare costumat în verde), precum și la textul scenei.

Colindătorii, însoțiți de muzică, merg din casă în casă, începând din ajunul Crăciunului spre seară, continuând și în ziua de Crăciun. Nu sunt însoțiți de țurcă. Grupurile de colindători cu „*Viflaimul*” și cu „*Steaua*” (*Craii*) intră în curți cântând „*Troparul Nașterii*”: „*Azi Nașterea Ta, Hristoase...*”. Feciorii își fac intrarea cântând colinda „*Florile dalbe*”.

În satul *Ribița* merg cu colinda două grupuri de colindători: „*Craii*” și colindătorii cu „*Țurca*” și muzica. În trecut mergeau la colindat și pizărașii, dar astăzi nu mai merg. Primii pleacă la colindat „*Craii*” (*Steauași*). Cu câțiva ani în urmă, înainte de a porni prin sat, ei se urcau pe unul din dealurile din sat și anume în *Vârful Viii*. De pe acest vârf, înalt de aproape 300 m, se văd trei sferturi din satul *Ribița*. Acolo colindau și făceau gălăgie din clopoței (cingătăie), iar la celălalt grup, muzicanții cântau și feciorii chiuiau să se audă în tot satul că se pornește colinda.

Astăzi, atât *Craii*, cât și colindătorii ceilalți se strâng înainte de a pleca prin sat, „la conac”. În jurul orei 13 pleacă „*Steauași*”, iar la două ore după ei pornesc și ceilalți. Ei colindă prima dată la casa

Tradiții

---

preotului paroh și la cea a primarului. Colindă apoi pe la fiecare casă din sat, respectând o anumită ordine. Li se face cinste cu o anume sumă de bani, uneori cu cozonac, țuică sau vin pe care le transportă „iapa”.

Deoarece colindătorii joacă toate fetele și femeile pe care le găsesc în casă este obiceiul ca grupuri de fete să-i însoțească o bucată de drum, de la o gospodărie la cealaltă, pentru a fi jucate.

„Țurca” din ceata colindătorilor are în prezent rolul de a crea o atmosferă veselă, de a face glume, de a ciupi cu botul de animal persoanele întâlnite. Se pare că această „țurcă” a fost moștenită, din antichitate, de la ritualul dionisiac, capra/țapul fiind unul dintre animalele-simbol ale acestui cult. Astăzi, „țurca” de la Ribița are un veșmânt lung și larg de culoare roșie, cu un petic mare, negru, cusut pe spate. Capul caprei este confecționat din lemn, îmbrăcat în piele neagră de iepure. În coarne are legate fâșii de material negru, gura caprei este mișcată de un mecanism acționat de omul aflat sub pânza roșie, cel care poartă capra. Astăzi, capra/țurca este asociată cu maleficul, cu iadul și cu toată suita lui. Peticul negru de pe costumația caprei ar putea fi un simbol al morții, un fel de „memento mori”. Faptul că țurca sau, mai bine spus, persoana care poartă țurca nu are voie să intre în biserică vreme de șase săptămâni după Crăciun confirmă ipoteza că țurca este un simbol al demonicului.

În trecut, și la Ribița colindatul îl începeau pițărăii, cetele lor fiind formate din copii sub 10 ani, fete și băieți care purtau o străicuță petrecută peste umăr în care își puneau darurile primite: pizărăi, mere și nuci. Merele și nucile erau aruncate de gazdă peste ceata copiilor. Aceștia se îmbulzeau ca să le culeagă de pe jos. Cei mai mici rămâneau de multe ori fără mere și atunci gazdei i se făcea milă de ei și le puneau în străicuță câte un măr-două.

Erau rare casele în care colindătorii nu erau primiți. Acestor gazde li se striga „Bureți pe pereți!” ceea ce însemna că li se făcea urarea ca să li se risipească gospodăria, casa să rămână pustie, bătută de vânturi și ploi, cu pereții mucegăiți, încărcăți de ciuperci.

În ziua de Crăciun, cele două cete de colindători trec prin biserică și, la încheierea liturghiei, colindă și aici, pornind apoi mai departe să colinde pe la casele din sat care au mai rămas. În Seara de Crăciun, târziu, se încheie colindatul, iar în seara următoare colindătorii organizează la căminul cultural o horă la care participă întreaga comunitate. În trecut era organizată o horă și în seara următoare, de Sfântul Ștefan, horă cu care se încheiau sărbătorile Crăciunului.

Monica DUȘAN

Cărțile și viața

Ce se întâmplă cu o carte odată scrisă și publicată? O apariție editorială este un eveniment ce se răsfrânge doar asupra zonei diafane a trăirilor estetice, fără a influența simțitor viața cotidiană? Nu cumva realitatea de la care pornește literatura se schimbă sub influența literaturii? Mai este în stare scriitorul să-și explice, a posteriori, intențiile, să indice - pentru el și pentru ceilalți - raporturile dintre propriile experiențe vitale și cărțile scrise? Este, pe de altă parte, justificată încercarea de a dirija sau corija reacțiile cititorilor, glosându-ți propriile texte? La urma urmelor, astfel de tentative, oricât de perseverente, ar putea avea sorți de izbândă?

Javier Marías, unul dintre cei mai apreciați scriitori spanioli actuali, a publicat în 1989 *Todas las almas*, un roman despre mediul academic - în maniera lui David Lodge - inspirat din perioada petrecută de autor la

Oxford, ca lector de limbă spaniolă. De aici titlul „Toate sufletele”, o traducere a numelui colegiului oxfordian *All Souls*. Nu aș fi adus în discuție această informație dacă, nouă ani mai târziu, nu ar fi apărut „*Negra espalda del tiempo*” („Negrul spate al timpului”), un volum ce nu doar continuă „*Todas las almas*”, ci îl și comentează, înregistrând totodată efectele (pseudo)jurnalului de la Oxford asupra scriitorului și lumii universitare reprezentate.

Într-o anumită - ironică și ludică - măsură, Marías respectă deontologia profesională, evitând să vorbească despre romanul său, altfel decât tot printr-un roman. În felul acesta, însă, linia de demarcație dintre viață și literatură, dintre autobiografie și autoficțiune devine foarte firavă. Naratorul numit „Javier Marías” în „*Todas las almas*” și „*Negra espalda del tiempo*” nu poate fi confundat, ne învață teoria literară cea mai elementară, cu autorul Javier Marías. Și totuși, nu putem distinge clar „eu”-l de hârtie al celui care povestește înăuntrul celor două cărți, de realitatea biografică și empirică a autorului acestora. Să zicem, deocamdată, că nici primul nu se află numai în carte, nici al doilea, cu totul în afara ei.

La începutul romanului din 1989, este exprimată imposibilitatea coincidenței dintre persoana întâi a naratorului și persoana întâi narată, povestită: „Dacă mă refer la mine însumi spunând eu, dacă folosesc un nume care m-a însoțit de când m-am născut și după care unii își vor aminti de mine, dacă povestesc niște lucruri pe care alții mi le-ar atribui, sau dacă numesc casa mea casa pe care înainte și după mine au locuit-o alții, asta se întâmplă doar pentru că prefer să vorbesc la persoana întâi, și nu pentru că aș crede că este suficientă facultatea memoriei pentru ca un om să continue să fie același în timpuri și spații diferite. Cel care aici povestește ce a văzut și ce i s-a întâmplat nu este totuna cu acela care a văzut și căruia i s-a întâmplat, nici prelungirea lui, nici umbra, nici moștenitorul, nici uzurpatorul.” Ambele romane furnizează repetate exemple pilduitoare pentru operația de falsificare desfășurată de literatură asupra vieții. În „*Negra espalda*”, Marías (autorul sau naratorul?)

Pagina bibliofilului

mărturisește că în „Todas las almas” și-a atribuit în mod fals un copil, fapt ce l-a pus într-o situație jenantă mai târziu, când, întors în patrie, a fost întrebat de o studentă mai simțitoare de soarta micuțului. Totodată, în urma bârfelor iscate în lumea academică din All Souls, după publicarea cărții cu același nume, fostul lector simte obligația morală de a preciza că relația cu o profesoară căsătorită, relatată în roman, este cu totul apocrifă.

Insistența cu care nara(tor)ul deosebește realitatea de ficțiune devine treptat suspectă, ajungând la un moment dat să se transforme într-un soi de incantație. S-ar putea spune că, mai degrabă, profesorul – fără convingere, nici vocație - spaniol ce-și relatează experiența britanică și-ar dori să fie în stare să distingă adevărul vieții de minciuna literaturii. De ce ar fi mai bine ca viața reală să fie una, iar literatura, alta? Pentru că numai astfel scriitorul se poate inventa pe sine, poate trece prin metamorfoze spectaculoase și fascinante, fără consecințe și riscuri. El are privilegiul de a călători prin țărâmurile exotice, fără a fi devorat de crocodili sau canibali, de a trăi și epuiza pasiuni devastatoare, fără a se trezi cu sufletul mistuit sau cu obligația de a plăti vreo pensie alimentară. Și, toate acestea, nemișcându-se de la masa de scris. În plus, anumite coincidențe între lumea ficțiunii și lumea realității, dacă sunt recunoscute de cititor și asumate de autor, îi pot crea

probleme acestuia din urmă, ce devine pasibil de acuzații precum indiscreția, minciuna sau calomnia (vezi episodul adulterului inventat, amintit mai sus).

Apoi, ficțiunea prezintă dezavantajul că este iremediabilă, dacă o proiectăm asupra realității. O persoană descrisă ca personaj într-un anume fel, rămâne așa pentru totdeauna. Astfel explică Marías - cu sau fără ghilimele - dorința reputatului profesor Francisco Rico de a nu figura în roman printr-un pseudonim: „Nu mai vroia să fie recunoscut în altul, sau să aibă un dublu; continua să-și dorească să fie prezent într-o ficțiune, dar nu ca ficțiune, ci ca un insert al realității, un intrus. Poate că trăia acum spaima de a fi în întregime fictiv, de a revizita și a locui pentru totdeauna într-un țărâm în care totul rămâne neschimbat până la sfârșitul vremurilor sau, mai degrabă, al tiparului. În viață putem acționa în compensație, putem schimba sau rectifica, atâta timp cât povestea nu s-a sfârșit cu moartea care sosește și închide totul, și, mai ales, cu povestea amândurora, a morții și a vieții. Însă ceea ce ni se atribuie într-o ficțiune poate fi remediat foarte puțin sau deloc, nu există alternative, nici posibilități de îmbunătățire. Este scris și se repetă în chip identic - fără compasiune sau speranță - aceasta e povestea, acestea sunt cuvintele sale care relatează același lucru de fiecare dată când este citită, răsfodită sau consultată, la fel cum acțiunea aleasă pentru a fi congelată într-un tablou nu se desfășoară niciodată înainte sau înapoi și nu vom vedea vreodată chipul celui care a fost pictat din spate, nici ceafa celui portretizat din față, nici partea ascunsă a celui care ni se arată din profil”.

Pe de altă parte, aflăm din al doilea roman că multe dintre persoanele care au constituit sursa de inspirație pentru personajele primului încearcă, mai în glumă, mai în serios, exact contrariul, adică să se confunde cu proiecțiile lor fictive, să le adopte trăsăturile, atribuindu-le în schimb un suport

Pagina bibliofilului

ontologic consistent, adică existență reală: foștii colegi britanici ai lui Marías folosesc între ei numele „lor” din carte; familia Alabaster, cuplul de librari ce l-a inspirat pe cel românesc se oferă cu entuziasm „să-și joace propriul rol” în proiectata ecranizare a cărții. Această atitudine se datorează dorinței patetice, dar înduioșătoare de a deveni veșnici prin intermediul literaturii, în pofida faptului că - așa cum se poate desprinde din citatul de mai sus - prețul eternității este mumificarea. Aceeași motivație, profund umană la urma urmelor, pare să-l fi determinat - în pofida anumitor afirmații - și pe autorul-narator să scrie o carte despre o altă carte ce se hrănește dintr-o experiență de viață. Anumite pasaje din „Todas las almas” sunt citate în „Negra espalda” tocmai în calitatea lor de „pasaje”, de construcții din cuvinte care se opun realității. Cu toate acestea, când autorul-personaj încearcă, la nivelul declarațiilor, să distingă realitatea oxfordiană de ficțiunea romanului din 1989 nu reușește decât să confere un parfum intens de literatură și evenimentelor prezentate ca reale. Inevitabil, orice fapt atins de aripa literaturii se transformă în text. La rigoare, atât existența copilului, afirmată în „Todas las almas”, cât și inexistența lui, din „Negra espalda”, sunt la fel de fictive sau de reale.

Sigur că, până la urmă, totul e un joc cu cititorul, un joc pe care Javier Marías îl continuă dincolo de granițele celor două cărți pomenite aici. În ambele se vorbește despre investigațiile întreprinse de narator pentru a devoala personalitatea și opera lui John Gawsworth, un obscur poet britanic. Acesta ar fi pretins că este moștenitorul tronului Redondei, o mică insulă din Marea Caraibilor. Cum insulița intrase sub stăpânire britanică, regalitatea lui Gawsworth era o ficțiune, permițându-i poetului doar să acorde titluri nobiliare fără nici o validitate juridică unor personalități precum Dylan Thomas, Henry Miller sau Lawrence Durrell. Ei bine, autorul-personaj Javier Marías este într-o asemenea măsură fascinat de personalitatea lui Gawsworth, încât se imaginează în postura de succesori al acestuia la tronul insulei Redonda. Până aici, nimic extraordinar, pentru că ne aflăm, nu-i așa, în tărâmul permisiv al literaturii. Este însă surprinzător pentru cititor să afle că Javier Marías, de această dată autorul în carne și oase, a ajuns să declare că este actualul rege fără regat al Redondei, cu numele de Xavier I, după ce ultimul rege, scriitorul John Wynne -Tyson, ar fi abdicat în favoarea sa. Proaspătul monarh a înființat o editură și un premiu literar numite „Reino de Redonda” și, aida lui Gawsworth, a împărțit titluri nobiliare unor personalități notabile din viața culturală actuală, precum Pedro Almodóvar, Pierre Bourdieu, John Ashbery, John Coetzee sau Francis Ford Coppola. Așadar, jocul literar a depășit paginile cărților și a pătruns în viața lui Javier Marías. Putem oare să știm cât de adânc?

Mihai IACOB

Pagina bibliofilului

Carte de leac pentru limba română...

Cum vorbim, cum scriem românește? Din ce în ce mai prost, din nefericire. Nu mai e o noutate pentru nimeni că limba română este în mare suferință.

Dezacorduri, folosirea improprie a unor termeni, confuzii, pleonasm, accente prost puse și încă multe altele ar putea dispărea din limba noastră dacă s-ar afla răgazul necesar nu răsfoirii, ci aplecării cu atenție asupra paginilor deslușitoare de limbă română ale cărților ce se ocupă de cultivarea, de corecția și frumoasa utilizare a ei.

Una dintre acestea este și cartea *Multidico de română. 7 dicționare într-unul singur* realizată de Florentina Șerbănescu și Zoia Geacă, apărută recent la editura bucureșteană Compania. O editură care ne-a obișnuit doar cu apariții de

bună calitate, cu cărți care merită să le avem pe raft. Structurată pe șapte secțiuni (Neologisme, Pleonasm, Omonime, Paronime, Cuvinte polisemantice, Dificultăți ale limbii române și Expresii și locuțiuni), această a doua ediție a *Multidico*-ului este armonizată cu ultimele norme ale gramaticii românești.

E greu de sintetizat utilitatea unei asemenea apariții mai ales într-o vreme în care limba română este supusă unei agresiuni permanente. Este, de aceea, o apariție cu adevărat salutară pentru că este folositoare păstrării sănătății limbii române și este, în același timp, un mijloc de salvare a ei de la degradare și sărăcire.

De aceea, nu cred că exagerez când afirm că acest *Multidico* ar trebui distribuit după cuvintele de ordine: Citește și dă mai departe! Cui? Lista este, din păcate, foarte lungă și diversă. Ar trebui dată politicianilor (vor avea extrem de multe de învățat!), elevilor (mulți dintre ei certați rău de tot cu limba română, chiar dacă au „profi” buni), ziaristilor (nu toți bine alfabetizați...), funcționarilor, tuturor celor care, gest de minim patriotism până la urmă, trebuie să se exprime corect în limba țării în care trăiesc.

Dacă acest *Multidico* ar ajunge nu numai la cei care „nu cred deloc că putem vorbi și scrie oricum, numai înțelegi să fim” ci și la ceilalți, mult mai mulți, care sunt convingeți de contrariul, atunci încet-încet, limba română s-ar mai înzdrăveni puțin. Am auzi de mult mai puține ori expresii de genul: „în ceea ce privește”, „cel mai optim”, „modele noi apărute”, „însăși guvernul”, „însuși doamna director”, „au fost destui de mulți spectatori”, „legile care le-am adoptat”, „ca și conducător, ca și coleg, ca și ministru”, ca și indiferent ce, acest „ca și” cuprinzând încet, dar sigur, mulți vorbitori cu mari, uneori foarte mari pretenții. Poate că la buletinele meteo n-am mai auzi despre „optisprăzece sau șaptsprăzece grade”, poate că anunțurile despre spectacole n-ar mai vorbi despre „protagoniști principali”, tinerii n-ar „prefera mai bine” cine știe ce, salariații n-ar mai aștepta „renunțarea” (este drept, banii se numără!...), ziaristii n-ar mai descrie „toponimia locului”, studenții n-ar mai spune „mai am decât un examen”, un ministru poate n-ar mai cugeta cu morgă dacă „poate fi posibilă o majorare salarială”... Tot așa, actele care „emană” de la diferite autorități nu vor mai aduce la „cunoștiință” situații ale unor terenuri „expropriate”, nu vor mai „încunoștiința”, nu vor mai cere liste cu „minieri” disponibilizați, diferitele comisii menite să „identifice” te miri ce nu vor mai fi formate din, să zicem, zece „membrii”, șefii ar refuza să semneze adrese pe care scrie „anexăm alăturat”, în birourile juridice n-ar mai lucra „juristconsulți”. Și exemplele pot continua...

Din păcate, așa cum se întâmplă și cu emisiunile de cultivare a limbii române de la radio și televiziune, pe care tot iubitorii de limbă română le urmăresc, la fel stau lucrurile și cu cărțile de acest gen, căutate și citite mai cu seamă de persoane pentru care „vorba dulce românească, nu e chiar o *terra incognita*. „Doar răsfoind o asemenea carte poți să-ți dai seama că ai mai multe probleme decât ai fi crezut” ni se precizează în prefața cărții și nu e nicio îndoială că lucrurile așa stau. În mod cert o astfel de carte e bine să existe în biblioteca personală, în bibliotecile publice precum și în cele ale școlilor de toate gradele. Câștigul e sigur, de perspectivă și e uriaș. Merită!

Denisa TOMA

Pagina bibliofilului

Un tablou, o simfonie, un poem...

Banala expresie „arta este un limbaj” ar trebui, fără îndoială, să fie citită și „limbajul este o artă”. Dar e de amintit și emfaza lui Hugo: „frumusețea este infinitul finit”. De aici pornește și pariul imposibil al lui Césanne - „unirea curbelor femeii și a umerilor colinelor”, aforismul lui Klee - „arta nu reproduce vizibilul, ea face vizibil” - sau insolenta concluzie a primului Manifest al suprarealismului (1924) redactat de André Breton: „A trăi și a înceta să mai trăiești sunt soluții imaginare. Existența se află în altă parte.” Și arta la fel. Cele două se îngemănează. Și viața, viața noastră, viața tuturor este, în diferite feluri de compromisuri artistice, operă neterminată sau potențială. Arta și existența se întrepătrund. Ceea ce diferă de la un individ la altul este dozajul...

Oriunde și oricând omului îi este necesară o „ucenicie” pentru că un tablou, o simfonie, un poem nu se dezvăluie cu atâta ușurință urechii, privirii sau, mai exact, că o „otheadă” sau ascultarea unei frânturi din „ceva” nu sunt suficiente pentru a descoperi tot ceea ce ascunde un tablou, o simfonie, un poem, o frază. Arta nu încetează să solicite toate simțurile privitorului sau ale ascultătorului și, făcând aceasta, ne ajută să ne cunoaștem mai bine. Efectul – schimbarea percepției noastre asupra lucrurilor, dar și asupra noastră înșine. Același efect îl are *moda* în orice domeniu al artei și nu e cazul să ne oprim aici prea mult, dar pentru a ne aventura puțin împreună în lumea cărților și pentru a fi „în pas cu moda”, trebuie să amintim de *nebulnia mondială* pe care au produs-o câteva romane. Ați ghicit! Bineînțeles oboșiți (dar și mulțumiți și mai bogați spiritual), veți rosti: *Îngeri și demon, Codul lui Da Vinci*, de Dan Brown, dar și *Codul lui Da Vinci ilustrat*, alături de *În lumea romanelor lui Dan Brown – Ghid de călătorie – Un adevărat turism al thrillerului*, București: RAO, 2006. La acestea putem adăuga *Cina secretă* a spaniolului Javier Sierra, București: Editura Paralela 45, 2006.

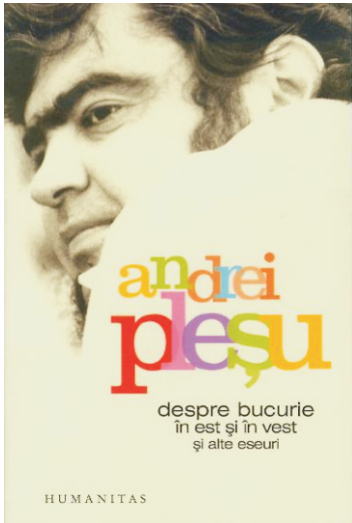

Nu credem să existe vreun cititor care, în urma citirii cărților amintite deja, să nu fi răsfoit încă o dată albumul cu picturile lui Da Vinci, privindu-le cu mai multă atenție, ori să nu fi căutat imagini și date despre locurile în care se petrece acțiunea romanelor. Alții au căutat, poate, cărțile despre secretele templierilor și despre și despre...

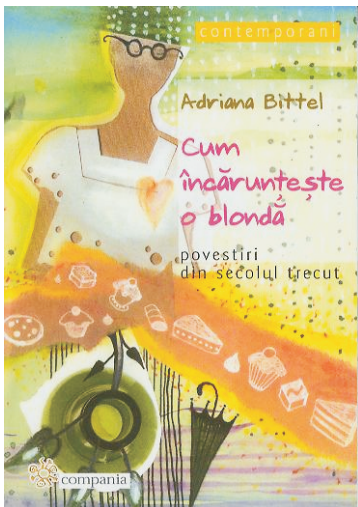
Acești scriitori ne-au încredințat opera lor pentru a fi liberi s-o purtăm în gândurile noastre, în vise, în speculații, în discuții aprinse, în *descoperirile* fiecăruia dintre noi. Cu toată

Pagina bibliofilului

suprasaturarea și „plictisul” unora, constat că e bine și frumos ceea ce s-a întâmplat cu noi, cititorii, și cu aceste cărți, fie ele și controversate sau bănuite de mari speculații. În fond, e vorba doar de literatură.

Trecând de aceste volume, consider demne de a exista în rafturile personale sau ale bibliotecii publice titluri recente cum ar fi: *Viața ca o țeapă. Mic tratat antiratare*, de Alain H. Cohen, apărută în 2006, la Editura Nemira, carte scrisă parcă numai din maxime, cugetări și îndemnuri, dorind să ne învețe, după cum îi spune și subtitlul, cum să nu ratăm nimic; *1000 de tablouri ale unor pictori de geniu*, apărută în 2006, la Editura Aquila'93 din Oradea; *Larousse – Mitologiile lumii*, coordonator Fernand Comte, apărută la Editura RAO, tot în acest an; *100 de experiențe științifice*, apărută în 2006, la Editura Aquila'93, carte adresată copiilor curioși care vor să știe mai multe despre linkuri pe internet, energie solară, vibrațiile sunetului, energie elastică, flori plutitoare, vânt și apă, știința solului. Acestea sunt doar câteva titluri care vor antrena copiii în experiențe la îndemână, convingându-i astfel de adevărurile științifice ce se vor lăsa descoperite de îndemânarea și mintea fiecăruia. Același scop îl are și cartea apărută la Editura Aquila'93, în acest an, *Întrebări și răspunsuri: despre planeta Pământ, despre natură, știință și tehnologie, univers, corpul omenesc, diverse călătorii în jurul lumii, istorie universală, arte, sporturi și amuzament*.

Editura Humanitas ne atrage atenția, în ultima perioadă, cu cel puțin două titluri pe care le considerăm demne de a fi citite: *Despre bucuria în Est și în Vest* și alte eseuri, de Andrei Pleșu, patru texte, numite eseuri de către autor, în realitate „patru conferințe publice ținute la solicitarea unor instituții din străinătate. Expuneri destinate unui public larg, nu întotdeauna omogen și nu întotdeauna bine informat cu privire la realitățile Europei de Est”.

În colecția *Raftul Denisei* a Editurii Humanitas, am descoperit și cartea *Mesagerul*, de Leslie Poles Hartley, scriitor britanic, născut în 1895, prieten al unui alt nume sonor, Aldous Huxley. Vreme de peste treizeci de ani, începând din 1923, Leslie Poles Hartley a scris cronici literare pentru cele mai prestigioase publicații britanice.

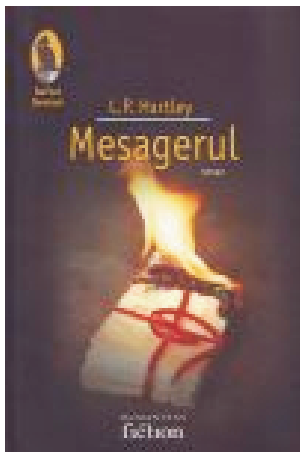
În cartea de față, autorul se reîntoarce, din amurgul vieții, în vremea timpului-cheie al existenței sale, perioada descoperirilor și a reveriilor, dar și a idealizării lumii lipsite de griji în care a pătruns. Ceea ce fascinează în timpul lecturii este stilul deosebit de plăcut al autorului, capacitatea lui de a așeza sub lupă evenimentele petrecute cu zeci de ani în urmă: amintirea

Pagina bibliofilului

vie, rănilile încă sângerânde, remușcarea, nostalgia, regretul, amestecate cu voința copilului de a se integra într-o lume care nu era a lui. Frumusețea romanului se datorează, credem, și unei excepționale traduceri semnate de Costache Popa, cel care a întocmit și notele despre autor și roman.

Neașteptat de captivantă este și cartea *Cum încărunește o blondă. Povestiri din secolul trecut*, a scriitoarei Adriana Bittel, carte apărută de curând la editura bucureșteană Compania. Am avut parte de o lectură care înfioară prin acuratețe, sinceritate și prin capacitatea autoarei de a tăia felii din viața de zi cu zi, filigranându-le cu măiestria unui fin observator. Senzația este aceea de contopire permanentă cu autoarea - eroină din diferitele povestiri, aflată parcă în fața ta - care ți se confesează, spunându-ți încă o dată oful femeilor blonde, brune sau brunete. Nu de puține ori, ajungi să fii tentat să te ridici din fotoliul de lectură ca să vii în ajutorul personajului ce dă impresia că are nevoie de așa ceva. Paginile se citesc cu răsufierea tăiată, pentru că ele dau sentimentul că „prietena noastră, autoarea”, ni le spune și ea pe nerăsuflăte din cauza timpului care o presează. Cu toată „graba” remarcăm aplecarea scriitoarei către șlefuirea cu mare talent a frazelor ample: „Știa că e pe un drum cunoscut, cel spre casa copilăriei, spre Milia, și își amintea încet întreaga partitură de parcă ar fi exersat-o cu trudă, timp îndelungat, fiecare pas, decompus și apoi legat de ceilalți într-o suită grea de sensuri, apăsarea dinlăuntru, ghemul roșu din ochi coborând prin strâmtoarea gâtului în pieptul neîncăpător, stupoarea, clipele ofilite ale bucuriilor depline, câte vor fi fost, amestecate într-o dorință renăscută, mai e puțin, câteva sute de metri, și linia sângerie va face un unghi drept, atunci va putea zări chipul frumoasei, un oval gol, o umbră hașurată sub borul pălăriei”.

Tablouri din viață, sunete, poeme, muzica vieții... Lăsându-le la o parte, să ne îndreptăm din nou spre arta care ne înfrumusețează existența, ne modelează exteriorul și interiorul pregătindu-ne și pentru a savura înțeleapta cugetare potrivit căreia „descoperirea unei singure lebede negre e suficientă pentru a dovedi că afirmația *toate lebedele sunt albe* este falsă. Nu putem fi siguri de adevăr, dar putem fi siguri de eroare”. După cum la fel de siguri am putea fi și de faptul că atunci când privim un tablou, când ascultăm o simfonie, când citim un poem, un roman, un eseu, le **re-creăm**, pe fiecare în parte, cu ajutorul puterii dinlăuntru nostru. *Noua creație* poate fi o *eroare* ori o *capodoperă* care să ne schimbe lăuntric pentru acel așa numit *totdeauna* al fiecăruia dintre noi. *Acel totdeauna finit* care poate fi, uneori, fascinant...

Rodica LAZĂR

Miniatura Evului Mediu occidental

Arta miniaturii este strâns legată de arta picturii și a mozaicului prin program iconografic, tehnică și decorativism. Totuși, miniatura nu poate fi disociată de textul pe care-l tălmăcește și de mesajul transmis, de unde și caracteristica sa de bază: capacitatea descriptivă a imaginii care tălmăcește textul scris. În toată perioada Evului Mediu, din Bizanț în Occident, mesajul ilustrat a avut o mare importanță în contextul în care accesul la citit și scris era un privilegiu. Arta Evului Mediu a cultivat o veritabilă „teologie monumentală”, era în serviciul religiei și mijlocul cel mai eficient de a transmite neștiutorilor de carte mesajul creștin prin contemplația imaginilor. În felul acesta, iconografia trebuia să sintetizeze aspectele subtile ale învățăturilor Scripturii, misiunea apostolilor, întemeierea bisericii sau faptele de vitejie ale regilor. Altfel spus, miniatura era un fel de substitut al publicității din zilele noastre, un mijloc comod la îndemâna clericilor și regilor de a-și atrage credincioși. Arta miniaturii a evoluat treptat de la reprezentarea unor imagini succinte la unele complexe, amplasate în ambianțe arhitectonice și peisagistice specifice. Realizate de către meșteri caligrafi în încăperi speciale numite *scriptoria*, adevărate ateliere de miniaturisti aparținând castelelor sau mănăstirilor, miniaturile (sau anluminurile, cum se mai numesc) evoluează de la redarea plană a figurilor văzute în prim plan pe fond auriu la redarea imaginii bidimensionale. Figurile sunt hieratice, adesea supuse unei ierarhizări, caracterizate prin izocefalie bizantină.

Biserica Saint - Séverin

Ca tehnică, aceasta seamă mai mult cu cea a picturii: culorile se dizolvau în apa în care se adăuga clei pentru aderență. Pigmenții erau naturali, de origine vegetală: albastrul, de pildă, se extrăgea din petalele albastrelor, carminul din sucul frunzelor de iederă. Pergamentul era întâi acoperit cu un amestec de vermillon, cinabru și albuș de ou pe care se aplica un strat de aur, pulbere sau foiță, aceasta din urmă fiind bătută cu ciocanul și apoi șlefuită.

Cu timpul vor apărea miniaturi purtătoare ale unor însemne caracteristice meseriilor reunite în

bresle. De altfel, în renumitul centru de la Paris miniaturistii aveau cartierul lor, străzile din preajma bisericii Saint - Séverin, de pe malul stâng al Senei, având denumiri ce trimit la diferite meșteșuguri: Strada Caligrafilor (*rue des Ecrivains*) sau Strada Pergamentelor (*rue de la Parcheminerie*). Însușirile miniaturilor diferă în funcție de tematica textului pe care îl ilustrează: scrieri sacre (mise, biblii portative, psaltiri, breviare, cărți de rugăciuni și calendare), texte profane (versurile trubadurilor și trubadurilor, cartea turnirelor, romanele cavaleresti), opere istorice (cronici, episoade din istoria antică), literatură orășenească cu caracter satirico-alegoric și cea didactică (tratate de morală, științele naturii, medicină).

str. Parcheminerie

Privită pe fiecare epocă în parte, romanică și gotică, miniatura are însușiri diferite care o disting și o particularizează în epocă.

Pagina bibliofilului

Romanicul a cultivat miniatura didactică, pe câtă vreme goticul o transformă în artă de lux, internaționalizându-i caracteristicile.

În perioada romanică (secolele XI – XIII), miniatura poartă însușirile picturii. Aceasta aproape că nu se mai practică în epocă și atunci miniatura rămâne singura în măsură să refacă tematica iconografică romanică și să-i transmită mesajul. Realizată cu scopul precis de a instrui credinciosul și de a-i menține trează credința, miniatura are un caracter didactic ca și fresca și sculptura. Ample programe iconografice sunt create în scop teologic, destinate înțelegerii de către cei neavizați a mesajului biblic. Unele scene erau însoțite de text pictat, care era explicat de preot în timpul prediciei. Ca și pictura, miniatura are un pronunțat caracter grafic, cu un colorit viu. Formele sunt stilizate, figurile trădează o anumită austeritate, degajând expresivitate în priviri și în gestică.

Întreaga epocă romanică manifestă tendința pentru monumental și predilecția spre figuri bizare, grotești și înspăimântătoare. Același lucru este sesizat la figurile biblice ale căror atitudini oscilează între maiestruozitate și amenințare. Se impun aici câteva precizări: întreaga artă a acestei perioade este marcată de contraste. Pe de o parte, de îngrijorarea „unui popor terorizat de iminența sfârșitului lumii”, cum bine sintetizează Georges DUBY, de Anul 1000 și tenebrele sale, cataclisme, boli, incendii, vreme rea, recolte slabe, foamete și privațiuni, teamă, incertitudine și ignoranță. Pe de altă parte, romanicul este și perioada creării în anul 962 a Sfântului Imperiu Roman de Națiune Germană. Acum renasc orașele și viața urbană se dinamizează, viața ecleziastică devine mai intensă (înflorește Centrul abacial de la Cluny, „floare a ordinului benedictin, exemplu de puritate și ferment al dinamismului” cum îl caracterizează același Georges DUBY). Astfel se explică preferința pentru bizar, monstruos și amenințător. Pe acest fond, pătrunderea iconografiei specifice Apocalipsei nu trebuie să surprindă. Ea vine sub influența catalană și va fi apreciată în toată Franța. De asemenea stilul manuscriselor engleze de la Winchester pătrunde mai întâi în nordul Franței. Aceste influențe vor marca perioada manuscrisului romanic, venind în contact cu sursele bizantino-ottoniene și musulmane și se vor răspândi pe un areal european considerabil. În completarea caracteristicilor manuscrisului romanic se mai poate constata lipsa profunzimii și a perspectivei, a peisajului din fundal sau abstractizarea sa, desenul convențional, în general menținerea practicilor orientalilor și bizantinilor. Sfârșitul perioadei romanice și trecerea la gotic aduc câteva transformări. Se observă o apropiere de natură, redarea detaliilor și un oarecare realism, artistul impunând câte ceva din propria sa viziune, care nu neapărat este cea a breslei din care face parte. Apar scene laice, fapte de arme ale regilor și fragmente narative din timpul cruciadelor. Miniatura nu mai este exclusiv apanajul bisericii.

Biblioteca Vaticanului

Cele mai reprezentative exemple de miniaturi romanice sunt „Biblia Farfa” aflată la Vatican și un „Evangeliiar” aflată la Amiens în Franța. „Biblia Farfa” aflată la Biblioteca Vaticanului a fost executată la Ripoll în secolul XI. Temele aparțin Vechiului Testament, cele mai multe scene de aici ilustrând istoria lui Iosif și a lui Moise. Modul de tratare narativ în benzi succesive, este rustic și simplu, aproape aspru, figurile sunt sumar executate, dar interesul este evident pentru atitudinea expresivă și voiciunea narațiunii.

„Evangeliiar”-ul care se află la Amiens este caracteristic genului său. A fost executat în Nordul Franței în secolul XI, posibil la Cambrai, sub influența școlii anglo-

Pagina bibliofilului

saxone. Tratarea sculpturală a personajelor este mai aproape de sculptură decât de pictură, este evidentă însă continuarea modelului bizantin cu amplasarea personajelor într-un cadru arhitectonic și pe un fundal fără decor. Perioada **artei gotice** reprezintă apogeul miniaturii medievale cu precădere în secolul XIV. Reprezentând o perioadă de trecere de la medieval la Renaștere, acum arta va dobândi un nou înțeles. Înnoirile tehnice din pictură vor marca și miniatura care va cunoaște acum o largă răspândire. Întreaga epocă este caracterizată de o situație social-economică ce favoriza înclinația spre lux a marilor seniori. Individualități puternice și ambițioase, reprezentanți ai marilor familii sau membri ai familiei regale vor juca rolul de mecena și vor controla mare parte din producția de manuscrise. Ducele Jean de Berry, fratele regelui Carol al V-lea al Franței și unchiul lui Carol al VI-lea, va avea, împreună cu frații săi, o „bibliotecă”, adică o bibliotecă în care strângeau cele mai importante manuscrise. Astfel pentru secolele XIV și XV asistăm la o dezvoltare unică în anele artei cărții de lux. Acestea se împart în două categorii: cele destinate mănăstirilor servind la slujba religioasă (evangheliare, antifonare, sermonare) și cele destinate distracției sau utile vieții spirituale, dar având și ele un conținut religios. Cele mai prețioase aparțin celei de-a doua categorii deoarece un particular avea mijloace materiale să dețină un manuscris bogat decorat. Multe sunt așa-numitele *livres d'heures* în care erau ilustrate rugăciunile zilnice și desfășurarea lor pe ore liturgice. Manuscrisele erau executate în centre diferite unde se formaseră școli ca pe vremea Carolingienilor: la Paris, pe lângă curtea regală; în orașul Tours funcționa școala dominată de artistul Jean Fouquet; la Dijon se afla curtea ducelui Burgundiei; centrul de la reședința ducelui de Berry.

Miniatură de Simone Martini

Manuscrisul francez devine cel mai apreciat în epocă, însuși termenul de „miniature” devenind unic. Caracteristicile acestuia se răspândesc în toată Europa: figurile lungi și grațioase, predominanța tipului fizic sienez - stilul școlii sieneze fiind predominant de eleganță și limpezimea imaginilor. Prin coloritul fin și estompat, delicatețe și migală în redarea imaginilor, sienezii au o înclinație spre descriptiv, delicatețe accentuată, suavitate în redarea expresiilor în general pictura sieneză fiind una lirică. Ca și melancolia sieneză, culorile luminoase și transparente, încercau să redea profunzimea și decorația care nu mai erau strict religioase.

Cei mai de seamă reprezentanți ai Școlii sieneze sunt Simone Martini și Ambrogio Lorenzetti. Apar primele scene profane, scene de interior, muncile agricole, letrine bogat ornate, borduri sau ancadrame cu motive vegetale. Printre cele mai importante manuscrise se află: „Psaltirea lui Blanche de Castilia” (1230, Paris, Biblioteca Arsenalului), „Marile cronicile ale Franței” (1380, Paris, Biblioteca Națională), „Psaltirea ducelui de Berry” (1400, Paris, Biblioteca Națională), ilustrată de André Beauneveu, „Cartea de rugăciuni a marelui ducelui de

Miniatură de Ambrogio Lorenzetti

Pagina bibliofilului

Miniatură de Ambrogio Lorenzetti

Bucicaut” (Paris, Biblioteca Națională), miniată de Jacques Coëne, faimoasa „Carte de rugăciuni a ducelui Jean de Berry” („Les Tres riches heures du duc de Berry”) (1410-1416, Muzeul Condé, din Chantilly), ilustrată de frații Paul, Hermann și Jean Limbourg, de origine flamandă, „Romanul lui Alexandru cel Mare” (Paris, Biblioteca Națională), ilustrat de David Aubert.

În „Marile cronică ale Franței” (1380, Biblioteca Națională), scenele sunt cuprinse în medalioane patrulobe cu fonduri, mici pătrățele imitând decorul textil. În una din aceste scene un rege al Franței îmbrăcat în armură și tunică albastră

înfruntă un cavaler; o altă scenă îl reprezintă pe regele Ioan II cel Bun care întemeiază ordinul cavaleresc al Stelei (Ordre de l'Etoile, 1351). Figurile sunt dominate de zveltețea și sinuozitatea gotică, costumele sunt redată cu fidelitate, figurile sunt individualizate, iar coloritul este viu.

Cartea de rugăciuni a ducelui Jean de Berry

Am să mă opresc și asupra „Cărții de rugăciuni a ducelui Jean de Berry” (1410-1416, Muzeul Condé, din Chantilly), ilustrată de frații Paul, Hermann și Jean Limbourg, de origine flamandă. Această capodoperă a artei miniaturii introduce scenele profane, mici peisaje dominate de o atmosferă lirico-descriptivă și semne din calendar și zodiac. Aceste miniaturi se îndepărtează de ceea ce erau miniaturile bizantine sau romanice, mesajul religios nemaifiind caracteristica dominantă a acestora. În prim planul miniaturilor se află o activitate agricolă, munca țăranilor, o scenă din viața seniorului sau a mării nobilimi, iar în fundal un ansamblu arhitectonic realizat detaliat reprezentând castelul ducelui de Berry. Figurile sunt zvelte și elegante, fidelitatea fizionomiilor atinge arta portretului. Coloritul este viu, iar compozițiile echilibrate. Fiecare lună agricolă are reprezentat în frontispiciu semnul zodiacal reprezentativ. Perioada goticului ne aduce primele manuscrise semnate, cu alte cuvinte, apar primii artiști și în felul acesta operele ies din anonim. În perioada Renașterii înfloresc meșteșugurile și se înregistrează o adevărată mândrie a apartenenței la o anumită breaslă. Dintre artiștii acestei perioade, miniaturistul Jean Fouquet depășește barierele timpului său fiind atât gotic cât și renaștivist prin formație. Întruchipa idealul de artist

complet, total fiind în același timp portretist, miniaturist și pictor de curte. El va ilustra „Orele lui Étienne Chevalier”, „Antichitățile iudaice” ale lui Iosefus Flavius și „Marile Cronici ale Franței” cu scene care se apropie de pictura de șevalet.

Diversitatea de elemente ce provin din diferite genuri ale picturii contribuie la omogenizarea miniaturii. Circulația rapidă a miniaturii datorită dimensiunilor și materialului utilizat răspândește motive decorative pe arii geografice mari făcând ca rolul său să fie esențial în dezvoltarea ulterioară a picturii căreia îi datorează caracteristicile.

Vinelu BĂNEASĂ

Călătorie lingvistică în lumea cărții

Istoria civilizațiilor consemnează nu puține cazuri în care unele culturi scrise au asemănat scrierea cu muncile pământului. În această paralelă, cartea sau textul este câmpul roditor. Semințele sunt literele, rândurile sunt brazdele, iar citirea este strângerea roadelor.

Ce-ați spune dacă am face împreună o scurtă călătorie lingvistică în lumea cărții și a scrisului? Vă asigur că ar putea fi extrem de pasionant.

Unele cuvinte se întâmplă să aibă mai multe înțelesuri. Sunt așa numitele cuvinte polisemantice.

Cuvântul *volum*, de exemplu este unul polisemantic.

Dacă deschidem Dicționarul Explicativ al Limbii Române (DEX), constatăm că *volum* înseamnă capacitate (care se măsoară în litri), *cantitate, număr, forță, intensitate a sunetelor* sau *carte* legată sau broșată, în genere cu mai mult de zece coli de tipar.

Care să fi fost sensul inițial al acestui cuvânt, semnificațiile actuale fiind, desigur, rezultatele diversificării?

Ce să fi însemnat *volum*: o cantitate sau o carte, o însușire a vocii sau a unui corp solid?

Cuvântul *volum* este de origine latină, *volumen* însemnând în această limbă un obiect format prin răsucire, prin învârtire.

Vârtejul de apă provocat de o furtună este un *volumen*, ruloul de papirus pe care se scriau operele literare în antichitate era și el un *volumen*, iar o lucrare avea atâtea volume (*volumina*) câte astfel de rulouri fuseseră necesare pentru scrierea ei.

Precum lesne se observă, dintre toate înțelesurile actuale ale cuvântului *volum*, acela de *carte* este cel mai apropiat de sensul inițial.

Este momentul să facem un salt uriaș în timp. Verbul *a scrie* are o existență milenară.

În latină, *scribere* însemna *a scrie*, iar *scriptum* – scris.

La început, cuvântul nu însemna a scrie, ci a zgâria, a scrijeli, pentru că romanii scriau pe piatră, zgâriind-o, sau pe tăblițe acoperite cu ceară, în care literele erau săpate cu un bețișor ascuțit la vârf numit *stilus*. Cu timpul, a scrie bine, cu talent va fi echivalent cu a avea stil.

Grecii și romanii scriau și pe foi de papirus, a căror utilizare se va prelungi și în apusul Europei, până în secolul al VII-lea d.Hr.

După cucerirea arabă, Occidentul nemaivând legătură cu Egiptul, de unde se aducea acest material, va folosi numai pergamentul făcut din piele de oaie, vițel, capră, măgar sau antilopă.

Pergamentul a fost inventat în vechiul Pergam din Asia Mică în timpul regelui Eumenes al II-lea. De la numele acestui ținut vine cuvântul *pergament*.

E interesant de știut că la Pergam (azi, Bergama-în Turcia) se găsea o celebră bibliotecă ce rivaliza cu cea din Alexandria Egiptului.

Pagina bibliofilului

La un moment dat, s-a oprit exportul de papirus egiptean către Pergam și, cum necesitatea este „mama invenției”, Pergamul a devenit începând din secolul al II-lea î.Hr., centrul producției și exportului de pergament.

O operă literară sau științifică scrisă pe acest pergament se prezenta sub forma unor rulouri.

Revin asupra faptului că, în latină, volumen însemna inițial *obiect înfășurat*. De aici a fost preluat cuvântul *volum* din limba română.

Cuvântul *carte* avea inițial, în limba română, sensul de scrisoare.

Vă amintiți versurile eminesciene:

„De din Vale de Rovine
Grăim, Doamnă, către tine
Nu din gură, ci din carte,
Că ne ești așa departe.”

Sau versurile populare:

„Dar mândruța-i mai departe / Nu pot merge făr' de carte”.

Carte mai înseamnă și document, act.

Expresia *ai carte, ai parte* însemna la începuturi - ai documentul, actul de proprietate, atunci ai și partea, adică proprietatea respectivă.

Sensul de astăzi al cuvântului *carte*, acela de operă literară scrisă, a apărut din latinescul *charta*, sub influența echivalentului slav *kniga*.

Primii tipografi au păstrat *manuscrisul*, ca formă de prezentare a cărții.

Ceva mai târziu, necesitățile noii tehnici au impus schimbarea modelului inițial.

Primele cărți tipărite până în anul 1500 inclusiv se numesc *incunabule*. În latină, *incunabula* înseamnă *leagăn*.

Puțin după 1840, ziarele franceze au început să publice primele *romane-foileton*, gen lansat de Eugene Sue, cu neuitatele, pentru unii, *Mistere ale Parisului*.

De unde credeți că provine cuvântul *foileton* din îmbinarea *roman-foileton*? Din francezul *feuilleton* - frunzuliță, foiță s-a format cuvântul derivat *foileton*, de asemenea polisemantic, romanul *foileton* fiind acela care se publica, pe fragmente, într-o serie de numere consecutive ale unui periodic.

Revenind la *feuilleton* - frunzuliță, foiță - să nu uităm că, în trecutul presei românești s-au folosit chiar titluri de publicații care începeau cu termenul *foaie* cum a fost, de pildă, *Foaie pentru minte, inimă și literatură* a lui Gh. Barițiu. În aceste „foi” apăreau și romanele-foileton, gen ilustrat de nume sonore ale literaturii din întreaga lume - Honoré de Balzac, George Sand, Charles Dickens sau F. M. Dostoievski.

Călătoria în lumea cuvintelor legate de carte, de scriere se dovedește a fi una extrem de fascinantă.

Reluș MUREȘAN

Dialogul ideilor

O propunere pentru un COD ETIC al bibliotecarilor

Într-o epocă a transformărilor rapide, este firesc ca și profesia de bibliotecar să sufere modificări rapide și de esență. Este poate momentul ca percepția noastră, împreună cu a celorlalte categorii sociale, să se schimbe și ea. Această veritabilă reformare trebuie să pornească prin elaborarea și statuarea unui autentic cod etic al profesiunii de bibliotecar. Asociația Americană a Bibliotecilor a formulat deja principiile fundamentale ale unui asemenea cod etic și acestea au constituit *o importantă sursă pentru acest demers*.

Trebuie recunoscută importanța codificării și aducerii la cunoștința publicului larg a principiilor etice care stau (sau ar trebui să stea) la baza muncii bibliotecarilor și a celorlalte categorii profesionale ce lucrează în biblioteci.

Noi, bibliotecarii, influențăm în mod semnificativ selecția, organizarea, păstrarea și diseminarea informațiilor prezente în aceste instituții de cultură. În sistemul politic bazat pe buna și corecta informare a cetățenilor, ținând cont de influența importantă a politicului în societatea actuală, trebuie să ne afirmăm cu hotărâre poziția de apărători ai libertății accesului neîngrădit la informație.

Acest cod trebuie să statueze doar principiile și direcțiile pe care le vom urma și să se constituie într-o bază etică de luare a deciziilor.

- Vrem să oferim tuturor utilizatorilor noștri servicii de cea mai înaltă calitate prin folosirea judicioasă a resurselor organizației
- Dorim să avem o politică de servicii echitabilă, acces echitabil la resursele și informațiile pe care la deținem, să oferim răspunsuri adecvate, clare și într-un mod curtenitor tuturor solicitărilor primite
- Ne raliem principiilor libertății intelectuale și luptăm împotriva oricăror încercări de limitare a acestora
- Protejăm dreptul utilizatorilor la confidențialitatea datelor pe care le-au transmis sau pe care le primesc de la bibliotecă (împrumuturi, surse consultate, date personale etc.)
- Nu lăsăm ca interesele personale să primeze în detrimentul celor ale utilizatorilor bibliotecii, colegilor sau instituției
- Facem distincție între convingerile personale și îndatoririle profesionale și nu lăsăm ca aceste convingeri personale să se interfereze cu țelurile instituției noastre sau cu asigurarea de resurse informative pentru aceasta și implicit pentru utilizatori
- Ne străduim să atingem excelența în profesiune prin menținerea și îmbunătățirea cunoștințelor și abilităților noastre, prin încurajarea perfecționării profesionale a colegilor și prin îndrumarea potențialilor aspiranți în această profesie.

Cristian CRISTEA

Jocul pietricelelor

Când m-am strămutat de pe piciorul stâng pe cel drept, știam destule, dar se pare că nu atâtea câte ar fi trebuit să știu, ceea ce mi-a fost dat să constat mai târziu când eram deja bine așezată. Asta s-a întâmplat cu o vreme înainte ca să mă pot gândi că o pornisem la drum, nu fără merinde; ceapă și cartofi aveam în portbagaj, ci la aceea că nu duceam cu noi nici o comoară de care probabil am fi avut nevoie. În buzunarele noastre nu se găsea nimic, cât despre limbă, ea se găsea împiedicată într-o grămadă de nisip împesărit cu scoici sfărâmate, pe malul mării. Cum, cum nu, strămutarea noastră s-a făcut, de pe piciorul stâng de la munte, pe cel drept, la mare poate chiar la ocean, dar n-avea importanță, în orice caz era o plajă.

Acu', ce să facem? Ne-am pornit să cernem nisipul acela argintiu printre degete, că doar așa se joacă la mare și mici și mari! Se pare însă că jocul nostru era foarte interesant, căci numai ce ne-am pomenit cu o mulțime de oameni ce veneau spre noi, pare-mi-se, să se joace și ei ca și noi, sau cu noi, n-am prea înțeles bine. Abia mai târziu

mi-am dat seama că-i atrăgea aspectul nostru exotic, adică oarecum altfel decât al lor, că doar exotici nu eram deloc, ba din contră, dar aveam totuși ceva aparte în noi. Nici nu era de mirare, eram doar strămutați, or ei au simțit asta, chiar de la prima noastră mișcare. Așa deci, au tăbărât pe noi să vadă ce joc am descoperit sau poate am adus? Erau curioși de joc mai mult decât de noi, care în afară doar de exotismul nostru aplatizat, în scurtă vreme nu mai ofeream nimic remarcabil; în schimb jocul, ei da, acesta era ceva, pentru oamenii aceștia născuți și crescuți în spumă de lapte dulce. Își doreau din suflet, măcar o dată, o boabă de strugure, acră, acră, dacă nu chiar amară! Dar noi speriați de năvala aceea aproape războinică, am dat a fugi: încotro? Nici noi nu știam, doar că ne-am pornit.

Un domn burtos și, desigur, nu prea tânăr, ne dădeam bine seama, era doar în slip, din moment ce era pe plajă, ne tăie calea vădit interesat să stea de vorbă, sau poate mai degrabă să vadă prin ochelarii lui mici, cu ramă de aur, ce vrea să fie cu noi. Ca semn de înțelegere se porni să trimită spre noi o ploaie de pietricele colorate, șlefuite ce-i curgeau din gură. Ne-am convins imediat că nu erau războinice, întrucât în coada unui șir de pietricele stătea câte un semn de întrebare ce se îndrepta spre noi mirat, desigur, curios și gata să ne ia în brațe, să-și astâmpere mai repede dorul de a ști. Ne-am oprit din fugă fascinați de pietricelele domnului burtos, dar vai! Pietricelele cele frumoase, felurit colorate și bine șlefuite veneau spre noi, se voiau prinse, poate chiar mestecate, sau poate numai reținute, în orice caz, trimise înapoi, nu pentru că domnul cel

Atelier de creație

---

burtos ar fi avut neapărat nevoie de ele, ci doar pentru că ele aveau un mesaj pe care domnul îl aștepta.

Spre surprinderea lui și a noastră deopotrivă, pietricelele cele frumoase veneau, ajungeau, ne atingeau, dar, neputincioase, cădeau la pământ, se înfundau în nisip. Dacă n-am avut puterea să le prindem când ele ne-au atins, n-aveam acum nici atâta, să le mișcăm din nisip. Dar domnul cel burtos continua să trimită spre noi năvală de pietricele în timp ce el se apropia: pasă-mi-te era miop de nu băgase de seamă soarta lor. O, Doamne! Dar e păcat de atâta risipă de frumusețe! - am început și noi să-i trimitem mesajul prin pietricelele noastre, care ne cădeau din gură tot atât de fluid ca și ale lui. Aveau și ale noastre multe culori frumoase; și ale noastre erau frumos lustruite, erau totuși altfel decât ale lui iar ca urmare, ajunse la el, pietricelele noastre, ca și ale lui la noi, îl ajungeau, îl atingeau, dar nu se lipeau de el, se rostogoleau neputincioase la pământ, se înfundau în nisip. Nici el n-avea puterea să le scoată afară, să le ia în palme! Între timp, cei care porniseră cu el în fugă spre noi, au prins și ei a ne trimite pietricele. Erau aceleași ca și ale domnului burtos și ca urmare le-au împărțit soarta. Jocul a continuat și din partea noastră, cu același rezultat ca și dintâi, cu domnul burtos. Mirați, am stat ambele tabere, pentru o clipă, muți, față-n față, apoi desmeticit, cel dintâi s-a uitat întâi la mine, cu interes, cu curiozitate, ba chiar cu dorință, apoi cu un fel de dispreț aristocratic ne-a aruncat de sus: „Ausländer”!

Piatra asta mare, neagră și colțoasă ne-a atins pe toți, pe mine însă cred că cel mai rău, pentru că eu mă simțeam vinovată pentru toți și toate. Poate că tocmai de aceea calea mea a fost mai spinoasă, iar jocul pietricelelor mele, mai anevoios. Piatra asta care m'a atins atât de rău încât lovitura ei am simțit-o până în inima ce a început a plânge, nu era ca celelalte pietricele, ori grăunți de nisip care mi cădeau la picioare, de cum mă atingeau! Asta s'a lipit de creierul meu, singura de la sosirea mea pe plajă. M'am ridicat scuturându-mă, căutând să scap de ea, dar nu reușeam; se cuibărise în ființa mea. M'am uitat tristă la grămada de nisip împetrișată cu cioburi de scoici și la...! Minune! Toate pietricelele cele străine trimise spre mine de domnul cel burtos ca și de oamenii care un timp au alergat împreună cu el, au ieșit din nisip și, ca mânate de vânt, s'au adunat grămăjoară, la picioarele mele. Tristețea ca și uimirea mea se răsfrângeau asupra lor. Ca și cum m'ar fi înțeles, încercau să urce spre mine, eu căutam să mă apropiu de ele, dar nu reușeam, îmi lipsea ceva. O cheie, probabil, care desigur că trebuia să existe undeva! În speranța de a o găsi, am adunat grămăjoara de pietricele într'un săculeț. Speranța asta m'a făcut să mă plimb în sus și-n jos pe plajă și să adun toate pietricelele împrăștiat cu atâta risipă, în toate părțile de oamenii aceia. Unele erau foarte frumoase, sclipeau, erau lucioase, altele mi se păreau șterse, banale, uzate și fără putere. Totuși, sânguincios le-am pus pe toate în săculeț și pe toate le-am adus acasă. Le-am răsturnat pe masa mea de lucru, iar când m'am culcat, le-am adunat din nou și mi le-am pus sub pernă, la cap. La trezire, primul meu gând a fost să'mi caut noua mea comoară. Am constatat, în curând, că ea, spre a avea cu adevărat valoare, trebuie să conțină cât mai multe pietricele șterse, uzate, banale, doar așa puteam să'i trimit vecinei mele salutul de dimineață, iar ea să-l poată primi, pietricelele să nu-i mai cadă și ei neputincioase la picioare! Doar că săculețul era prea mic și prea ușor și toate stăteau anapoda în el. M'a apucat din nou tristețea, profund, profund! Așa m'a găsit domnul acela cu ochi albaștri, care din prima zi a sosirii mele pe plaja cu vânt puternic de nord, mi-a oferit o rogojină pe care să pot să mă întind. El știa că eu nu pot folosi pietricelele lui și nici el pe ale mele, de aceea mi s'a uitat în suflet și fără să mă rănească, cu piatra cea neagră, mare, grea și

Atelier de creație

---

colțuroasă, pe care el mi-o știa, mi-a făcut semn să merg cu el și m'am dus: era de încredere. M'a dat în grija unei doamne care avea un sac mare, plin cu pietricele de toate mărimile, formele, culorile și greutatele, în plus, mai avea ceva; tocmai ceea ce eu căutam: avea o cheie potrivită pentru toate! M'a dus într'o sală de clasă și m'a așezat într'o bancă împreună cu alții sosiți din împărăția Omului albastru, unde comoara pietricelelor străine era interzisă.

- Ah, ce sărac și alandala este săculețul tău! – mi-a zis doamna, fără să se mire.

M'am apucat cu toată râvna să fac ordine, dar de unde să-mi adun pietricele pentru săculețul meu?

Ea a înțeles și ne-a adus o mulțime de saci și săculeți din care noi să ne alegem. Unii s'au repezit să ia așa dintr'odată un sac întreg. Ea a început să râdă și să ne facă hoți:

- Lasă că vin ei singuri cu sacii înapoi, căci la marfa asta nu ține furțișagul!

Eu n'am luat nimic, din prima clipă, căci simțeam că'mi lipsește ceva și nu mă puteam orienta.

- Desigur, a zis ea – uite cheia! Pe asta o cauți, nu-i așa?

- Cred că da! – și ea a pus cheia într'un anumit fel, pe fiecare pietriceică pe care acum o puteam folosi, apoi mi-a dat-o mie îndemnându-mă să încerc și eu.

- Am reușit! Am reușit!

- Ei bine, acum aranjează pietricelele în ordine.

Treaba asta a durat mult. Ea m'a pus să umplu sac după sac și să-l car în spinare, acasă la mine, să-l răstorn pe masă și să fac ordine în el, apoi să-l duc iarăși înapoi și așa în fiecare zi, luni la rând. Am obosit, dar nu mă dădeam bătută. Vecina mea se bucura; acum puteam să'i trimit pietricelele mele de „*Guten Tag!*” - ea să mă întrebe ce fac, iar eu să-i pot răspunde, pietricelele mele să se oprească la ea, să nu-i mai cadă neputincioase la picioare.

Într-o zi, doamna m-a felicitat; mi-a dat o cheie să o păstrez și un sac cu pietre și pietricele banale pe care l-am câștigat. Era al meu și mă bucuram nespus.

Fericită, m-am dus la plajă cu vânt de nord să le arăt tuturor sacul meu, bucuria mea. Domnul cel burtos, cu ochelari înrămați cu aur era și el acolo.

- Uite! – am întins sacul meu spre el; pietricelele mele nu-i mai cădeau neputincioase la picioare, erau la fel cu ale lui.

Când mă văzu, se uită atent la mine, mă examină de sus, dădu cu mâna să-și înlătore de pe piele grăunții de nisip și pietricelele ce le trimisesem spre el, se uită plat la ele, apoi din nou la mine și fără vreo intonație îmi aruncă aristocratic, de sus, întorcându-mi spatele: „*Ausänderin!*”

Teresia BOLCHIȘ TĂTARU
Decembrie 1986, Augsburg - Germania

Teresia Bolchiș TĂTARU s-a născut în satul Nădăștia de Sus în anul 1935. Absolventă a Facultății de Științe Naturale (chimie), la Universitatea „Babeș-Bolyai”, din Cluj. S-a stabilit în Germania în anul 1976. Are o operă literară amplă ce cuprinde romane, poezie, jurnalistică, eseuri. Colaborează la reviste literare din Canada, Germania, S.U.A., Belgia, România. A fost sărbătorită în anul 2005 la Hațeg, Nădăștia de Sus și la Mănăstirea Prislop cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani.

Poezii

Cântec dunărean

Dunărea din capul meu
Curge înspre Dumnezeu
Când mai lină, când main zveltă
Se ramifică'ntr-o deltă
Daco-greco-slavo-celtă

Când să intre-n Marea Neagră
Parcă n-ar mai vrea să meargă
Se răstoarnă pe câmpie
Stufărindu-se gravidă
O galactică omidă
Ca memoria ancestrală
Noaptea-n ea stelele-și spală
De o schimbă în cerneală
Și-n lumină-n pielea goală...
Dunărea murind română
De origine străină
Dunărea cea de departe
Parcă s-ar întoarce-n moarte
Dulcele pământ pe care
Îl aduce să-l omoare
Răsucit peste ogoare
Ar ieși din matcă, vie,
Să se facă pat de grâie
Și poiene cu troiene
Tânguioase Cosânzene
Ia, auzi-o cum răsună
Colo-n trestii mari sub lună
Dunărea, apă nebună,
Parcă s-ar întoarce-n munți

Atelier de creație

Și la zeii cei desculți
Dunărea bătrână-n deltă
Daco-greco-slavo-celtă...

Dunărea din capul meu
Dumnezeie Dumnezeu
Oglindește-un curcubeu –
Dunărea din capul meu.

Poezia lumii

Clipă frumoasă ca o aripă
De inefabil – tu, libelulă elitră
pe umbra aurie a
Ochilor aceștia care
m-au iubit și au pierdut:
Fiecare zi poate ultima fiind
E promisiune a unui nou
Răsărit. Unui nou început.
Îngenunchez în fața ta
Fii binecuvântată
Poezia lumii / legământ curcubeu!
Acum eternitatea e un vis
Suportabil:
În fiecă cuvânt sărutat iubitor
Se naște omenesc
Dumnezeu
Ca popor.

Eugen EVU, 5 octombrie 2006

Corala Sargetia din Deva

Denumirea are rezonanță istorică locală, preluată din versurile „Pe – ale Sargetiei maluri / Se – nalță Sarmizegetuza” (din lucrarea corală „Sarmizegetuza” de Gheorghe Dumitrescu).

Inițiatorii constituirii Coralei au fost profesorul Nicolae Icobescu, dirijorul formației și Gheorghe Pop, solistul corului. Data începerii primelor repetiții: 13 ianuarie 1998.

Obiectivele Coralei sunt promovarea valorilor muzicii corale naționale și universale cu tematică laică sau religioasă, formarea și dezvoltarea gustului pentru frumos al publicului

larg și promovarea muzicii corale românești în străinătate.

La recrutarea artiștilor s-a avut în vedere faptul că în municipiul Deva există un liceu de muzică. Acesta, în decursul anilor, a pregătit generații întregi de tineri care locuiesc în Deva și lucrează ca specialiști, profesori de muzică sau în alte profesii.

Aceasta a fost sursa principală din care s-a constituit corala. Numărul coriștilor cu studii medii muzicale, de specialitate este de 22, iar a profesorilor de muzică este de 11. Asemenea formații se pot constitui și în alte localități unde există licee sau școli de muzică.

La cei 33 de coriști cu pregătire muzicală s-au mai adăugat și alte persoane fără pregătire muzicală specială, care însă posedă reale calități muzicale. Sub raportul pregătirii școlare, menționăm că majoritatea covârșitoare au pregătire superioară.

Sub raportul *creдинței religioase*, aspect foarte important, membrii coralei aparțin mai multor religii sau confesiuni: ortodox, baptist, adventist de ziua a șaptea, pentecostal, mozaic, ceea ce nu-i împiedică să fie în deplină înțelegere, respect și colaborare. Deseori, corala a ținut concerte în biserici ce aparțin credincioșilor religiilor, cultelor și confesiunilor menționate.

În anul 2001 s-au făcut demersurile necesare constituirii coralei într-o asociație cu personalitate juridică, sub denumirea de „Asociația locală Sargetia – Deva”.

Un moment important în viața coralei a fost încheierea unui parteneriat cu Consiliul Județean Hunedoara care, potrivit legii, finanțează corala în scopul realizării unor proiecte culturale, deplasări în țară și străinătate, lărgirea bazei materiale etc.

Din fondurile acordate de Consiliul Județean s-a achiziționat un pian digital portabil „ROLAND”, deosebit de performant, care poate fi folosit oricând și oriunde în spectacole și concerte.

Atelier de creație

Tot cu sprijinul Consiliului Județean s-au confecționat 3 seturi de costume de scenă pentru femei și unul pentru bărbați.

Toate solicitările de fonduri s-au făcut pe baza unui *argument credibil*: întâi s-au obținut realizări în spectacole, concerte, participări la festivaluri și concursuri, concerte peste hotare.

Corala Sargetia a participat în țară la:

- Spectacole și concerte pe plan local, de cele mai multe ori cu participarea, ca interpreți, a unor studenți deveniți de la academiile de Muzică din Cluj-Napoca și Timișoara. Prin participarea acestora ca instrumentiști și soliști vocali (uneori soliști ai corului), concertele au dobândit o calitate superioară și varietate. Deosebit de bine au fost primite concertele de colinde pe care le-a susținut corala;
- Spectacole la cererea autorităților locale, de Ziua Națională, la aniversarea Zilei Unirii, de 8 Martie sau cu ocazia vizitelor unor delegații străine în municipiul nostru, participarea la manifestarea Dies Traiani la Sarmizegetusa etc;
- Festivaluri și concursuri: Festivalul coral internațional „Ion Vidu” de la Lugoj, în 2001; Festivalul – concurs „Cu noi este Dumnezeu” la Orăștie în anii 1999, 2000, 2002, 2003 și de fiecare dată a obținut premiul I, Festivalul coral „ANTONIU SEQUENS” de la Caransebeș în 2001, 2002, 2003 și 2004; Festivalul coral internațional „Timotei Popovici” de la Sibiu, în 2004; Festivalul coral de primăvară de la Câmpia Turzii în aprilie 2006;
- Înregistrări CD cu colinde românești s-au realizat și difuzat pe plan local și în străinătate (Belgia, Austria) cu ocazia turneelor efectuate,

iar în străinătate:

- la festivitățile orașului Szigetvar din Ungaria în 2002 și 2004;
- turneu de 10 zile, cu colinde românești, în Belgia. Cu aceeași ocazie corala a făcut un popas în Austria unde a susținut un concert de colinde la Biserica Ortodoxă din Viena;
- Viena. 2005. Ca urmare a prestației avute cu un an înainte în capitala Austriei, corala a primit invitația de a susține câteva concerte de colinde la Viena. S-a concertat în Biserica Ortodoxă din Viena, la Centrul Cultural Român unde au participat ambasadorul României în Austria, I.P.S. Serafim, mitropolit al românilor din vestul Europei, scriitorul Mircea Cărtărescu, la Biserica Adventistă de ziua a șaptea etc.

Dirijorul Coralei, Nicolae Iacobescu, s-a remarcat și prin activitatea sa de profesor și director la Liceul de Muzică și Arte Plastice „Sigismund Toduță”, din Deva. În planul activității corale a înființat sau a preluat conducerea numeroaselor formații din județ: Corurile liceului Industrial și de Construcții din Deva, a Centralei Minereurilor și Neferoaselor din Deva, Corul Combinatului Siderurgic din Hunedoara (1970 – 1973), Corul de Cameră a Direcției Sanitare Deva (1973 – 1989), Corala „Orfeu” a Liceului de Artă „Sigismund Toduță”, din Deva (1990 – 2005) cu care a avut rezultate remarcabile în plan național, culminând cu Premiul Internațional al Fundației „Madrigal - Marin Constantin”. A concertat în marile centre europene: Roma, Bruxelles, Bruges, Strasbourg, Arras, Belfort, Viena, Balaton, Salzburg etc. Ca încununare a eforturilor domniei sale a primit titlul de excelență acordat de către autoritățile județului Hunedoara, Medalia Muncii, Medalia Meritul Cultural clasa I, ultimele două fiind acordate prin Decret al Consiliului de Stat al României.

Divertisment

...de tranziție

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

ORIZONTAL:

1. Putere conducătoare. 2. Spune adevărul - Macaze. 3. Alăturate - Leat. 4. Șuierături - ...Baconsky - Peisaj. 5. Ansamblu... la început! - Trup... pe jumătate - „România Pitorească” - Alecu Russo. 6. Registru inventar - Localitate. 7. Castel... fără margini! - Pagină de web - Bloc... prescurtat! 8. A enerva - Pată pe cer. 9. Grupuri de persoane în funcție de conducere - Îndestulat. 10. Așezare în cerc - Cetate distrusă prin ardere și potop. 11. Fără nume (latină) - Probă ridicată, culeasă (sg. masc.) 12. Stație... neterminată...! - Preluate în proprietatea statului.

VERTICAL:

1. Însușește bunuri în dauna altora. 2. Intrarea albinelor - Menire. 3. Localitate urbană în județul Alba - Rom. 4. Camere - Ventilat. 5. Strâmbătură - Nu e capabil. 6. Aproape... iberic...! - Deasupra - Rege al soarelui la egipteni. 7. Noroi - Ziar... la pornire! - Are toate piesele! 8. Stricat - Emisari. 9. Lipici. 10. Dânsa - Fără formă, șuie. 11. Bună la potcovit - Octombrie... altfel. 12. Se află la mijloc - Păr lung, dezordonat.

Roxana Monica BORTOȘ

Divertisment

CORALA SARGEȚIA DEVA

Dirijor Nicolae Iacobescu

COLINDE

Colinde

1. Timotei Popovici	- Praznic luminos
2. Ion Chirescu	- Bună dimineața la Moș Ajun
3. Tiberiu Brediceanu	- Iată, vin colindatori
4. Ion Chirescu	- Steaua sus răsare
5. Tiberiu Brediceanu	- Sus în vârful muntelui Gazde mari, nu mai dormiți!
Nicolae Lungu	- Mărire-ntru cele 'nalte
6. Gavriil Musicescu	- Domnul Iisus Hristos
7. Nicolae Lungu	- La Vifleem
8. Dumitru Kiriac	- O, ce veste minunată !
9. Gheorghe Cucu	- Mare minune
10. Emil Monția	- Sus la poarta Raiului
11. Vasile Popovici	- La poartă la Tarigrad
12. Gheorghe Cucu	- Domnuț și Domn din Cer
13. Gheorghe Cucu	- Doamne, Iisuse Hristoase
14. Gheorghe Dima	- Nunta din Cana Galilei
Dumitru Kiriac	- Plecarea magilor
15. Francisc Hubic	- Steluța
16. Stelian Olariu	- Moș Crăciun Solist: Gheorghe Pop
17. Emil Monția	- Colindița
Lucian Niriștanu	- La Mulți Ani !

La acest număr au colaborat:

- *Anna Rita FANTONI* - Șefa Sectorului Expoziții și Inițiative Culturale al Bibliotecii Medicea Laurenziana din Florența
- *Radu CÂRNECI* - poet, traducător din lirica lui Leopold Sedar Senghor, Director al Editurii ORION și Director executiva al Fundației IZVOARE
- *Reluș MUREȘAN* - doctorand, redactor la Societatea Română de Rdiodifuziune, Radio România Cultural
- *Mihai IACOB* - doctor în filologie, lector la Catedra de Lingvistică Romanică, Limbi și Literaturi Iberoromanice a Universității București
- *Eugen EVU* - poet, redactor șef al revistei „Nova Provincia Corvina”
- *Mioara TODOSIN* - doctorand, lector universitar la Colegiul de Institutori Lugoj
- *Vinelu BĂNEASĂ* - profesor, Școala generală Șoimuș

Fotografia de pe coperta I a fost realizată de eleva Ioana TÂRNĂCOP în cadrul Foto Cineclubului de la Palatul Copiilor Deva

